

1598 m. MERKELIO PETKEVIČIAUS KATEKIZMO LEKSIKA

J. KRUOPAS

Lietuvių filologijai labai svarbūs negausūs XVI a. rašytiniai paminklai – M. Mažvydo, J. Bretkūno, M. Daukšos ir kitų raštai. Jie duoda daug medžiagos lietuvių literatūrinės kalbos formavimuisi ir apskritai kalbos istorijai nušviesti. Todėl visapusiškas jų ištyrimas yra vienas iš aktualiausių lietuvių kalbotyros uždavinių.

Ypač svarbu iširti senųjų raštų leksiką, kuri yra reikšmingas šaltinis ir lietuvių leksikografijai bei leksikologijai. Pirmiausia reikia sudaryti atskirų veikalų žodžių indeksus, kurie būtų pilnai panaudoti didžiajam „Lietuvių kalbos žodynui“ ir galėtų padėti pagrindus istoriniam lietuvių kalbos žodynui.

Jau rengiami M. Mažvydo ir M. Daukšos raštų žodynai. Išleistas Chilinskio Naujojo testamento žodžių indeksas. Atkreiptas dėmesys į 1598 m. M. Petkevičiaus Katekizmą (toliau – PK), kaip į pirmąjį Lietuvos reformatų raštijos paminklą, turintį svarbą lietuvių kalbos mokslui. 1952 m. buvo sudarytas PK žodynėlis, apimantis apie 2.300 žodžių, kuris čia dabar spausdinamas, kad juo galėtų pasinaudoti lietuvių kalbos leksikos tyrinėtojai ir leksikografai. Be žodynėlio, duodama kiek pastabų apie PK leksikos pobūdį, apimtį, sudėtį ir kt.

I. PK žodynėlis

Žodynėlyje stengiamasi iškelti pagrindinės žodžių reikšmės, charakteringiausias formas, pakaitalai ir kt. Žodyninio straipsnio gale skliausteliuose skaitmenimis nurodoma, kiek kartų žodis pavartotas.

Antraštiniais žodžiais eina: vardažodžių ir įvardžių vardininkai, o veiksmažodžių – bendratys. Jei tekste nerasta vardininko arba bendraties formų, tai jos rekonstruotos.

Būdvardžiai, veiksmažodžiai, dalyviai ir prievėksmiai su neiginiu *ne* duodami prie formų be *ne*, pvz.: **atboti** (pol.) „paisyti, žiūrėti“: o wienok asz ant to nodboiu 59,25–26 (l. niedbam 59,26); neadboiem 164,13; nodboiem 164, 20(3); || plg. **atsivvyzdėti**.

Įprastinės žodžio reikšmės apibrėžimais ir sinonimais dažniausiai neaiškina mos, ir po antraštinio žodžio nurodomas vienas kitas to žodžio vartosenos atvejais (su trumpu sakinieliu ar žodžių junginiu; arba be jų, jei jie nepadeda nustatyti žodžio reikšmės). Dažnai po sakinio arba žodžių junginio duodama dar ir keletas charakteringesnių atskirų formų, kurios gali būti reikalingos istorinės gramatikos

ir kitiems tyrinėjimams. Pvz.: **aklybė**: Ir impuolem ing didę aklibę 120,2/1/; **akis**: tawo akis iszwis 79,22; akia 46,16; akimis 15,23... (37); **apdovanoti**: apdowanot 38,20; abdownanot 29,15; apdovanoia 38,14; abdownanoio 166,20 (4).

Tiktai kai kurių skolinių, vertinių, retesnių ir mums neįprasta reikšme pavartotų žodžių reikšmė aiškinama kitais žodžiais, išskiriamais kabutėmis, pvz.: **akrutnykas** (pol.) „žiauruolis, tironas“: akrutnikams 143,5 (l. okrutnikom 143,5) (1); **apsiieškoti** (vert.) „apsigauti“: ant kurios wisi stowedami nopsiieszka 243, 8–9 (l. oszukuią się 243,9) (1); **atpentui** „vėl, atgal“: ne norekim griekosn grishti atpentuy 127,3(1). Prie neaiškių žodžių ir reikšmių statomas klaustukas. Lietuviškų žodžių prasmei nustatyti, paryškinti kai kur duodami lenkiški atitikmenys, paimti iš lenkiško PK teksto.

Antraštiniai žodžiai pateikti dabartine rašomąja kalba. Tik ryškiausi ir nustatyti galimi PK fonetiniai ir žodžių darybos dialektizmai (jų labai maža) palikti antraštiniuose žodžiuose nepakeisti, pvz.: **aplaisti** (=apleisti), **ataiti** (=ateiti), **apdovanoti** (=apdovanoti), **garba** (=garbė). Tai padaryta tuo sumetimu, kad lengviau būtų galima surasti tarmiškai užrašytus PK žodžius.

Kad mažiau patyręs PK skaitytojas greičiau ir lengviau galėtų rasti žodynyje kokį nors žodį, parašytą ne pagal dabartinę rašybą (pvz.: **abdownanot**, **adgimtumbey**, **dektu**, **ziame**), tas žodis duodamas antraštiniu žodžiu petkevičine rašyba ir nurodoma (žr.), kur jo reikia ieškoti, pvz.: **gialbet**, **giama**, **giaras**, **giarkit**... žr. **gelbėti**, **ginti**, **geras**, **gerti**.

Cituojamieji PK sakiniai, žodžių junginiai ir žodžiai užrašyti originalo rašyba tik gotiški ženklai pakeisti lotyniškais.

Skoliniai polonizmais (pol.), baltarusizmais (br.), rusizmais (rus.), slavizmais (sl.), lotynizmais (lot.), germanizmais (ger.) pažymėti pagal tiesioginį šaltinį, iš kur jie yra į lietuvių kalbą patekę. Pvz., **angelas** laikomas slavizmu, nes jis iš slavų, o ne tiesiogiai iš graikų kalbos paskolintas.

Skolinių šaltinį pažymint, remtasi ankstesniais (K. Būgos, Pr. Skardžiaus ir kt.) ir dabartiniais (A. Sabaliausko ir kt.) skolinių tyrinėjimais, etimologiniais žodynais ir kt. Kai sunku nurodyti, iš kurios slavų kalbos (lenkų, baltarusių, senosios rusų) žodis paimtas, tada skolinys pažymimas slavizmu (sl.).

Kai vietoje skolinio PK vartojamas tolygus arba artimos reikšmės lietuviškas atitikmuo, tai jis pateikiamas ne tik atskirai, bet ir skolinio straipsnyje po lygia-grečių ženklo; pridedama ir santrumpa plg. (=palygink) tais atvejais, kai duodamas artimas, bet ne tolygus lietuviškas pakaitalas. Jei lietuviškas atitikmuo paimtas iš M. Mažvydo, M. Daukšos ir kitų raštų, tai šaltinis nurodomas atitinkama santrumpa (Mž, DK, DP ir kt.).

A

[ab- žr. ap-: **abdownanot**, **abgaywintoiu**, **abgaleti**... žr. **apdovanoti**, **apgaivintojas**, **apgalėti**...]

aba „arba“: **Aba ta antra** 34,7; **du aba tris susieys** 148,2; 204,5; 228,8... (29).

Ištisai vartojamas **aba**; **arba** nerasta.

abagi „arbagi“: **abagi** 27,19; 48,7... (5); plg. **aba**.

abejojimas: **wiskias abeioimas butu atimtas** 246,13; **abeiogima** 95,10... (4).

abejoti: **neabeioiam** 214,11–12; **abeiotumbim** 25,6; **abeiokit** 46,12; **ne abeiodami** 209,25... (8).

abi: **Iay abi szali dera** 228,16; 229,23; plg. **abu**.

Abraomas, Abromas: **Abromuy** 178,14; **Abrahamop** 194,15... (4)

- abroz** (pol.) „stabas“: [Nedarik sawi abroza 4,8 (l. obrazu 4,8); 105,16; 109,13 (3); || plg. *stabas* Br. B I Sam 15; DP 89.
- absoliucija** (lot.): absoliucios 206,8 (1).
- abu** abeiu 110,14; abieiu 228,7... (7).
- [ad- žr. at-: **adgimtumbey**... žr. **atgimti**...]
- Adomas**: Adomas 173,13; Adoma 168,22... (5).
- afiera** (pol.) „auka, aukojimas, dovana“: afiera 224,10 (l. Ofiara 244,9...); afieroy 249 22... (7); plg. *duosna* ir *dovana*.
- afieravojimas** (pol.) „aukojimas, dovanojimas“: afierowoima 245,14 (1); || plg. *dovanojimas*.
- afieravoti** (pol.) „aukoti, dovanoti“: afierawoiam 195,20; afierawotas 218,24... (4); || plg. *dovanoti*.
- ach** jaust.: Ach 70,22; 71,7... (9).
- Achabas**: Achabas 229,7 (1).
- akis**: tawo akis iszwis 79,22; akis 46,16; akimis 15,23... (37).
- aklas**: akis atweria aklu 101,9 (1).
- aklybė**: ir impuolem ing didę aklybę 120,2 (1).
- aklystė**: aklystė 164,18 (1); plg. *aklybė*.
- akmeninga būdv.**: akmeningos 99,10; dg. ga. akmeningas 184,25 (2).
- akmuo**: o akmuo koios tawo ne žieystu 80,8; akmeniuy 80,24 (2).
- akrutnykas** (pol.) „žiauruolis, tironas“: akrutnikams 143,5 (l. okrutnikom 143,5) (1); || plg. *išėda*.
- akrutnystė** (pol.) „tironystė“: akrutnistę 143,7; akrutnistems 142,20 (2).
- alga** „atlyginimas“: o atduost algą tikrą pagal darbu kožna 66,5; 88,15... (4).
- aliejus** (sl.): alieius 88,12; dg. įn. aleiums 51,8 (2).
- alyva** (sl.) „toks medis“: aliwos 95,17 (1).
- alkanas**: alkanas 88,25; alkaniems 101,6 (2).
- Alleluia**: Alleluia 89,20; 90,6... (25).
- alpti**: kaip sniegas iszbalsiu nuog grieku mano, kurieis asz aļpstu 63,8 (8).
- altorius** (sl.): altorius 75,24 (l. oltarze 75,24); altoriu 64,11 (2).
- amen** (sl.): Amen 21,13; 33,10... (44).
- amžia** „amžius“: kurs nuog amžios est su tewu 112,18; 114,5; 118,19 (3); plg. *amžius*.
- amžiniai** priev.: amžinay 77,8; 84,9... (21).
- amžinas, -a**: amžinasis 28,6; vn. va. amžinoy 183,15; amžinosios 116,4... (102).
- amžius** (-ias) „ilgas laikotarpis, gyvenimas, amžinybė“: garbindami tawe wisad cia amžiuuy sawame 67,5–6 (l. przez wszystkie czas żywota 67, 5–6); su iuo ant *amžiu* bučia 2,20... (62).
- anas, ana, ansai, -a**: 1) „jis“: ans 65,10; anis 35,8; 51,14...; 2) „anas“: vn. ki. ana 94,20; 116,22... (103).
- anas* dažniausia vartojamas „jis“ reikšme.
- angelas** (sl.): Angelay 152,15; dgs. ki. Angelu 152,15... (3).
- angiolas** (sl.): angiołą 36,13; 39,25... (3).
- anglis**: dg. va. anglis 90,17 (1).
- anielas** (sl.): Anielas 152,21; 85,19... (11).
- aniol(a)s** (sl.): Aniołas 166,7; Aniołs 178,20 ... (8).
- anksti** priev.: anksti kielasi 15,8; 19,14... (4).
- ankštas**: Anksztu kielu pereyti wisus nepriete-lius 143,23–24 (1).
- ant**: Šis prielinksnis su kilmininku vartojamas reikšti: a) vietai (vert.?): kursai est ant dangaus auksztai 4,9–10 (l. na niebie 4,9); Ant pirmos toblicios ira kieturi prisakimai 6,3–4 (l. Na pierwszey 6,3)...; b) laikui (vert.): o meyley su iuo ant amžiu bučia 2,20 (l. na wieki 2,20); ant tos dienos ir per wisą buyti musu 32,14 (l. na ten dzien 32,14)...; c) kryptčiai: Wisi daiktay ant tawęs wayzdi 35,3 (l. na cię 35,3); Ant to dwasia szwenta kałba 242,4 (l. Nad to 242,4); č) priešingybei: Teyp dabar susirinko ant manęs wisos bėdos 59,23...; d) tikslui (vert.): giwent gaļetumbim ant garbes warda tawa 32,18 (l. ku pocieszę 32,18)...; e) būdai (vert.): ant io pawaikšlo sutwartas 2,13–14 (l. na iego wyobrażenie 2,13); f) viršenybei: Pone ant Ponu 41,6; o ant wisu diewu Karalus labay galis 81,6...; ... (367).
- Kartais (9) *ant* eina su formomis *mane, tave, save*: sutrink dantis griesniku ant mane grieziencius 45,5–6; 45,15; 53,26; 102,24; 193,17; 237,6.
- Ant prisakimą (106,1; 109,1) reikia laikyti korektūros klaidomis (=prisakima= prisakymo); plg. sekančių puslapių antraštes.
- anta** „ant“: Su kilmininku vietai ir kt. žymėti: anta 49,3; 50,21; 99,22; 107,11; 115,5; 149,15; 160,10; 162,2; 171,27; 180,18; 182,19 (11).
- Kai kur *ant* ir *anta* vartojami pakaitomis tame pačiame puslapyje (49,17 ir 49,3; 107,11 ir kt.).
- antai** priev.: Ir tay ką antay kałba Jonas 249,26 (1).
- antikristas** (sl.): antikristas 133,9 (l. Antikrist 133,9...); 133,26... (3).
- antras, -a**: Antras 105,16; antrą 72,8; antroy 106,17... (29).
- apaštalas** (sl.): Apasztalas 245,3; Apasztalay 195,6... (103).

- apbiaurinti** (= apibiaurinti): vien. va. apibiaurintas 62,22 (1).
- apčystymas** (sl.) „apvalymas“: apčistimop 193,25 (1); || plg. *apgražinimas*.
- apčystyti** (sl.) „apvalyti, nekaltą padaryti“: apčistiti 128,26; vn. va. apčistitas 63,6: 193,14.. (5); || plg. *apgražinti*.
- apdovanoti**: apdowanot 38,20; abdownot 29, 15; apdownoie 38,14; abdownoio 166,20 (4); plg. *apidovanoti*.
- apė** „apie“: 1) su galininku dažniausiai pasakoma, apie ką išmanoma, kalbama, mokoma, prašoma, rūpinamasi ir kt., pvz.: bat apė mus rupinas 38,13 – 14; ape Sawe swieciie 244, 11 – 12; 203,20; 220,19; 237, 21; 243,18..; vertiniai: ape ką prasisit 179,4 (l. oćz prošić 179,3); 23,4...; 2) 166,1; 167,1; 168,1 ir 169,1 (visur antraštėse) ape su kilmininku reikia laikyti korektūros klaidomis, nes visur kitur (pvz.: 105,1; 165,1) panašiais atvejais vartojamas ape su galininku.
- apeka** (sl.) „globa“: apeką 223,25 (l. opiekė 223,26) (1); || plg. *prievažda*.
- apekūnas** (sl.) „globėjas“: vn. įn. apekunu 65,11; dg. ki. apekunu 228,13 (l. opiekunow 228,14) (2); || plg. *priveizdėtojas*.
- apeiti**: Pona namus apeisiu didey linksimbe 52,5 (1).
- appaivintojas** „gaivintojas“: vn. įn. abgaywin-toiu (l. ożywićielem 18,27) (1).
- apgalėti** „nugalėti“: abgaleti piką welną 19,24; abgaletas 68,21 (2); plg. *apigalėti*.
- apgynėjas**: turi abgineia tikrą 57,15; abgineiu 31,19...(10); plg. *apigynėjas*.
- apgynimas**: O ing apgynima io tikray pasiduoti 141,8; abginima 30,22; abginimu 38,22...(4).
- apginti** „apsaugoti“: apginti 90,12 ir abgint 39,4; 3 asm. abgintu 36,5...(4).
- apgražinimas** „apvalymas“: vn. ga. abgražinima 30,15 (2).
- apgražinti** „apvalyti“: ir kraueys sawa apgražinay 129,8; (l. oczysćić); apgražincia 181,22...(3); plg. *apigražinti*.
- apgrėžti** „nugrėžti, nukreipti“: ant garbos szwenta warda io apgrėzti 18,7; te apgrėž 33,16 (3); plg. *apsigrėžti*.
- apidovanoti** (= apdovanoti): apidowanoio 8,22; apidowanoiey 30,19 (2); plg. *apdovanoti*.
- apieškoti** (vert.) „apgauti“: apieszkoiau 248,15; apieszkotas 244,21 (l. oszukany 244,18) (2); || plg. *privilti*.
- apigalėti** (= apgalėti): apigaleia 100,11 (1); plg. *apgalėti*.
- apigynėjas** (= apgynėjas): vn. įn. apigineiu 100,6 (1); plg. *apgynėjas*.
- apigražinti** (= apgražinti) „apvalyti“: apigražina 8,23; 83, 22 (2); plg. *apgražinti*.
- apiimti** (-apimti): o galibes sito šwieto apieme mane warguoli 78,16–17 (1).
- apijuokas** (= apjuokas) „apjuokimas“: dg. ga. apiuokas 60,14; 161,3 (2); plg. *apjuokas*.
- apilaidimas** (= apleidimas): „palikimas ramybės“: o nuog wisu aplaydima / kurie mane persekioia 100,8–9 (1).
- apipiaustyti**: appipiauste 159,2 (1); plg. *appiaustyti*.
- apireikšti** (= apreikšti) „pareikšti“: apireyszki 175,13; apireyszkia 177,20...(3); plg. *apreikšti*.
- apirieti** (= aprieti) „apiplūsti“: ir neteysum liežuviu mane apirieie 86,21 (1).
- apisakyti** (= apsakyti) „pareikšti, apsakyti“: per prarakus *apisakie* 178,16 (1).
- apišviesti** (= apšviesti) Apiszwietes szwiesibe weydo szwento tawo 68,4 (1); plg. *apšviesti*.
- apiveizdėti** (= apveizdėti) wisu metu mus apweyzi 16,10; apiweyzedams 153,24 (2); plg. *apveizdėti*.
- apivilti** (= apvilti): o kunigus apiwile 166,23 (1).
- apjakimas** „apakimas“: o žmoniu apiakime 115,18 (1).
- apjakti** „apakti“: apiakes grieku akliste 164, 18(1).
- apjuokas** „apjuokimas“: vn. ga. apiuoka 142, 23 (1); plg. *apijuokas*.
- apjuokti**: apiuokie 69,23; 139,14 (2).
- apkęsti**: kurie manes neapkiencya 4,16; 46,7 (2).
- apkriškštymas** (sl.): apkriksztimu 202,1 (1).
- apkriškštinti** (sl.): apkriksztitas 171,12; apkriksztitumbim 192,17...(5).
- aplaisti** (= apleisti): 1) „palikti – apleisti“: bāt tu māņes ne aplaydey 69,13–14; noplaist 237,23; nopilaysi 141,3; 141,15; aplaydes 72,7; aplaystas 77,16; 132,20...; 2) „leisti ką nors daryti, užleisti ant ko nors“: ne norek musu giems duoti ir hanbit aplaysti 142,20–22. (l. hanbić dopuszczac)... (16).
- aplankti** (= aplenkti) „praieiti pro šalį, nepaliesti“: io teywayniste... noplanks 200, 19–20 (l. nie minie 200,20) (1).
- aplinsk** priel.: kurie aplinsk stalą apses 94,12 (1).
- aplntas** 133,17: klaidingai išspausdinta, turi būti apluptas (l. złupione 133,17).
- apmainyti**: wisą tiesą apmayne 133,12 (1).
- apmazgojimas**: tas apmazgoimas per kriksztimą 193,9; apmazgoima 181,19 (2).

apmazgoti: apmazgot 251,21; apmazgotame 200,16; nopmázgotčia 181,21...(10).

apmulnay „netikrai“ priev.: bat. waykiaus sulauks sawo sukulima. / Dukte Babilona ne apmulnay 99,3 (l. nie omylnie 99,3) (1).

apiaustyti: (=apiiaustyti): Id kožną waiką aszmą dieną apiaustitu 158–9, 27–2 (1).

aprašyti: ką mums aprasze Powilas szwentas 215,5 (1).

apreikšti „pareikšti, pranešti“: apreikszi 155,11; apreykszta 99,20...(7); plg. *apireikšti*.

apreiskimas (vert.) „pasirodymas“: apreysz-kime 178,24 (l. ziawieniu 178,24) (1).

aprijimas „apsirijimas“: vn. ga. apriima 149,4 (l. obžarstwa 149,3) (1).

aprinkti „išrinkti“: kursay wieta aprinkay 95,24 (l. obrales 95,24); dg. va. aprinkti 186,19...(4).

apsaugoti: teykis tat patsay absaugot 36,20; absaugotas 57,19...(3).

apsaugotojas: vn. in. absaugotoiu 57,17 (1).

apsėsti: 1) „susėsti“: aplink stalą apses 94,12; 2) „apimti“: Antikristas apsesta 133,9–10 (2).

apsemi „apimti“: sawo baysibe wisus mus apseme 143,18 (1).

apsigrežti: 1) „pavirsti“ (vert.): tuoiaus ir apsigrežia ing dulkies 35,10 (l. obroca się 35,10); 2) „nusikreipti“ (vert.): idant visi darbaj musu apsigrežtu ant garbos 227,22 (l. obracały 227,22); 3) „atsigrežti“: Ministras apsigrežies žmoniump 218,18–19 (l. obrociwszy 218,18); 63,20...(4).

apsieškoti (vert.) „apsigauti“: ant kurios wisi stowedami nopsiieszka 243,8–9 (l. oszukaia 243,9) (1).

apsiimti „sutikti“: apsiimat iuos iszlajkit 199,9 (1).

apsirijėjas: dg. ki. apsiriiieu 208,27 (1).

apsirūstauti „apsirūstinti“: apsirustawo 195,8 (1).

apsisakymas (vert.) „pasisakymas“: apsisakimo 206,10 (l. opowiadania 206,10) (1).

apisakyti (vert.) „išpažinti“: kurie nopsisako 209,18 (l. którzy się nie opowiadaią 209,18) (1); plg. *išpažinti*.

apsivaikščioti (vert.) „elgtis“: apsiwayksciot 114,19 (l. postępować 114,20); nopsiwayksciotumbei 250,23 (l. nie obchodzil 250,24) (2); plg. *apvaikščioti*; || plg. *elgtis* DK 41.

apslėpti „paslėpti“: noreiau apslėpt piktibiu 56,18 (1).

apstatyti: apstatik wisad anielays 20,12 (1).

apsūdyti (br.) „nuteisti“: vn. va. absuditas 61,18 (1).

apsunkinti; ney wel apsunkinkim sirdziū musu walgimu 149,6; dg. va. apsunkinti 24,15...(5).

apsviečyti (br.) „pašviesti“: paszwiečiumbim 192,19 (l. ošwiadczyli 192,19) (1); plg. *liudyti*.

apslėkti „apslakstyti“: Apszleski 63,5 (l. Pokropisz 63,4) (1).

apšviesti: teykis apszwiest akis mano 47,11; te apszwiest 33,14... (7); plg. *apišviesti*.

apšvietimas: Idant per nasrus sawo /isz apszwiewtimo tawo/ widuri Babilona kalbetu žodi tawo 134,8; apszwiewtimą 183,20 (l. objašnieniu 183,20) (2).

apturėti (vert.) „gauti“: apturet 9,9; malonę tawo apturesim 137,23 (l. otrzymamy 137,23); 95,19; 115,12... (13); || plg. *gauti*.

apvaikščioti (vert.) „švesti, minėti“: apwayksciotumbim 207,12; apwayksciotas 191,4 (2); || plg. *minėti* ir *švesti*.

apvaizda: budam tawoy apwayzdoy 143,14 (1).

apveizdėjimas „apvaizda, globa“: apwayzdeimą 197,12; apweyzdegiman 39,23... (5).

apveizdėti „apžiūrėti“: teikieys iszmincia apweyzdet 62,24; apweyzdek 31,17... (4); plg. *apiveizdėti*.

apvilkti „apsisiausti, užsidėti“: kuri ant sawę per kriksztimą szwentą apwelkam 193,18 (1).

ar jungtukas ir klausiamasis žodelytis: kaypa ilgay... wzmirsti nori/ar ik wisam amžiu 47,4; 98,15 (2).

ardyti: wagas arda 72,16 (1).

arfa (pol.): dg. ga. Arfas 98,5; 98,6 (l. Arfy 98,5)... (2)

archanielas (sl.) Archanielay 150,9 (1).

arklys: arklis 58,4 (1).

arti: ne seia ney aria 114,14.

artimas (vartojamas kaip daiktavardis ir kaip būdvardis): milesi artima tawo 6,12; artimam kartą žadeia 48,21; artimoia 109,19... (18).

artinti(s): artinosi velikos 159,18; o tawęspi Pone artiname 183,10 (2).

asilas (sl.): asils 58,4; asilo 109,6...(3).

aš: asz 4,3; aszgi 54,2; 82,6; manes 53,3; man 91,5 ir mani 98,20; manimp 47,6; manęspi 126,13... (237); plg. *ašen*.

ašara: girdi mus małkais aszaru 71,19 (1).

ašen „aš“: Asien 53,22; 123,10; 148,10; 148,23 (5); plg. *aš*.

ašmas, -a „aštuntas“: Aszmas 106,12; aszmą 158,27 (2).

ataduoti (=atiduoti): ataduot 249,12; ataduodame 32,15; ataduost 150,7; ataduotomis... (9); plg. *atduoti*.

ataėti (=ateiti); ataėina 154,14 (1); plg. *ataiti* ir *ateiti*.

[ataianciami 200,21 žr. *ataiti*.]
atailsis (=atilsis): atailsi 50,19 (1); žr. *atilsis*.
[ataysita 29,9 žr. *attaisyti*.]
ataiti (=ateiti): ik kolay gis atais 216,8; notaiiau 121,8; notaime 193,25; ataiusi 154,4; ataianciami 200,21; dg. ki. ataysenciuiu; ataydams 173,14... (28); plg. *ataeiti* ir *ataiti*.
ataivis (=ateivis): ataywiewy aba pelgrimay 203,16; ataywius 221,9 (2).
atajimas (=atėjimas): atagima 46,17; ataimą 195,23... (3); plg. *atėjimas*.
ataminti (=atminti): atamena 85,14; ataminta 88,2... (4); plg. *atminti*.
atasakyti (=atsakyti): atasakia 181,13 (1); plg. *atsakyti*.
atatremti (=atitremti) „atstumti“: ne atatrems 64,7 (1); plg. *atremti*.
ataugas „šakelė, kuri įskiepijama“: ataugay ılaisti ne ing tikrą kelmą isciepiti 186,13 (1).
ataušimas „atvėsimas“: atausima 66,18; 126,17 ... (3).
ataušyti „atvėsinti, atgaivinti“: atausisiu 24,16; dg. va. atausiti 121,25; vn. va. atausies 156,17 (l. ochłodził 156,17) (3).
ataverti (=atverti): nasrus atawers 86,20; atawerey 151,6;... (3); plg. *atverti*.
atboti (pol.) „paisyti, žiūrėti“: o wienok asz ant to nodboiu 59,25–26 (l. niedbam 59,26); neadboiem 164,13; nodboiem 164,20 (3); || plg. *atsiveyždėti*.
atduoti (=atiduoti): atduot 64,5; 3 asm. atduosti 106,4; atduome 251,16... (8); plg. *ataduoti*.
ateiti: ant swieta ateyt taykies 177,15; 3 asm. ateyti 234,23; atsiēs 180,9; atencia 220,15 (=ateinančia); 42,6; 57,11; 58,12; 80,5; 91,22; 111,8; 122,18; 138,18; 139,27; 149,10; 149,15; 151,9; 158,20; 161,20; 169,20; 177,15; 178,22; 180,2; 195,25; 217,10; 234,23 (27); plg. *ataeiti* ir *ataiti*.
atėjimas: ateimas ira ketweriopas 148,2; 149,12; ateimą 156,19... (11); plg. *atajimas*.
[atencia 220,15 žr. *eiti*.]
atgaivinti: Idant iusu sunkibese pats ius atgaywinčia 179,10; atgaywina 14,18 (2).
atgaivintojas: atgaywintoiau 221,7 (1).
atgydyti „atgaivinti“: dusią musu atgiditi 128,5; dg. va. atgiditi 131,8 (82).
atgimdyti: iż nauia atgimditi budami 14,12 (1).
atgimti: Dvasia sawo szwenta adgimtumbey 31,7 (1).
atgyti: Ne drauge su iuo atgijom 167,2 (1).
atgražinti „sugražinti, atsilyginti“: atgražina smarkią rustenibę 87,6 (1).

atgrežti „atsukti“: atgreži weyda sawa 35,7; atgresi 63,11 (2).
atgrįžti „atsigrįžti“: id manęsp atgrisztu 179,12 (1).
atguldyti (vert.) „atidėti“: atguldit ant kito cieso 249,4 (l. odkładac 249,3); atguldinekime 82,10... (5); plg. *atkelti*.
atilsis: Atmink atilsia sekumą dieną 108,5 (1); plg. *atailsis*.
atimti: naudas io ateme 169,9; atimdinea 186,10; atimtumbey 130,26; atimtas 246,13 ... (10).
atkelti „atitolinti“: ne atkiakl szwentosios dwasios sawo 63,16 (1).
atkirsti „nukirsti“: atkirta ausi 160,13 (1).
atlaidimas (=atleidimas): troksztam grieku atłaydima 129,21 (l. odpuszczenia 129,23...); atłaidima 113,7... (22).
atlaisti (=atleisti): teykis kaltiems atłaysti 168,7; notłays 191,13; atłaydziam 10,3 (l. odpuszczamy 10,3); atłaystumbim 126,2 ... (3).
atlankymas „aplankymas“: atlankimą 251,5 (1).
atlankyti „aplankyti“: atłankit 250,17; atłankisim 92,7; atłankitas 246,21... (8).
atlikti „pasilikti, išlikti“: sawa cistatoy atlika 110,18–19; atliks 61,26; 245,23 (3).
atmainas „pakeitimas, atmainymas“: Be atmayno tatay tureio but 120,18; atmayną 128,16 (2).
atmainyti „pakeisti, atsimainyti“: kitas draugistes čiesas atmayna 232,22–23; notmaynancios 218,12–12; atmaynancuose 120,20; notmainomas 120,5 (5).
atmainiai „pasikeičiančiai“ priev.: ir kałba wisad tikribey/teysią szwenta neatmayniey 48,10–11 (l. okrom obłudności 48,11) (1).
atmazgoti „nuplauti“: ano isztepima prigimta negali atmazgot 198,16–17 (1).
atmesti „atstumti, atitolinti“: Idant piktą bažnicą atmestu 134,14; atmesk 118,3; atmesta 73,9 (3).
atminimas „atminimas, prisiminimas“: giarsit ant atminima mano 14,5–6; 124,18; 207,20 ... (6); plg. *atmintis*.
atminti: o gieribes wisada atmintumbit 124,16; atminti 185,24; atmink 98,23; atmindama 236,23; plg. *ataminti*.
atmintis: 1) „atmintis“ (?): Jay turesi ant atminties musu wisokias piktibes 96,16 (l. bacznosci 96,16) (1); 2) „atminimas, prisiminimas“ (vert.): atminties 222,12 (l. pamietkę 222,12) (1); || plg. *atminimas*.
atnaujymas: atnaujima 11,19 (1); plg. *atnaujinimas*.

- atnaujinimas:** atnauginima 201,16 (1); plg. *atnaujinti*
- atnaujinti:** atnaugint manimp dwasia tikrą 145,19; atnawgink 63,15; atnauginta 134,21 ... (5).
- atnešti:** atnesiem 196,22; atnesiet 198,27; atnesziem 193,3... (7).
- atpentui** „vėl, atgal“ priev.: ne norekim griekuosn atpentui grizšti 127,3 (1).
- atpildyti** „atlyginti“: kietweriopay tay noriu atpildit 248,16; 3 asm. te atpild 248,14 (2).
- atpirkėjas** (vert.) „išgelbėtojas“: atpirkieiā 224,4 (l. odkupiciela 224,4); atpirkieiu 252,12; atpirkieiaw 143,23; 202,7.
- atpirkimas** (vert.): atpirkima 8,7 (l. odkupieniu 8,7); 16,6... (4).
- atpirkti** (vert.): atpirkumbey 151,4; vn. va atpirkes 97,9 (l. odkupić 97,9...); dg. va. atpirkti; atpirkdams 163,25... (11); || plg. *atvaduoti*.
- atprovymas** (sl.) „nukreip imas, pasiuntin as“ vn. ki. atprowima 205,24 (1); plg. *atprovyti*;
- atprovyti** (sl.) „praleisti; atlikti“: Sią dieną atprowit mumus 41,22; Tatay atprowiies 216,17 (l. odprawiwszy 216,17) (2); || plg. *atlikti* DK 44.
- atpulti** „atsitraukti“: wisi atpuls 53,5 (l. odpadną 53,5) (1).
- atrasti** „surasti“: o wietą małday atradau 53,10; 3 asm. atrastu 27,6; (l. znalazł 27,5); 211,6 (3).
- atrisimas** (vert.) „nuodėmių atleidimas“: atrisizimas 206,5 (1); || plg. *atlaidimas*.
- atsakymas** „atsakymas į klausimus“: Atsakimas 2,11; 7,24; 199,4... (23).
- atsakyti** „klausiamam atsakyti“: Atsakit 237,11; atsakia 181,19... (5); plg. *atasakyti*.
- atsiduoti**: 1) meylingay ir ąngwiewy turi iam atsiduot 236,9 (1); 2) ing... apweyzdeimā atsiduokim 223,25; 1 asm. atsiduomi 237,18 (2).
- atsiekti** „pasiekti“: ing žiwata ieytu kurio atsiekes 251,12 (1).
- atsigrizimas**: duok meylesp atsigrizima 22,19 (1).
- atsigrizėti**: atsigrizieti sawesp 57,24 (1).
- atsigrizti**: idant per tay tawesp atsigrisztu 250,16 (1).
- atsilikti** „pasilikti, būti“: neatsiliks ne wienas 96,19 (1).
- atsilsėjimas** „atilsis“: atsilseimo 173,16; atsilseyma 38,25 (2); plg. *atilsis* ir *atailsis*.
- atsilsėti**: atsilseio diena sekma 5,6; atsilsetu 108,19... (4).
- atsimainyti** „pasikeisti“: Nesang ką ane kałbeia negal atsimaynit 66,2–3; Teg atsimaynay 69,25... (3).
- atsimuilyti** (pol.) „suklysti; pasikeisti“: O meyle tawa niekad notsimuylis priesz mane 51,10 (l. A miłość twoja nieodmienna bywa 51,11); plg. *muilyti*; || plg. *atsimainyti*.
- atsiprovyti** (sl.) „atlikti, padaryti“: atsiprowis 222,9 (l. się... odprawia 222,9) (1); plg. *atprovyti*; || plg. *padaryti*.
- atsiskirti**: patis nuog draugistes atsiskiria 209,13; 204,12 (2); plg. *atskirti*.
- atsitiesti** „pasitaisyti“: Todėl atsitieskim /piktibiū perstokim 149,22 (l. się przyprawmy 149,22) (1).
- atsiūsti**: atsiusti teykies sunu 157,22; atsiustas 155,9... (4).
- atsiwēsinti**: atsiwasinkit manimpi 24,15; 164 11–12 (2); plg. *ataušyti*.
- atsiwyzdėti** „atsižvelgti“: Atsiwizdek an to 136,20 (1).
- atskirti**: atskiriam ir ne prilaydziam Wečerosp 208,17–18 (1).
- atstoti**: Walandoy smerties ne atstoki 37,25; 248,1; Ir ne atstosim potam nuogi žodžio, tawo 73,22 (l. I nie odstąpimy 73,22) (3).
- atstumti**: mažu nuog meyles savo... notstumia 195,1–2 (1).
- attaisyti** (=atitaisyti) (vert.) „atlikti“: aba kaip žemay giesmemis ataysita ira 29, 8–9 (l. odprawowane 29,11) (1).
- attekėti** (=atitekėti) „atbėgti, ateiti“ (kalbant apie žmones): Tay ir židay iszpažino... kada miestan attekieio 166,17 (1); plg. *ateiti*.
- attolinti** (=atitolinti): attolint 173,15; nottolinki 182,3; attolink 113,23; attolintas 234,13... (9).
- attremti** (=atitremti) „atstumti, pašalinti“: manę nuog sawes attremt 62,23; ne attremsi 57,4... (3); plg. *atatremti*.
- atvaduoti** „atpirkti, išvaduoti“: kurs mus krauiu atwadawa 76,16 (1); plg. *atpirkti*.
- atwalkioti** (vert.) „atidėti“: turetu atwalkiot... ant kito čieso 249,3–4 (l. odwłaczać 249,3); atwalkiodinedami 81,16 (2).
- atwečerioti** (sl.) „pavakarieniauti“: atwečerioio 215,20 (l. odwieczermal 215,20) (1).
- atverti**: lupas mana pats atwerti teykis 63, 25–26 (l. otworzyć 63,25); 101,9; atweri rankas sawa 35,6 (l. otworzysz 35,6); atwers 115,14 (l. odewrzec 115,14); Sirdis musu atwersi 185,6 (l. naprawisz 185,6); atwertos duris 115,23 (l. otwarte 115,23) (6); plg. *ataverti*.

atvėsis: Laukia atvesia duszia nugramzdinta 103,16 (1).

auglius „derlius“ (?): duos... didibę waysiaus ir paplatinimą giara auglaus 185,7–9 (l. wielkie mnostwo dobrego owocu) (1).

Augustas: Augustas 153,5 (1).

auksas: auksą 158,24; vn. jn. auksu 246,4 (2). [auksza 154,7: klaidingai išspausdinta, turi būti *auksza*; žr. *aukštas*.]

aukščiausias vart. būdvardiškai ir kartą daiktavardiškai (80,2); auksciausias 16,8; auksciausiasis 127,7... (7).

aukštai priev.: ant dangaus aukštai 4,9; 107,11; 132,2; auksciaus 29,7; 84,12 (4).

aukštas: 1) „aukštis, aukštybė“: tesi garba... ant auksza 155,25; 53,18; 141,16; 156,11; (4); 2) „aukštas, -a“: aukstosn wietosn 66,17–18; 91,3; 122,10; 158,16 (4).

aukštybė: karalau aukstibes 34,15; aukstibey 115,5; dg. va. aukstibes 81,8... (4); plg. *aukštas*.

aukštyniu „aukštyn“ priev.; O sirdis iusu... aukstiniu pakialkit 218,9–10; 131,11 (2)

ausis: o tatay wietoy ausin kuszteima 205,27; ausis 69,4... (9).

aušra: 1) „dienos švitimas“: auszroy 67,9; 93,7 (2); 2) „rytų šalis“: vn. ki. auszros 158,19 (1).

avelė „tikintysis“: nuog neprietelu ginki /mus sawo aweles 155,13–14; 36,15; 70,23; 81,15; 179,25; 209,15 (6).

avinas: Ne nuėnkste to Pona iauciu ney awinu 46,10 (1).

avinėlis „viešpats“: awinelis 178,27; 246,7 (2).

avis: 1) „avinėlis“: kaip awis nekafta kenteia 112,22; (l. Baranek 112,21) (1); 2) „tikintysis“: penedams mus kaip awis kurias teykies sutwertu 116,10 (1).

B

Babilonas: Babilona 99,3; 99,11... (6).

badas: badu giene gaisza 114,15 (1).

baigti: ia wisada baykti 183,8; 3 asm. bayktu 45,22; 3 asm. baigie 172,4 (3).

baimė: baimei 239,22; baymę 17,14; baymey 232,14... (12).

baimingai priev.: baimingai 240,10 (l. bogoboynie 240,11) (1).

baisybė „baisumas, smarkumas, tironiškumas“...: baysibe 212,1; baisibiu 79,15; 143,7... (10).

baisumas „smarkumas“: atlays iumus baysuma rustibes sawa 28,22 (1); plg. *baisybė*.

baisus, -i „baisus, smarkus...“: baysus 103,2; baysu 44,21; baisuosius 119,8; baysioy 116,22... (13).

balsas: 1) est balas girdetas 178,16; suderanciays balsays giedokim 23,6...; 2) „gaida“: tuoiau balsu 150,4; 180,7... (23).

baltas, -a dg. va. baltos galwos 222, 6; 242,10 (2).

balvonas (br.) „stabas“: vn. ki. balwona 107,10; dg. ki. balwonu 208,19; balwanu 228,26 (3); || plg. *stabas* BrB I Sam 15; DP 89.

banda „galvijų būrys“: wedi ias kaip awelas ir kaip bandą sawo 70,24 (1).

barnia (-is) „vaidas, rietenos“: vn. ga. barnia 90,22; dg. ga. barnias 141,21 ir barnis 142,16 (3).

barti: baria anuos 195,7 (1).

bat (=bet): pamete mane warguoli /bat tu mano ginklu esi 54,9; bat wienoki tą paduksi turim 135,25; 211,6... (3); plg. *bataig*.

bataig (=betaig) „bet, tačiau“: bataig 4,25; 57,5; 181,7... (46).
Kai kur vartojama tame pačiame puslapyje *bat* ir *bataig* (10,6 ir 10,24; 65,23 ir 65,8; 91,12 ir 91,7).

bataiga (=betaiga): bataiga 123,18 (1); plg. *bataig*.

bažnyčia (sl.) „maldnamis; tikinčiųjų žmonių bendruomenė“: Bažnicia 133,3 (l. Zbor 133,3); bažnicios 162,8; bažniciey 73,13; bažnicioy 143,26... (43).

be: šis priel. vartojamas su kilmininku dabar įprastomis reikšmėmis (būti, daryti, kentėti... be ko nors): be wisokio sirdies abeigiema 95,10; kiente be kaltes 161,7–8; Be tawes nieko ne galim 167,14 ... (17).

bėda: beda 140,20; 149,19; 224,23... (7).

bedievis: vn. ki. bediewia 79,10; dg. ki. bediewiu 90,20... (4).

bėgti: tawęspi bekti 144,15; 113,9; 186,9 (4).

bernelis „vaikelis“: Bernelis 152,8; 95,16; 154,22... (4).

bernas „vaikas“: bernus 20,11; bernay 156,13 (2).

bespiečiai (pol.) „saugiai“: duok id bespęcznay giwentum 143,12–13 (l. przespęcznie 143,13) (1); || plg. *gudriai*.

Betleem „Betliejus“ 153,7... (3).

biaurybė „visoks biauřumas“: biauřibe 133,13; dg. ga. biauřibes 161,3... (5).

biaurinti: biauřina mokslu piktu 72,25 (1); plg. *biaurėtis*.

biaurėtis: zmonems pisznomis tokias biauřis 43,14; nesibiauretu 187,2 (2).

biaurintis „biaurėtis“: Patiecha vž girekus gaylintiemus /ir ieys biaurinantiemus 26, 16–18; 28,17 (2).

biaurumas: apmazgot nuogi biaurumu 62,7 (1); plg. *biaurus*.

biaurus „nešvarus, piktas, nedoras“: biauraus 106,12; biauroia 109,18; biaurrayseys 52,2 ... (8).

biblija: Biblios 222,7 (1).

biednas, -a (sl.) „neturtingas, vargingas“: biednas 140,10; biedna 67,16; vn. in. biednaia 66,22; dg. va. biedniey 156,4... (15); || plg. *turtingas*.

bijoti (s.): biiosiesi 91,17; biiočia 51,4; nesibiome 61,15; biiotumbim 33,5; biies 243,1; biieši 249,9 nebienciū 208,20... (29).

byla „teismo procesas“: dg. ki. biļu 87,12 (1).

byloti „kalbėti, sakyti“: biłoti 79,5; 2 asm. biłay 57,23; 3 asm. biła 60,14 ir Biloia 4,2; Biłodamas 166,10... (24).

blaudyti „klaidžioti“: ir priwersk wisus blaundancius 118, 4–5 (l. blėdne y zlosciwe 118,4) (1); plg. *užklysti*.

bliūdas (br.) „lėkštė“: vn. ga. blūda 219,13 (1).

blūdas (br.) „paklydimas, klaida; pagonybė“: blūdo 133,22; dg. ki. blūdu 142,7; dg. ga. blūdus 155,11 (3); || plg. *klaidėjimas*.

bluznierius (bliuznierius) (sl.) „piktžodžiautojas, apkalbėtojas“: bluznieriaus 229,1 (1); || plg. *piktžodis* DP 173.

brangus, -i „vertingas“: brangia 30,15; brangiausiu 30,18; brangiausioy 249,21; brangiausias 184,13... (18).

brolis „bendratikis, idėjos draugas“: Bukite tada tikri mano mieli broley ir seseres 28,18; brolemus 235,2; broleis 179,6... (20).

broliškas: brolišką 220,17 (1).

bubnas (br.): bubnays 102,5 (1).

bučiavimas: bučiawimu 160,10 (1).

būdas „veikimo, darbo būdas; paprotys“: surinkima... tas budas ira 203,4; vn. in. budu 215,19; budus 204,8... (19).

budavoti (pol.) „statyti“: budawok murus 64,8 (1) || plg. *statyti*.

budri budv.: sąžine musu meiley io budri butu 39,2 (1).

butis „gyvenimas, amžius“: per visą buyti musu 32,14 (1).

buinas (br.) „riebus, tvirtas“: buynas 58,19 (l. buyna 58,19) (1).

buklingas „nepaprastas“: regieia žienklą buklingą 137,7–8 (1).

burna: vszkimszta turi buti burna 67,25 (1).

bursavoti (pol.) „draugauti“: Bursawoio dažnay su griesznayseis 121,4 (1); || plg. *draugystė*.

burta „būrimo priemonė“: ant rubu burtas mete 161,13 (1).

būti: buti 76,19; esmi 2,12; esi 2,19; es 73,15; est 8,4; esme 135,10; este 86,3; tes [=tesie] 157,12; bucia 122,23; butumbim 118,13; ir 6,9; yra 6,4; ner 100,2; nera 245,4; esaš 177,14; santi 64,17 [=esanti]; sancioia 107,12; sancios 31,18; sancius 180,15; sancieys 55,5; sant 162,12; budami 98,13... (654).

[**butu** 235,18: korekt. klaida, turi būti *budu*; žr. *būdas*.]

buvimas „laikymasis“: prieg iam buwimą 183,20 (1).

C

capit. 33,12 [capitulum] „perskyrimas“: atsitiktinis lotynizmas.

[**ciastis, ciastawok** žr. *čestis, čestavoti*.]

cielas (br.) „sveikas, visas“: kelsis wel cieli 111,23 (l. cało 111,33) (1); || plg. *visas*.

[**ciertas, cieso...**, *cetwergie* žr. *čertas, čėsas, četvergas*...]

cimbolai (sl.): dg. ki. cimbolu 102,8 (1).

Ciprionas 247,21 (1).

cnata (pol.) „nekaltybė“: dg. ga. cnatas 17,15 (1); || plg. dg. ga. *gamtas* DK 3,3; nekaltybė DK 3.

cnatlyvas (pol.) „nekaltas“: dg. va. cnatliwi 51,23; 95,16; 243,1 (3).

Colossensump 248,18 (1).

creda (lot.) „tikėjimo tiesų išdėstymas“: vn. vie. Credoy 172,25 (1); plg. *tikėjimas*.

Č

čertas (br.) „velnias“: čierto 36,6; 37,19; 167,22... (9); || plg. *velnias*.

čėsas (br.) „laikas, metas“: čėsas 247,9; čėsa 248,9; čėsais 121,5... (46); || plg. *metas*.

čestavoti (br.) „gerbti“: Ciastawok 5,9; čias-tawotumbey 235,22 (2); || plg. *garbinti; gerbti* DK 23.

čestis (br.) „šlovė, pagarba“: čiasis 34,5; 106,8; 197,14... (12); || plg. *šlovė, garbė*.

četvergas (br.) „ketvirtadienis“: vn. vie. Cietwergie 160,4 (1).

čia: Čia 75,14; čia 101,23; 126,10; 230,16... (67).

čionay „čia“: duot mums wisa giara čionay 21,8; cionay 98,11; 196,13; 220,20... (35).

čystas, -a (sl.) „švarus, nekaltas“: necistas 62,21; čista 145,17; cistumi 62,15; ne cisti 193,11... (16).

čystata (pol.) „švarebė, nekaltybė“: vn. ki. cistatos 177,19; vn. vie. cistatoy 110,18 (2); || plg. *nekaltybė*.

čiūpoti (sl.) „lytėti, čiupinėti“: rankomis sawo ciupawom 223,7–8 (1).

D

da- (sl.): ney wel daļaysi pažinti puwima 50,10 (l. dopuscisz); Negi daļaysk tu mumus pagal nora kļaidet 114,6; daļayskit waykamus eyt maņesp 195,9; tesidašwieči 216,11; daswiečiia 217,12... (18); dasitirsi 180,3; daeysim 212,20; dasilayst 236,7;

dabar: dabar susirinko ant maņesp wisos bedos 59,23; 125,21; 227,12... (20); plg. *nū*.

daboti(s) (pol.) „žiūrėti, paisyti“: dabotis 204,19. Dabokimes 162,2; dabodamas 138,9... (10); plg. *atsivyždėti*.

daeiti (hibr.): daeysim par žodi io szwentā 212,20 (1).

[**dagans** 8,5: korekt. klaida, turi būti daģaus (= dangaus)]

daiktas: 1) „dalykas“: dayktas 230,20; 80,19; 2) „koks nors objektas“: Ne wok daykto artimoia 109,19; 3) „priežastis“: Delkurio daikto esi žmogus 3,6; 4) „vieta“: visame daykte saugotu 80,7 (33).

dalaisti (= daleisti) (hibr.) „prileisti“: daļaysi pažinti puwima 50,10; daļayzdami 210,15 ... (6).

dalia (dalis): 1) Trecia dalis 8,18 (l. część 8,19); ant daugiau daliu dailiesi 18,10; 2) „likimas“: Ne tures pikti dalos tokios 44,3; 3) kuriuo budu jos daļā apturesim 206,23 ... (12).

daliјimas: daliimu 220,21 (1).

dalininkas „bendrininkas“: tos szventos We-ciarios dalininkais stioites 222,13 (1).

dalyti(s): daliiesi 7,24; daliia 87,19... (4).

dangujejis, -a „danginis, dangaus“: tewas danguegis 17,9; vn. ki. dangueia 38,9; dangueiam 250,9... (10); plg. *dangujesis, dangujis*.

dangujesis „danguje esąs, dangaus“: dangueisis 15,15; 117,19; 251,14... (12); plg. *dangujis*.

dangujis: dangugis 22,3; 144,11; vn. ga. dangugi 143,19... (16); plg. *dangujejis, dangujesis*.

dangus: pilnas ira dangus žiame tawo szlowes 150,14; dangaus 158,12; dangun 170,1... (94).

Danielis 137,7; 244,8 (2).

darbas: baiksi darba tawo 4,25; darbams 123,3; darbump 28,9... (30).

darymas: garbā ir deku darimā... apwayksciotumbim 207,9; darimop 222,19 (2).

daryti: darau mielasirdiste 4,16; dariu dekas 60,19;

Paiuokā wisad dare 88,6; dariti 123,6; daritumbit 231,19; darikig 64,8; daridami 165,21; darant 107,19... (107).

darytojas: 1) giera daritoiā 150,23; 2) „suvėrėjas“: Tikiu... daritoiā dangaus ir ziames 7,4; 8,5 (3).

daržas: darzie su sawais buwo 160,4 (l. w ogrodzie 160,4) (1).

daržinė: daržiney guli 153,21 (1).

dasilaisti (hibr.) (= dasileisti) „leisti sau“: ney wel dasilayst priesz wirā tawa 236,7–8 (l. przwlaszczać 236,8) (1).

dasitirti (hibr.) „patirti“: O ten dasitirsi teyses teypag meļa 180,3 (1).

dasižinoјimas (hibr.) „sužinoјimas, patyrimas“: kļausineimā aba dasižinoimā 204,8 (1).

dasviečijimas (pol.) „patvirtinimas, paliudijimas“: daswedčiima 206,11 (l. doświadczenia 206,11) (2).

dasviečyti (pol.) „patvirtinti, paliudyti“: 3 asm. dašwieči 216,12 (l. doświadczy 216,13); ne daswiečiia 217,12–13 (2).

daug: mums daug palikt teykies 28,24; 33,9; 44,11; 63,20; 141,18; 147,3; 162,6; 204,10; 212,3; 216,19; 229,3; 229,4; 224,15; 242,24; 250,14 (16).

daugau 221,8: korekt. klaida, turi būti *dangaus*.]

daugesn „daugiau“: daugiasn ne rustinkit 46,5 (1).

daugi „daugel“, daugi silwarty attremsi 37,9; 44,9; 49,11; 49,12; 121,10; 122,21; 123,8; 138,4; 180,10 (9).

daugiaus „daugiau“: ia daugiaus ne pažeys-tumbim 27,11; 148,5; 236,22... (9).

daugis „daugelis, daugybė“: ant daugiau daliu daliiesi 10,10; daugia 48,2 ... (4).

dauginti(s) „didinti“: Buk tawo karaliste /teikis iā musp dauginti 116,10; daugintusi 72,10... (4).

dauksinti „didinti“: dauksink bažnicipā szwen-tāja 118,8 (1); plg. *dauginti*.

Davidas: vn. ki. Dawida 47,1 (1); plg. Dovydas.

davimas: turim isz szwenta dawima 155,22 (1).

dažnai priev.: perszokdami dažnay norā 26,15; 121,4; 210,13... (5); dažniaus 138,22 (1).

dažnas: dažname pažinime tawes (l. vstawiczym 197,4) (1).

debesis: tuoiaus debesis vžudengie 172,5 (1).
deginimas: del deginima atawęšą turetu 233,11 (l. vpalenia 233,10) (1).
degti: ne dektu amžinoy liepsna 183,15; dg. ki. dektu 64,2 (2).
deiviškas „dieviškas“: Deywiszkam 224,2 (1).
deiviškis, -ė „dieviškas, -a“: deywiszkian apweyzdejiman 39,23; vn. ki. miełasirdistes deywiszkies 26,25; 211,1... (8).
deivystė „dievybė, dieviškumas“: vn. ki. deiwistes 45,10; vn. vie. Deywistey 175,20... (6).
dėka (br.) „dėkojimas, padėka“: asz iam padarisiu deka 59,17; dg. ki. deku 207,9 dg. ga. dekas 151,19 (l. dzięki 151,19)... (13).
dėkavojimas (br.): dekawoima 183,21 (1).
dėkavoti (br.): dekawot 231,17; Dekawokimeg 17,5; dekawotumbim 34,17; dekawodami 15,18... (17).
[dektu žr. degti.]
dėl: 1) su kilmininku priežasčiai reikšti: o anis del siŕpnuma amžia ne gal wayksiot 195,22; 16,22; 101,3...; 2) su kilmininku tikslui reikšti (vert.): Del sawo szłowes sweika mane łayka 50,24 (l. dla swey chwały 50,24); 205,13; 207,23... (83).
delia „dėl“ su kilmininku priežasčiai reikšti: delia sunaws tawa mieła 20,17; dela 21,10; 56,21; 122,19; 144,2; 159,16; 164,3 (7).
delagi „dėl“ su kilmininku priežasčiai reikšti: Delagi to dabar wisi ios waga arda 72,15 (1).
delgi „dėl“ su kilmininku priežasčiai reikšti: Delgi to dziaugiuos linksmay sirdii sawo 50,4; 56,2... (6).
dengti „tuždengti, saugoti, slėpti (?)“: negideng... weyda ława 54,3; nuog welnia ir pakusu dengia 112,13; idant ios perszokius kiestumbey 234,11–12 (3).
derėti: 1) „tikti“: dera sirdis sawa... pakielti 141,7; 2) „tartis“: Derek su tawa prieszartarniku 247,11–12; 3) „sutarti, sugyventi“: tu wisada su žmogum ne deresi 178,10–11... (5).
derinti „taikinti, jungti“: mus su tawim wisad derintu 185,16–17 (1).
dermė „taika, santaika“: dermė 158,17; 124,8; vn. vie. dermey 187,3...(4).
dermiai „sutariančiai, darniai“ priev.: duokim szłowę wisi dermey 81,3 (1).
dėti: biaurus daiktus dedam 120,8; dedamas 195,15 (2);
dėtis „vykti“: kas čia žiamey destis 184,5 (1).
dėšimtas: Desimtas 106,14 (1).

dėšintis: desimti sawo prisakimu 105,13; dg. ga. desimtis 81,25 (2).
dėšimts: desimts tukstanciu 79,20 (1).
dėšinė „dėšinioji ranka, šalis, pusė...“: vartojamas kaip daiktavardis ir būdvardis, pvz.: sedi podesinei rankai 8,16; 91,15...; sedinciopi po desiney 131,11–12; 174,9... (21).
dėšinas „dėšinysis“: pirsztas desins 175,12 (1).
devintas, -a: Dewinta 106,13; Dewintoie 161,17 (2).
[Dideis 232,25 kor. klaida: turi būti didelis.]
didybė „didybė, daugybė“: garbinkite gi pagaley gausios didibes 101,24–25 (l. wielkosci 101,25); duos kožną cieszą didibę waysiaus 185,7–8 (l. mnostwo 185,8); 126,16 (3).
didei priev.: didei 114,18 (1); plg. *didžiai*.
didelė: vn. ki. dideles 102,22 (1).
didis, -ė „didelis, -ė“: didis 81,5; dide 61,3; vn. ki. didžioia 133,22; dides 143,6; vn. ga. didii 82,21; didę 56,4; vn. įn. didžiu 58,20; dide 180,2 ir didžia 245,16; vn. vie. didey 104,14; diden 89,12; didespi 22,14; dg. ki. didžiu 27,25; 54,19; dg. įn. didžiais 139,12; didems 72,18; didžiuos 62,20; didesnis 139,6; didasnio 205,13; didžiausias 117,4... (81).
didumas: pagal diduma małones tava 62,5–6 (1).
didžiai priev.: didžiey... dekawoiu 49,19 (1).
diena: 1) trecioi diena atsimayne 159,21; 111,3; 170,17...; 2) „laikas, metas“: diens gaysinu sawas 90,21; 67,8... (74).
dievas „bž.“: Diewas 64,7; vn. įn. Diewun 65,18; Diewop 137,10, Diewiep 91,13... (477).
dykai „tuščiai, veltui“: Dikay saugos sargay nakties 93,7 (2).
dirbti „daryti“: dirbti 106,6; dirbk 109,18... (9).
disciplina (lot.): vn. ki. disciplinos 206,14; 220,14 (2).
divas (br.) „stebuklas“: rodis diwus izgi čiertomačies 122,19 (1); || plg. *stebuklas*.
divnas (br.) „nuostabus, stebuklingas“: diwnas 149,11; diwna 128,15; diwni 227,10... (5).
dovana: Tu septinergi dowana 175,12; dowaną 23,4; grįždam dowanas paterosim 127,4; dowans 76,25; dowanomis 29,16... (27).
dovanai „veltui“: Ne prałeke dowanay meldimas mana 55,24; 109,14... (5).
dovanas „dovanai duodamas“ budv.: vž dowana grieku atłaydima 212,24 (1).
dovanojimas: ir dowanoima draugistes 224,8 (1).

- dovanoti**: sunu... mumus dowanoio 152,8; downoti 15,16; vn. na. downotay 185,22... (8).
- Dovydas**: Dowida 67,1... (67).
- drapana** „drabužis“: drapana 193,16 (1).
- drąšiai** priev.: drąsey 60,17; 79,5; 86,3... (6).
- drąši būdv.**: drąšiā 53,21 (1).
- draskyti**: wišā nakti wargina... draskie 160,16 (1).
- drauge** priev.: draugia su Ponu musu 17,19; draugie 167,2; 170,11; 240,11... (10).
- draugė** „draugystė, būrys“: draugiey žiamindamiesi po io akims 81,11; wisi draugieia wadinkit sawuoiu 102,14 (2); plg. *draugybė*.
- draugybė** „draugystė, būrys“: regit... draugibė...su Abromu 223,13; draugiben susieie 19,14; vn. vie. draugibey 127,19... (18).
- draugystė** „draugystė, draugija“: draugiste. musu su kunu ir krauiu 218,4; kursai ius tosp draugistesp paszawkia 238,3–4; 30,3; 223,11... (27).
- drausti**: turi but su gieda nuog draugistes szwentos drausti 206,13 (l. hamowani 206,14); nedrauskit 195,10... (4).
- draustis** „valdytis, tvarkytis“: žmogus... turi ramintis irgi draustis 58,8–9 (1).
- drebėti**: Drebu aīkanas budamas 88,25; drebeia 162,10... (4).
- drėskėjas** „lupikas“: dg. ki. dreskieiu 208,27 (l. lupiezcow 208,27) (1).
- drėsti** „drįsti“: drėsate 64,21; drėsa 142,3; ne drėsdami 210,9... (5).
- drėšus** „drąšus“: drėšus 137,12 (l. przespieczen 137,11) (1); plg. *drąsi*.
- drūtai** „stipriai“ priev.: drutay 119,3; 186,17; (2).
- drūtybė** „stiprybė“: pamink drutibes piktuiu 69,23; (l. vsilnosc 69,24); drutibę sanariu duok 251,4 (2).
- drūtinti** „tvirtinti, stiprinti“: vzu dayktą tikriausia drūtinti 79,6; teykis drutint meyle sawa 146,3; 156,20 (3).
- du, dvi**: du 149,22; dg. ki. dwieiu 10,13; 105,14... (7).
- dulkė**: apsigrežia ing dukies ir ziame 35,10; 44,4; 84,26 (3).
- duksė** (dūksė?) „viltis“: nes amžinop džiauksmop tamuy nera dukses 140,22; vn. vie. duksey 46,21 (2); plg. *duksis*.
- duksėjimas** „dūsavimas“: duksegimo 19,4 (1).
- duksėti** „viltis, pasitikėjimas“: iszklausik Diewe tawimpī dukscincia 47,10; kursay duksis teysibey 48,10; wienok loskoy tawo mes duksim 146,22... (14).
- duksis** (dūksis?) „viltis, pasitikėjimas“: duksis 53,9; 173,24 (2).
- duktė**: dukte 5,2; dg. ki. dukteru 94,14; dukterimis 17,18... (5).
- dūma** (sl.) „mintis“: vn. ki. dumos 69,26; dumā 191,18; vn. vie. dumoie 49,23; dg. ga. dumas 41,20... (13).
- dūmoti** (sl.) „mąstyti, galvoti“: dumot 42,4; 2 asm. dumoi 115,20; Dumoia 103,10; Dumodamas 60,2... (3); || plg. *mąstyti* DK 30.
- duobė**: gilon duobena imestas 137,6 (1).
- duona**: Tu duona isz dangaus esi 130,21; duonos 13,7; duonaus 9,24 [kor. klaida, turi būti *duonos*]; dounoy 172,22... (24).
- duosna** „auka, dovana“: dg. ga. duonas 63,27 (1).
- duoti** (s) „kam ką nors teikti, skirti, dovanoti“: duoti 185,3; 1 asm. duomi 148,10; duomies 146,11; 2 asm. duosi 128,7; 3 asm. duost 194,3; dawey 53,27; duocia 63,27; duotumbei 179,8; Duokig 240,8; dawes 63,18; duotas 208,16; duodamas 221,13; duot 42,10 [kor. klaida, turi būti *duok*]... (228).
- durys**: Jau atvertos duris 115,23; 83,4; durisna 115,13 (3).
- dūsavimas**: dusawima 103,15; 182,19 (2).
- dūsauti**: kaip dusawau mielasirdistey tawo 47,19; (l. vfał 47,20) (1).
- dūšia** (pol.): 1) „siela, vėlė“: dusia 58,23; vn. na. dusiey 44,11; dusioy 121,10...; 2) „širdis (?)“: dusiose 175,21 (l. w sercach naszych 175,21)...(90); || plg. *siela* DK 22.
- dušiagūbis** (br.) „sielžudys, žmogžudys“: dg. ki. dusiagubiu 90,19; 208,24 (2).
- dužybė** (pol.) „stiprybė, tvirtybė“: vn. ki. dużibes 83,3 (1); || plg. *stiprybė*.
- dvaras** (sl.): dwaro 153,4; dg. ki. dwaru 46,15; 94,19 (3).
- dvasia**: dwasia mano iszilsta 99,19; io dwasioy/piktuiu darbu ne randa Ponas 56,15; Dwasey szwentay 86,12; dwasiosp 176,18... (97).
- dvasiškai** priev.: dwasiszkay 126,23; 127,11; teyp gi priimsim dwasiszkay 131,12–13 (3).
- dvasiškas** būdv.: ateimas... dwasiszkas 148,3; dwasiszkame 138,8; 217,25 (3).
- džiaugsmas**: džiauksmas 232,26; džiauksmā 76,6; džiauksmais 94,13... (29).
- džiaugtis**: džiaugiuos 52,9; džiaugias 56,3; Dziaukitesig 58,15... (11).

E

- Edomskus**: dg.ki Edomsku 98,24 (1).
- Egiptas**: vn. ki. Egipta 71,23; Eghipta 4,5... (3).
- ei jaust.**: Ey 145,4; 146,2... (4).

eiti: paskuy gi nor eiti 25,3; eyme 183,5; 3 asm. eiti 49,12; eia 158,22; eytu 203,22.; esamojo laiko silpnosios šaknies dalyvio es formos: ent 39,19 [=einant]; entis 206, 11; atencia 220,15; ataiančiame 200,21; paencios 110,14; paencią 111,12; nepriemusiems 228,18; prientiems 206,12...(43).

Elijošius: vn. ki. Eliosiaus 161,19 (1).

Emanuel 156,23 (1).

emimas: vn. ga. emima 205,25 (1).

erelis: vn. ga. ereli 83,24 (1).

erškėtis: erszkiečey 184,26; erszkiečius 72, 5 (2).

[es, esme, este, esti žr. būti.]

evangelista (sl.) „evangelistas“ bž.: Ewangelista 242,22; 13,13 (2).

evanelija (sl.) „evangelija“ bž.: Ewanielios 24,9 (1).

evangelija (sl.) bž.: Evangelios 25,7; ewangelioy 24,20...(7).

Ezajošius: Ezaiosius 152,20; 242,7 (2).

F

figura (sl.) „paprotyš“: iszpildęs figuras sanas 180,18–19 (l. figurę 180,19) (1); || plg. *paprotis*.

G

gadinti „naikinti“: gadina 72,20; 113,8 (2).

gaidys: gaidis pragida 160,20 (1).

gailėjimas „gailėjimasis“: gaileima 144,9; 247,10 (3).

gailėti(s) „gailėtis, atgailauti“: gayleti 71, 11; gaylis 84,15; nesigayleia 164,4; gaylimesi 28,2; gaylite 28,19; gayletumbim 125,27; gaylinčia 57,5; gailedams 145,4 ... (23).

gailintis „širsti, pykti“: gaylinas ant manęs /iszkiele rankas 87,2 (1).

gaišinti „naikinti, niekais leisti“: diens gaysinu sawas 90,21; gaysinti 20,9; 184,26 (3).

gaišti „žūti“: isz meyles tawa badu gie ne gayszta 114,14–15 (1).

gaivinimas: Ant gaywinima dusiu 116,14 (1).

gaivinti „gaivinti, stiprinti“: dwasia sawo szwenta gaiwintumbey 225,9; gaywindamas 75,15; 169,13 (3).

galas „pabaiga“: galas Psalmu 104,17; Ant gało girdeiot 218,3; temus teykis gałą padariti 73,3; O pabaygos musu gałop 41,12; ateys tikras galas 138,19; vn. na. gali 31,4; 141,21; 200,26; 203,28; 220,9; 251,6.

galėti: giesmes kurios gali but giedotos 40,18; negačia nieks ant manęs pripulti

49,17; kad galecia taw duoti garbes 100, 12–13; galiegu 6,15; galetumbim 127, 14; n. sg. galis 81,6; dg. ki. Negalinciu 18, 23; galedams 155,3...(72).

galiausiai „paskiausiai, pagaliau“: galiausey prasisime 18,17; 229,22 (2).

galiausis, -ia „paskutinis, -ė“: vn. ga. galausigi 30,18 ir galausia 42,4; galausiu 173, 15...(4).

galybė „galia, galingumas, stiprybė, jėga“: galibė 10,26; galibes 150,9; galibę 137,3; galibemis 114,9...(34).

Galileja: Galileos 172,16; 164,14 (2).

galva „kūno dalis; vadovas“: kunas wisas esti nuog galvos redomas 234,3–4; idant butumbey galva moteres tawa 233,23–24; galwomis 89,2...(19).

gana „užtenkamai“ priev.: gana darote 231, 20–21; 247,1; 242,16 (3).

ganykla: aweles io gieru ganiklu 81,15 (1).

ganytojas (vert.) „išvaduotojas“ bž.: ganiotoio 73,24 (l. pasterza 73,24) (1).

ganyti: 1) „saugoti“ bž.: Asz piemuo ius wisad gieray ganau 121,16; 2) ganidam piemenes 158,5; ganantiemus 153,26 (3).

garba (=garbė): garba 35,13; garbos 227, 22; garbą 163,14; garboy 151,8; garbona 172,6; garbas 92,10...(55); plg. *garbė*.

garbė „šlovė, liaupsė, pagarba“: Garbe 38, 2; garbes 52,7; garbemis 81,2...(16); plg. *garba*.

garbingas būdv.: garbingas 225,14 (1).

garbinti „gerbti, šlovinti“: Garbink tewa motina tawo 108,21; garbinti 71,3; garbina 80,20; garbinkite 89,20; garbintumbey 235,23; n. sg. garbintas 225,16; garbindams 67,5...(56); plg. *gerbti* DK 23.

garbintojas, -a: arba bałwanu garbintoios kokios ne imtu 228,26; 208,19 (2).

gardas „kaimenė, pulkas“: Mums garduy tawa grumzdžia 141,19–20 (l. trzodzie 141,19) (2).

[**garga** 36,15: korekt. klaida, turi būti *garda*.]

gatavas (pol.) „pasirengęs“: esi gataws mums padeti 184,6–7 (l. gotow 184,7); 192,10 (3); || plg. *rangtis*.

gatavijimas (sl.) „pasiruošimas“: gatawiima 205,15 (1); || plg. *rangtis*.

gatavyti (sl.) „ruošti, taisyti“: tu gatavii stala mana 51,7 (l. gotuiesz 51,8) (1); || plg. *rangtis*.

gausi „apsti“: garbinkite gi pagaley gausios didibes 101,24–25 (1).

gausiai priev.: Tures gausey ant iszkalbos žodžia 93,25 (1).

gausinti „turtinti, didinti“: giara gausindama linksmin 113,4–5 (1).

gauti: meylę tawa gautumbim 23,19; gaus 125,9; negaus 61,26...(6).

gėda: gieda 89,9; tie neprietelus mano impuls diden giedon 89,12 (2).

gėdėtis: Nesigiedes eit po akim suda 93,24; nesigededami 82,21...(5).

gėdingai priev.: giedingay 161,5–6 (1).

geidimas „geidis, noras“: daľayzdami... kunuy wisokią geidimą 26,18 (1).

geisti „norėti“: maľones tawa geydźiame 21,5; mana dowanu ne geydi 49,7–8; geyzdami 192,22...(34).

gelbimas „išsigelbėjimas“: gialbimo 141,11 (1)

gelbėti: gialbet 146,9; 3 asm. Gielbti nuog nebespecznu ciesu 60,24; Gialbiem 52,18 [=gelbėk mane]...(26).

gelbėtojas „išganytojas“ bž.: gialbetoias 162,2; gialbetoia 20,18; 86,13; 146,8 (11).

Genesis 194,14 (1).

geluo „geluonis“: tas gieluo neingils 79,21 (1).

geradėjas (vert.) „geradaris“: gieradeiaw 30,5; dg. ki. gieradeiu 49,15–16 (2).

geradėjystė (vert.) „geras darbas, gerybė“: vn. ki. gieradeystes 8,21; dg. ga. giaradeystes 14,16; 26,16 (l. dobrodzieystwa 26,16) (24); || plg. *gerybė*.

gerai priev.: darikig Pone sionui giaray 64, 8; gieray 120,16 (16); geriaus 19,8; 62, 24...(8); gierausey 204,22; 210,7 (2); girey 106,27 korekt. klaida (=gieray).

geras, -a **gera**: gieras 96,22; giaramuy 64, 17; gieruii 44,5; gierump 98,9; geriasnio 201,1; geriausiasis 31,24...(65).

gerybė: Nes gieribey tawa paduksi turiu 47,22; gieribe 165,15; 193,14...(25).

gėrybė (?): tawo gieribes marsina 20,4; gieribemis 196,2 (l. dobrodzieystwy 196,2); 70, 17...(9?).

gėrimas: 1) veiksmas: gierimu 149,8; 2) „geriamasis skystis“: vn. ga. gierima 217,26; 217,27...(5).

gerklė: gierkle mano tawe wisad szłowis 63,26–27; 89,17; 114,4 (3).

gerti: winą isz kubkos giarem 223,9–10; Giarkit 13,26; te gier 216,13; 221,22...(10).

gi pagalbinis žodelytis: per kurį gi mus... iszwalninay 30,13–15; kaip ir gi mes atľaydźiame 118,22; Del gi to teykies paszławinti 108,17; kogi 50,17; aszgi 54,2; negidenk 54,3; teykisig 251,17; irgi 58,9; izgi 74,15; negi 124,5...

Dalelytė *gi* dažniausiai vartojama ne skyrium, bet **kartu** su kitu žodžiu; kai kur – *gi* sutrumpėjusi į -g, pvz.: Dekawokimeg 16,2; Dziaukitesig 58,15; darikig 64,8; nuog 42,11...

[**gialbet...**, **giama...**, **giar...**, **giarkit...** žr. **gelbėti, gimti, geras, gerti.**]

gydyti: gidžia wisas ligas 83,19; giditu 148, 8 (2).

gydytojas: Teykis but ligoniu giditoiu 31, 27 (1).

[**gieda, giedia, giedingai** žr. **gėda, gėdėtis, gėdingai.**]

giedojimas: giedogimay linksmi 153,17 (1).

giedoti: su Angiolais amžinay giedoti 144, 7; 3 asm. giesti 150,12; giedotos 40,19; giedodams 106,18...(30).

giedrus: kur est giedruiu pawersmes wandenu 50,22 (1).

[**gieyst...**, **gielbeti...**, **gieluo, giems, gier...**, **gieradeystes, gierimu...**, **gieruii...**, **gierkle...** žr. **geisti, gelbėti, gėluo, jie gerti, geras, geradejystė, gerklė.**]

giesmė: giesmes apie dwasią szwentą 174, 12; Giesme 110,3; giesmemis 29,9; 202, 1...(66).

giesmelė: dg. ga. giesmeles 19,10; 98,11... (1); plg. *giesmė*.

[**gieszkau...** žr. **ieškoti.**]

giliai priev.: wandeni giley 107,14 (1).

gili būdv. gilon duobena 137,6 (1).

gilumas (vert.): Isz giluma grieku mano 96, 10 (l. Z. Głębokości 96,10) (1).

gimdymas: Jiuos saw szłūziia gimdimop nauiopi 75,21 (1).

gimdytojai „tėvai“: gimditoicy 199,15; 200,1; 228,13... (7).

gimdyti: Panna tureia sunu gimditi 156,21; gimditu 153,3 (2).

gimdyva „motina“: vn. ki. gimdiwas 88,2 (1).

gimimas „gimimas; prigimtis; giminė“: stebuklingas gimimas 152,10; gimimu 152,17; pastiprina terp žmoniu swetima gimima 72, 3–4 (l. zmocnili się barzo mocnie w ludu cudzego 72, 3–4); tatay del nuteysinima wisokia žmoniu gimima 111, 3–4 (l. To dla vsprawiedliwienia wszego ludzkiego plemienia 111, 3–4) (4).

giminė „kiltis, tauta; karta“: Tu esi ana gimine 129,4 (l. plemię 129, 4); Wisos gimines te tur sawimpi szłowinga 113, 19–20 (l. narody 113,19); pamsties ant tewu... iki giminey kietwirtay 107, 18–20... (91).

gymis „veidas; atvaizdas“: ir ta pateriotą gimni sawa sunump sawa mielausiampe sugrą-

žinay 30,12; gimi szwęta suspiaude 160,16 (2).

gimti: isz Marios gimėy 151,3; giama 198,10; gimes 7,8... (17).

[gindiwe 54,8: korekt. klaida, turi būti *gim-diwe*.]

gynėjas: tu mano gineias 67,10; 69,22; 91,7 ... (7).

gynimas „apgynimas“: su wisu ginimu sawa pamete warguoli 54, 9–10; ginima 37,16; 99,25 (3).

ginklas: 1) „apgynimas“: idant po ginklu tawa giwent galetumbim 32, 17–18. (l. obronę 32,17); 54,10; 89,13; 2) „apgynėjas“: Ponas sargu Ponas ginklu 91, 13–14; 3) „ginklas“ (?): ginkla sawo man pridawey 69,14;... (10).

Lenkiški žodžiai – obronę (77,3), obrony (72,17), obronę (80,3), obronę (32,17) verčiama *ginklu*; tik kartą *obronę* (141,9) išversta į *apginimą* (141,8).

ginti: ginti io tolaus palowe 69,19; gina 113, 6; gisiu 80,13; gintumbey 234,1; ginamas 234,4–5... (16).

gintis „neprisipažinti“: niekada to nesigintumbey 181,15–16; gines 149,19 (2).

gintojas „apgynėjas“: Gintoiau 37,18 (1).

girdėti: Duosi girdet linksmibę 63,9; girdetumbim 180,4; girdetas 178,17; girdedamos 78,6... (19).

girdyti: Teypagi krauiu girdi [=girdai] mus 129,15; girdi mus malkais aszaru 71,18 (2).

girus „pagyrimas“: dg. ga. girius 233,14 (1).

girklas „gėrymas“: Esi szaknis tikra wina dawey isz sawe girklą sweyką 130,25–26; 130,14; 161,13 (3).

girti: turiu girti tawo Pon gieribę 47,24; giri 239,5 (2).

girtuoklis: dg. ki. girtuoklu 209,1 (1).

[gis... žr. jis.]

gyvas, -a „gyvas, amžinas“: giwas giedodamas szlowisiu 100,18; duosiu maldą Diewuy giwamui 60,5–6... (21).

gyvenimas: 1) „gyvata“: ir per wisas dienas giwenima musu 25,17; 50,13; 2) „namai, gyvenamoji vieta; ūkis“: cionay mano gyvenimas 90,19–20; kaip saldus tawo giwenimay 75,3; 48,8... (16).

gyventi: giwenti 71,2; gywėšiu 148,24; giwėš 130,9; giwentumbey 5,10; giwenanti 113, 13... (76).

gyventojas: giwentoiey 150,18–19 (1).

glaustis „jungtis“: gładies wieniben su mumis 128,19 (1).

gluosnis: dg. ki. gluosniu 98,4 (1).

gomurys: gomuriop 98,18 (1).

goploti „globoti“: kaip waykus sawa goploia 19,18 (1).

grabas (sl.): vn. ki. graba 149,12; grabana 162,25; 170,21... (8).

graudenimas „skatinimas, raginimas, priminimas“: graudenimas deku darimop 222,18; 38,6; 220,16... (5).

graudenti „skatinti, priminti“: graudena 216,18; graudena žmones idant melstus nobažnay 219,20 (l. napomina) (3).

gražiai priev.: gražiey 65,5; 73,7; 84,11... (5).

gražybė: Iszgadinta ios gražibe pirmoy 73,5 (l. krasa) (1).

gražinti: lauka žiedus gražindams 153,23 (1).

gražinti: žiawatop gražindams 138,22 (1).

greitai priev.: greytay 154,14; greyčiaus 204, 17 (2).

grėžti „kreipti“: ležiuvia ant pikto negrėždams 48,13–14; 250,15 (2).

griekas (sl.) „nuodėmė, kaltė“: griekie 146, 24; griekamus 129,16; griekais 147,2; griekuosn 127,3... (103); || plg. *kaltė*; *nuodėmė* DK 13.

griešyti (br.) „nusidėti“: griesiti 147,6; griesiom 147,3 ... (4); plg. *nusidėti*.

griešnas (br.) „nuodėmingas, kaltas“: griesznas 66,12; griesznopi 148,19; grieszniemus 123,17 (l. grzesznikom 123,16)... (32); || plg. *kaltas*.

griešnykas (br.) „nusidėjėlis“: griesniku 45,5 (1).

griežti „dantimis čirškinti“: sutrink dantis griesniku ant mane griežiencius 45,5–6 (1).

griūti „parpulti“: po desiney desims tukstančiu grius 79,20 (1).

grįžti: griszti 127,4; grįzdam downanas paterosim 127,4 (2).

gryžiuoti „kraipyti“: galvomis grįziuoja 89,2 (1).

gromata (br.) „laiškas“: gromata 245,13; 13,15; 246,17 (13).

grožybė: grožibes 236,5; 236,12; 239,24; 241,1 (4).

grumzdimas „murmėjimas, niršimas“: niekad nesibiosiu grumzdima piktui 64,18–19; plg. *grumzdėti*.

grumzti „niršti, grasinti“: kunigaiksztis sio iey grumzdžia 61,17; 141,20 (2).

gruntas (pol.) „pamatas“: grunta 98,26 (l. gruntu 98,26); 60,22 (2); || plg. *pamatas* Mž. 27.

gruntavnai (pol.) „pagrindiniai“ priev.: gruntawnay 245,19 (l. gruntownie 245,20) (1).

-gu klausiamoji dalelytė: Galiegu tu ta prisakima...iszpildit 6,15; Jautiegu tu sirdi sawo 9,3; ilgaygu 45,20; Paguzistat 199, 5–6...

gūdra „vidurnaktis, nakties glūduma“: Di-kay saugos sargay nakties gudros 93,5–6 (1); plg. *gūdrumas*.

gūdriai „igudusiai, budriai“ priev.: serkti pats ir gudrey iaučia 112,14 (l. pilno 112, 14) (1).

gūdrumas „vidurnaktis, nakties glūduma“: gudrum nakties ir auszroy tawe atmindamas 67,9–10; gudrume nakties 153,27 (l. w połnocy 153,27) (2).

gukštinėti „vaikštinėti“: te gukstinei wisada čia su pawargieleis 87,16–17 (1).

guldyti (vert.) „dėti“: tawimp asz guldziu nodieią 96,12–13 (l. Pokładam w tobie vfanie 96,12...); gulditumbim 176,16; guldinčius 173,24; guldidami 184,10; 114,18; 184,10...(8).

gulėti: wienok daržiney guli 153,21–22; guleio 166,12; gulis 153,8; gulintigi 154,2; gulint 158,10...(10).

gulti: Maıda gułtu ent 39,19 (1).

gundymas: gundiman ne weski 123,18; 138, 8; 141,10...(8).

gundyti: negundintu 36,16; gundik 51,17; 134,10 (3).

guolis: guli sawa kiałtuwu guolij 153,22 (1).

gwołtas (pol.) „prievarta“: gwołta ne dari-tumbey 236,19–20 (1); || plg. *priespauda* DK 34.

gwołtawoti (pol.) „pažeisti“: istatimay szwenti io est gwołtawoiami 191,13–14 (l. gwałcone 191,14) (1). || žr. *pažeisti*.

H

hadina (br.) „valanda“: vn. ga. hadina 160, 21; hadinoy 161,17; 161,4 (3); || plg. *valanda*.

hadnai (br.) „finkamai, vertai“: priimt hadnay 127,10; (l. godnie 127,20) 131,26; 203,8...(7).

hadnas, -a (br.) „tinkamas“: nehadas 216,21 (l. niegodne 216,10...) nehadno 217,4; hadnays 127,8; 221,3...(3); || plg. *reikiamas* AK 31.

hadnastis (br.) „tinkamumas; vertė“: dg. ga. hadnastis 132,15; idant mes pažinę hadnasti musu draugistes 217,24; hadnastę 217,22 (l. godność 217,24)...(5).

Heli 161,18 bažn. (1).

heretikas (sl.): dg. ki. heretiku 208,21; Heretikus 41,4 (l. Heretiki 41,4) (2).

hetmonas (sl.) „vašas“: Hetmona 86,6 (1); || plg. *vasas* Mž 247.

historia (sl.) „istorija“: dg. ki. Historiu 229,4 (l. Historye 229,4) (1).

honbyti (pol.) „pajuokti, gėdinti“: honbit 142,21 (l. hanbić 142,21); || plg. *pagėdinti*.

Ch

Cherubinas 150,10 bažn. (1).

Christus, Christusas bažn.: Christus 166,10; Christusas 29,18; Christaus 185,22; Christusa 13,6... (175). – Dažniau sutinkamos Christusas, ypač kilmininko (Christusa) formos.

I, I, Y

į: 1) vietoje prielinksnio *į* visur tiktai *ing*; 2) priešdėliu *į*- sutinkamas žymiai dažniau nekaip *in*- arba *im*-; žr. žodžius su *į*- (įsakymas, įsakyti...), *in*- (indėti, ingilti...) ir *im*- (impulti).

id „idant“: id daugiau ne pažeystumbim 27,11; 53,10; 80,6... (77).

Kai kur *id* ir *idant* vartojami paraleliai tame pačiame puslapyje (pvz., *id* 25,6 ir *idant* 25,16; 91,21 ir 91,21); *idant* ištiesai (išskyrus 247,1) vartojamas nuo 220 psl. iki galo; plg. *idant*.

idant: O turesime praszit idant... teyktus mus vžlaykit 39,3–4; teykis apszwiest akis mano drasey / idant ne vzmikcia smerčia vmay 47,11–12; 118,12; 171,19... (207); plg. *id*.

idante: idante hadnais butumbime 131,22–23 (1); plg. *idant*.

idantigi: idantigi 21,5; 191,15 (2); plg. *idant*.

įeiti: ne ieit piktu rodon 43,12; ne ieis žiamena 82,6; ieio 154,21; dg. va. icie 83,4... (10).

[ies 134,19: korektūros klaida, turi būti *ios*].

ieškoti: ne noreikime io ieszkot duonoy 172,22; grieszkau 54,2; ieszkome 129,19; gieszkosite...(9).

Ieva: Iewa 178,9 (1).

ik „iki“: 1) priel. su naudininku laikui žymėti: ik senibey tureki sawo małoney 70, 8–9; 169,18; 237,2... (9); 2) priel. su naudininku vietai žymėti: palinkies ik žiamy 88,23 (1); 3) priel. su naudininku posakiuose: ik gali [=ik galui] isznikint 141, 21–22. 4) jungtukas: Tuskiankim duris-na io / ik mumus atwers anas 115,13–14; 178,11; 209,2... (4); plg. *iki*.

iki: 1) priel. su naudininku laikui reikšti: nuog dienos iki dienay 81,17; 85,10; 107,19; 186,25 (4); 2) priel. su naudininku posakio

- se: iey iki gali žiwata sawo 200,26; 203,18; 220,9; 251,6 (4); iki žiwati 214,10 (1); plg. *ik*.
- ilaisti** (=ileisti): ataugay ilaisti / ne ing tikrą kelmą... 186,13–14; 186,17–18 (2).
- ilgai** priev.: ilgay... vzmirst nori 47,3; ilgai-gu 47,5; 97,22... (11).
- ilgas**, -a: Duosiu ilgą amžią 80,17–18; 85,6; 120,6... (4).
- ilipyti** „įskiepyti, įbesti“: ing kuną sunaus sawoia ilipik 127,13–14; dg. va. ilipiti 186,17 (2).
- iltis**: siarnas su didemis iltimis 72,18 (1).
- ilgumas** „ilgėjimasis“: giedogimay linksmi / be iokia ilguma 153,17–18 (l. tęskności 153,18) (1).
- įmesti**: duobena imestas 137,6; 136,26; 137,13 (3).
- impedimenta** 229,9: atsitiktinis lotynizmas.
- impulti** (=ipulti) „pateikti, įkristi“: impuls diden giedon 89,11–12; ing liga impuflu 249,16; 67,18; 120,2 (4).
- imti**: 1) „imti, semti, pasisavinti“: mokslą imt gali 204,23; macies nuog io imtos 101,22; imame 11,13; imcia 103,28; vn. va. emes 219,7...; 2) „minėti“ (vert.): Ne imk do-wanay io warda 109,14 (l. Niebierz... 109, 14...); 106,3... (52).
- įnartinti** „įniršyti, įpykinti“: kurieys tawe inartinom 22,6 (1).
- indėti** (=įdėti): kuną grabana indeio 162,25–26; 158,3 (2).
- ing** „i“: vartojamas su galininku reikšti 1) einamajai vietai: skistas wanduo ing gi eis 88,10; ieje ing baznicia io 83,5; 114,22...; 2) su veiksmažodžiais *pavirsti, sujungti, ap-rinkti, pasiduoti, duoti vesti*: tada mirszta tuoiaus ir apsigrėžia ing dulkies 35,9–10; suiung ing wieną kuną 238,5–6; mus ap-rinkay ing... linksmibes 142,6–7; 141,8; 142,23; 223,24; 118,26...; 3) su veiksma-žodžiais *tikėti* (labai dažnai), *rėdytis, išpa-žinti*... (vert.): regetumbim daug sunu tik-inciū ing tawe 33,9; 77,19; redos ing szwen-tą wardą io 67,22–23 (l. się sprawuią w imię święte iego 67,23); 200,12; 225,5; 238,14; 240,3; 244,15...; 4) ing kurio isodinay szakni 71,24 reikia laikyti korektū-ros klaida (=ing kurią)... (70).
- ingi**: ingi 63,20; 112,16 (2); plg. *ing*.
- ingilti** (=igilti): tas giehuo ne ingils 79,21 (1).
- ingyti** (=igyti): turi žmogus aba... ingit /aba pateriot 247,22–23 (1).
- instrumentas** (lot.): instrumentu 102,9 (1).
- ypačias**, -ia „ypatingas, asmeninis“: Ipacias užgimimas... karalaus 152,14–15; 197,25 (2).
- ir**: tiesą nutikrina /ir tą meilę laupsay mumus paduost 16,26–27; 19–20; 20,25; 22,25; ir duos waysiu wisokiu ciesu /ir lapas nuog io ne nukris 43,17,19; Ir patis gie ne supras 67,17... (844).
- irgi**: sirdi palenkta irgi nužiaminta 64,6; 72,19; 78,21; 81,10; 95,25; 110,15; 138,15; 145,26; 176,3... (23); plg. *ir*.
- įsakymas**: iš isakima tawo /gialbetu nuog neprietelu 36,13–14; 92,9; pagal io paties istatima ir isakima 192,13–14; 201,2; 235,20 (5).
- įsakyti**: Potam ir tat iems isakit teykies 171,10; isako 192,1; isakie 105,13; isakita 236,13 ... (13).
- įsčiepyti** (išsčiepyti?) (pol.) „įskiepyti, įdiegti“: isciepiti 245,6; isciepiti 14,12; ne ing tikrą kelmą isciepiti 186,13–14... (5); || plg. *ileisti*.
- įsидуoti** „atsiduoti, įsitraukti“: regi kad isi-dawiau tawo Pone ginklan 89,12; ir negan-duosna kuniszkosna neinsiduotumbit 234,22 (2).
- įsigasti** (išsigasti?): kogi isigąsiuosiu /kad ne-prietelus tikoia 53,2 (1).
- įsikėsti** (išsikėsti?) „išsišakoti“: szakas laide /placiey isikiete 73,8 (1).
- įsimylėti** (vert.) „pamėgti“: idant žmogaus isimilėies draugistes... pats wienas ne gi-wentu 233,6–8 (l. rozmiłowowszy się to-warzystwa 233,6–8) (1).
- įsitikinti** (?) : ir kurie ne kiencia manes /i sitikie wisi atpuš 53,4–5 (1).
- įsislėpti** „pasislėpti“: tad piktas isisleptu / id po Pona ne butu 149,12–13 (l. tam by się rad zły skrył 149,12) (1).
- įsiveržti**: isiveržie tēn siarnas 72,18 (1).
- įskirti** (?) : Ne iskirk ing peklą manes su raz-baynikays 52,13 (1).
- įsodinti**: Tas bus kaip medžias isodintas 43,16; isodinay 71,24; 72,8 (3).
- įstatymas** (vert.): idant pagal istatima Pona Christusa ir pagaley Apasztalu buda dari-tumbim 191,7–9; 231,20; 236,19... (11); plg. *įstatyti*.
- įstatyti**: (vert.) „įsteigti, įkurti, suruošti“: Del to swetasti istatey 129,23 (l. świętość vsta-wił 129,24); Waciara sawo istate 215,4 (l. wieczeraą swoię postanowil 215,4); 9,13; 191,23; 205,20; 207,20; 236,14 (1).
- įstatytojas** (vert.) „kūrėjas, ruošėjas“: Kas ira istatitioio wečiaros Pona? 13,10 (l. kto iest wstawcą... 13,10) (1); plg. *įstatyti*.

iš: 1. Prielinksnis *iš* vartojamas su kilmininku žymėti: a) vietai: Id ištrauktumbey isz ranku piktuiu 103,12–13; isztrauk mus isz gierkles 114,4...; b) laikui: isz rita dekawokim 38,10...; c) priešasčiai: isz piktenibes priesz mane pasikilsia 44,10; 59,26; 86,22...; č) būdui: tatay darikim isz karta 181,26...; d) išskirčiai: potam wiens isz žalnieriu szoną iam pradure 162,15–16; 222,20...; e) vertiniai: irgi ano biios isz sirdies sawa 95,8 (l. I boisie iego z serca prawego 95,8)...; f) įvairiais kitais atvejais: Isztrauk mane isz sunkibes dideles 102,21–22; O tą naudą isz io priemimo imsim 126,24... (178).

2. Keliais atvejais *iš* pavartotas su *mane, tave*: Tegul ne dziaugias isz mane 47,16; dawey isz sawe girklą sweyką 130,25–26; 224,24; 239,21.

3. Antraštėse „Ape iz numirusią prikielimo“ (166,1–169,1) galininko formas reikia laikyti korektūros klaidomis, nes prieš tai (165,17) vartojamas kilmininkas.

4. Prielinksnis *iš* vartojamas priešdėliu (žr. žodžius su *iš-*, pvz. *išalkti, išbalti*...).

Be *iš*, lygiagrečiai (tik rečiau) vartojamas prielinksnis *iž*; kartais juodu kaitaliojasi net tame pačiame puslapyje (isz 69,11 ir iž 69,2; 166,25 ir 166,5...).

išakninti „įdiegti, prigydyti“: Zodi sawa szwentą teykisi iszaknint sirdisna 31,10–11 (1).

išalkti panenek mus ataywius sawo iszaškusius 221,8–9 (1).

išbalti: kaip sniegas iszbalsiu 63,7 (1).

išbiaurinti „suteršti“: penukszla kaip kiaules ir szunes neiszbiaurintų 209,6; iszbiaurintumbim 194,5; dg. va. iszbiaurinti 193,12 (3).

išbyloti „iškalbėti, išsakyti“: del tos io iszbiłotos meyles 119,18; 224,19 (2); plg. *ižbyloti, iškalbėti*.

išblaškyti: Jo neprietelus wisi per szalis iszblaszka 87,21–22 (1).

išdeginti: anglis ugnie iszdegintos 90,17–18 (1).

išdėti: „palaidoti“ grabe sawam iszdeia 162,24 (l. pochował 162,24); kiele... kurs buwo iszdetas 166,11 (2).

išduoti: 1) „atiduoti“ (vert.): vž iuos kuną iszdawey/ ir krauius sawus iszleiey 130,15–16 (l. za nie swe ciało wydał... 130,14); 207,22; 221,18; 223,22... (13); 2) „išduoti“: vž trisdesimts penigu... iszdawe 160,2–3; 215,10 (2); plg. *ižduoti*.

išėda „žiauruolis“: nes žmoniū iszėda /ant musu galwu pasikiele 71,5 (l. okrutny 71,5) (1); plg. *akrutnykas*.

išeiti „išeiti, kilti“: Nors isz swieta per smerti iszeysiu 122,6; 134,10; pameski ta afiera pats /kuri iszeis is wiernu sirdies 64,10–11... (6).

išėjimas: ans serkt tawo iszegima 91,23 (1).
išgadinti: Iszgadinta ios grožibe pirmoy 73,5 (1).

išgaišti „išnykti“: del to gie iszgaisz 55,21 (1); plg. *ižgaišinti*.

išganymas (vert.) „atpirkimas, išgelbėjimas“: iszganimas 143,23 (l. zbawienie 143,25...); iszganimop 181,3; 224,13... (38); plg. *ižganymas, išgelbėjimas*.

išganyti (vert.) „atpirkti, išgelbėti“: iszganey 202,11 (l. zbawil 202,11) (10); plg. *ižganyti*.

išganytingas, -a „išganingas“: iszganitingame 197,4; iszganitinga 222,14 (2).

išganytojas (vert.) „išgelbėtojas, atpirkęjas“ bažn.: iszganitoias 242,17; iszganitoiau 202,7; 245,25... (7); plg. *ižganytojas, išgelbėtojas*.

išgelbėjimas: del žmogaus iszgiałbeima 163,20 (1); plg. *išgelbėti*.

išgelbėti: nuog wisu grieku esme iszgiałbet 213,9; iszgiałbeiey 202,10; iszgiałbetu 161,20.

išgi: iszgi ginkla sawa 72,17; 153,3 (2); plg. *iš*.

[iszgiałbeima, iszgiałbeti... žr. *išgelbėjimas, išgelbėti*].

išgydyti: O io ronomis melinomis iszgiditi esme 244,5; 251,17; 251,23 (3).

išgirsti „išklaustyti“: iszgirsk... szawkientigi sawęsp 44,17; 76,11; 133,5... (6); plg. *ižgirsti*.

išgręžti „išsukti, išklysti“: isz kaltibes krikscioniszkos ne iszgręsztumbei 234,16–17 (1).

išgriauti „išversti“: Piktąsias žmones wisas isz wietos iszgrawia 101,14–15 (1).

išilsti „pailsti“: Kada dwasia mano iszilsta 99,19 (1).

išimti „ištraukti, išvaduoti“: isz welno rankos iszeme 166,2 (l. wydarł 166,2) (1).

iškaitinti „išdeginti“: widurius mano ugnia sawo iszkaytink 51,17–18 (1).

iškakti „iškeliauti“: Duok laymingay iszkakt mums 144,3–4 (1)

iškalba „išsikalbėjimas“: idant iszkalbos nerascia sawimp 63,2–3 (l. wymowki 63,2); Tures gausey ant iszkalbos žodzia 93,25 (2).

iškalbėti: 1) „pasakyti“: Iszkalbeies tatay /graudena žmones 219,19–20; 2) „apsakyti“ Vž tokias giaradeystes neiszkalbamas 17,2

- (l. niewymowne 17,21); isz neiszkałbetos meyles 29,15; 30,9 (6); plg. *izkałbėti*.
- iškamunikavotis** (hibr.) bž.: iszkammunikawoies 209,19 (l. exkommunikuią 209,19) (1).
- iškelti** „pakelti; išaukštinti“: iszkiele rankas sawas 87,2; serkti ir kieleywius /iszkielidams pawargusius 101,11–12 (l. wywyższaiąc 101,11); 142,18... (6).
- yškiai** „aiškiai“ priev.: iszkiey... piktina 204,24; 206,4; 213,25 (3).
- iškęsti**: iszkiešcia kalawia kirtima 60,12 (1);
- išklausymas**: apie iszklausimą mielą tawo 135,6 (1); plg. *iszklauyti*.
- iszklauyti** „išgirsti; atsižvelgti, patenkinti“: id teyktumbeis iszklausiti 117,9; iszklausis 119,11; iszklausisi 137,24; 184,22... (25).
- iskoroti** (hibr.) „nubausti“: ne iszkoroies 191,12 (1).
- islaikyti**: 1) iszlaikit baymey... ir tikroy wiew roy 199,10–11 (1); 2) sieyminelę... patogey... iszlaykit galetumbit 235,1 (1).
- islaisti** (=isleisti): palenkięs sawo gałwą /dušią tuoy iszlayda 161,26–27; winničia potam erszkiecius iszlaydo 72,5–6; Iszlaydo biaurus žodzius isz sawo piktibes 86,22 (l. puščil 88,23); O po pirmamuy ne iszlaisk isz gieribes 104,10–11; id galetumbi tiszlaisti waysiu 127,14 (l. wypuścić 127,14)... (6).
- isliejimas**: Krauiu sawa iszlegimu 130,27 (1); plg. *islieti*.
- islieti**: ir krauius sawus iszleiey 130,16; iszlietas 126,9; 131,7... (10); plg. *izlieti*.
- islyginti** „palyginti“ (?): Praszome neiszlignitos gieribes tawa 29,13–14 (plg. l. niezmierney 29,15) (1).
- isluosavimas** (hibr.) „išvadavimas“: iszluosawimas 143,25 (1); plg. *isliuosuoti*.
- isliuosuoti** (hibr.) „išvaduoti, išlaisvinti“: iszluosuot 224,7; iszluosok 77,18 (2); || plg. *isvaduoti*.
- ismania** „išmanymas, supratimas“: Duok iszmania noro sawo 23,25 (l. zrozumienie 23,24) (1).
- išmanymas** „supratimas“: duoki tawęs iszmanimą 21,22; 217,19–20 (2); plg. *ismanyti*
- ismanyti** „suprasti“: idant galetumbit ismanit darbus ir hadnasti 218,11; iszmana 74,9; iszmanitumbi 239,25; iszmanik 233,21; iszmanita 195,24; neiszmanomas 206,8 (12).
- išmankštinti**: sirdis... akmeningas tu pats iszmankštinki 184,25 (1).
- išmėginimas** „išbandymas“: O tas wel iszme ginimas musu pačiu 217,16–17; 205,14... (4); plg. *išmėginti*.
- išmėginti** „išbandyti, iširti, įsitikinti“: aba teypag nemoka iszmegint /te iszmegin gi kiti 204,21; Te iszmegin patsay sawe 205,1; 217,13... (5).
- išmesti**: Ir szłowe io isz žmoniu tegul bus iszmesta 87,25–26 (1).
- išminkštinti** „suminkštinti“: kietas sirdis pats iszminkštink 23,23 (1).
- išmintingas** „protingas“: iszmingingas 2,13; Iszmingingey 158,19... (4).
- išmintis**: 1) „protingumas“: parodik mums sawo maci ir dangaus iszminti 142,14–15; 62,24; 83,2...; 2) „sąžinė“: idant... giwent galetumbim... su giara iszmincia musu 32,17–20 (l. z dobrym sumieniem 32,19)... (8).
- išmokyti**: Iszmokie mus to 184,12; iszmokia 9,18; 3 asm. iszmokitu 206,20; iszmokitas 200,26... (9).
- išmokti**: iszmokim pakaros 155,4 (4).
- išniekinti**: iszniekino dides io teysibes 120, 24–25 (1).
- išnaikinti**: isznaikint wisas neteyses mana 62, 4–5 (1); plg. *isnykti*.
- išnykinti** (-yti) „išnaikinti“: wienok iusu griekus isznikisiu 122,7; isznikint 141,22 (2); plg. *isnaikinti*.
- išpažinimas** (vert.) „pripažinimas, pasakymas“: Ape iszpažinima greku ir gaileima iu 144, 8–9 (199,14); Cia turi but iszpažinimas wieras 199,14–15; 210,3–4... (16); plg. *iszpažinti*.
- iszpažinti** (vert.) „pripažinti, pasakyti“: wieras... ne nor iszpažint 209,9–10 (l. wyznać 209,10...); 220,8; ir žodzieys iszpažista/iuog ir žmogus griesznas 205,2–3; iszpažinot 200,12; iszpažindami 210,1... (16).
- išpeikti**: iszpeykta ta szwenta sprowa 191,11 (1).
- iszpildymas** (vert.) „įvykdymas“: iszpildima wiso prisakimo 85,20–21 (l. wypelnieniu 85,22). 133,23 (2); plg. *iszpildyti*.
- iszpildyti** (vert.) „įvykdyti, atlikti“: ka žadeiey wis iszpildey 24,21 (l. spelnit 24,21); iszpildęs 180,18... (7); || plg. *padaryti*.
- iszpirkti**: mus noredams iszpirkt /teykies kuną priimt 151,2–3; iszpirkay 202,9; iszpirktu 16,24 (3).
- iszplėšyti**: wisą tur tą swetimi iszplėsza 87,20–21 (1).
- iszplūsti** „išbėgti“: krauey wanduo iszplūdo 162,16 (1).
- iszrinkti**: su wisays tays /kuriuos iszrinkay 156,5; iszrinktus 142,19; 180,18... (10).

išrišti (vert.): Malženstwą... tiktay smertis iszrisza 232,23–24 (l. rozwięzuie 232,25) (1).

išronyti (hibr.) „sužeisti“: Kurie iaučiat sirdi sawo iszronitą 126,15; iszronitas 251,22 (l. zraniony 251,21) (2); || plg. *žeisti*.

išsakyti: iszsakisiu tat Ponuy sawam 99,16–17 (1).

išsemti: ne iszsemta wersme meyles dides 146,2–3 (1).

išsikelti „išsiaukštinti, didžiuotis“: dręsa kalbeti ir tuo iszsikialti 142,3 (1).

išsimanyti „reikšti“: Tas wardas /su mums Diewas/ iszsimana 156,24–25 (l. wykła daią 156,24) (1).

išsislovyti (hibr.) „išsigarsinti“: isislowiio 166,22 (l. rozslawilo 166,22) (1).

išsivesti (vert.) „išklysti“: isz tenay sudit /ne-duokime neywenam iszsiwest 172,27 (l. zwodzić 127,27) (1).

išskaitymas „išskaičiavimas“: Cionay turi but iszskaitimas reikalū surinkima 219,20–21 (l. wylczenie 219,20) (1).

ištarti „iškalbėti“: Atlask mumus musu kaltes /iž neisztariomos meyles 22,17–18 (l. niezmierney 22,19) (1); plg. *iškalbėti, išbyloti*.

ištekėti: Isztekio swietastis musu iszganima 162,18 (l. wyćiekly 162,18) (1).

ištepimas „dėmė“: isztepimas 192,25; 198,16; 251,21 (3); plg. *ištepti*.

ištepti „sutepti, išjuodinti“: Iszswisk moterį sawo nuog Antikrista isztepta 133,26–27; 193,5; 246,6 (3).

išterioti (br.) „išnaikinti“: iszteriot 141,21 (1); || plg. *išnaikinti*.

ištiesti: isztiesęs... rankas 164,10 (1).

ištikti: kad weias didis isztinka /žiedas žiamen puola 85,4–5 (l. vderzy 85,4) (1).

ištirti: kaip alieius isztirps 88,11–12 (1).

ištraukti „ištempti, išgelbėti“: ir isztraukiey isz gierkles 89,17–18; isztrauktu 16,20; isztrauktumbey 103,12... (15).

ištremti „išvaryti“: isztremey... wisus pahonis 71,25 (1).

išvaduoti „išlaisvinti, atpirkti“: žmones iszwardawa 148,15; iszwardawęs 128,19; 152,18... (4).

išvadžioti (vert.) „išvesti“: kurs iž wisu silwartu mane iszwardžioi 45,14–15 (l. wywodzić 45,15) (1); || plg. *išvesti*.

išvalninti (sl.) „išlaisvinti, išvaduoti“: mus iž... paskandinima smerčia io brangia iszwalninay 30,15 (1); || plg. *išvaduoti*.

išvesti: 1) iszweđziau tawe iž žiames Eghipta 4,4–5; 100,12; 107,6; 2) „išduoti vaisių“ (vert.): idant waysiu isz sawę iszwestu 239,21 (l. plod wywiedli 239,21); iszwezdamas 232,15 (2).

išversti: ižgi szakniu iszwerst 141,22–23 (1).

išvysti „pamatyti“: Duok iszwisti... pakaiu 96,4; iszwidio 195,8; iszwidę 154,14... (14).

įvesti: wiernus tēn iwedei 151,6–7 (1).

įvystyti: ir iwiste wistiklan 158,2 (1).

Izapas: Apszleski mane Izapu meiles 63,5 (1).

Izraelis: Izraelaus 96,4; Izraelau 91,12... (5).

Izokas: Izoku 223,14 (1).

iž: iž 6,8; 22,17; 42,6; 166,5; iž sawę 225, 9–10... (48); plg. *iš*.

ižbarstyti (= išbarstyti): ižbarstis kielus piktuosius 44,7 (1).

ižbėgimas (= išbėgimas): ir ner wietos ant ižbegima 100,2 (1).

ižbyloti (= išbyloti): neižbiłomą 34,18 (1); plg. *išbyloti*.

iždas 1) „turtas“: brangiausiu iždu žodžio sawa szwento apidowanoiey 30,18–20; 2) „iždinė“: iždą atawere /downas dides dawę 154,24–25 (l. skarby swe otworzywšy 154,24); 186,8 (3)

ižduoti (= išduoti): iždawę 124,13; ižduotas 13,22; 126,8... (7); plg. *išduoti*.

ižgaišinti (= išgaišinti) „išnaikinti“: Nes wargios žiames tikray ižgaysintos 66,14–15; Ižgaysink iuos rustibey didey 104,14 (2).

ižgalėti (= išgalėti): vždenkt stipra o neižgaleta ranka sawo 39,13; (l. obronną 39,13) (1).

ižganymas (= išganymas): ižganymas 45,7; 73,14; 129,10... (5); plg. *ižganyti*.

ižganyti (= išganyti): ižganik 71,4; ižganitas 6,21; 67,21 (3); plg. *išganyti*.

ižganytojas (= išganitojas): vn. ki. ižganitoia 29,23; 64,18 (2); plg. *išganytojas*.

ižgastis (= išgastis): vžmirsie ižgasties ir gieradeyest tawo 26,16.

ižgelbėtojas (= išgelbėtojas): vn. ki. išgialbetoia 26,3; 28,14; 40,6... (5).

ižgi: ižgi 16,7; 19,12; 47,24; 57,4; 58,24; 68,15; 74,15; 83,13; 88,17; 94,18; 98,26; 100,12; 106,23; 122,19; 140,15; 141,22; 161,5; 167,19 (18); plg. *išgi*.

[ižgialbetoia žr. *išgelbėtojas*.]

ižgirsti (= išgirsti): ižgirsti... małdas mano 55,6 (1); plg. *išgirsti*.

ižguldymas (= išguldymas) (vert.) „išdėstymas“ Trumpą turim ižguldimą 106,20 (1).

ižymėti „iženklinti, paženklinėti“: tesi teyk ius mieli waykialey ižimet 201,15 (1).

ižkalbėti (=iškalbėti): neižkalbetas 38,12 (1); plg. *iškalbėti*.

ižlieti (=išlieti): ir krauiuose sawuose vž mus ižlietuose 14,20 (1); plg. *išlieti*.

ižpažinimas (=išpažinimas): izpažinimas 7,23; 29,6 (2).

ižpažinti (=išpažinti): Ižpažistame 27,23; ižpažincia 70,10; ižpažindami 14,15... (4).

ižsipildyti (=išsipildyti) (vert.) „ivykti“: ižsipilde per io vžgimimą 152,9 (l. się spēnio 152,9) (1).

J

[jai, iai, jaigi, iaygi žr. jei, jeigi.]

jalmužna (pol.) „išmalda, auka“: ialmužnos 225,23 (1); || plg. *duosna, dovana*.

Japas 138,15; 242,11 (2).

Jardonas: Jardona 59,22 (1).

jau priev.: Cia iau prasidest paganimas namiskias 15,2–3; 71,10; 132,17; jaw 213,5; 245,5... (86).

Kai kur *jau* eina pabrėžiamuoju pasturdėliu, pvz.: toiau 20,21; tosiau 250,20.

jaunybė „jaunystė“: nuog iaunibes mano szaukiu 69,10 (l. młodości 69,9); 71,5 (2); plg. *jauniškė*.

jaunikis: 1) sužiedotinis (?): iaunikis 234,8; Jaunikop 233,12 (2); 2) „jaunikaitis“: iaunikiu... (1).

jauniškė „jaunystė“: vi. ki. iauniszkie 242,3; 249,6; 249,10 (3).

jausti: te iaut maļonę 55,17; iaust 149,3; iaučia 67,16; Jautiegu 9,3... (15).

jautis: iawcia 5,19; 109,5 (2).

jei: kuriu iey mes neturesime /wisi amžinay prapulsim 135,14–15; iey kitaip tay ma nimp wietą turetū 98,21; 242,21... (61).

jeib „jei“: ieyb 128,11 (1).

jeigi „jei“: iaygi 242,14 (1); plg. *jei*.

jednočius (pol.) „taikintojas, vienytojas“: iednočiaus 145,8–9 (l. iednacza 145,8–9) (1);

jednoti (pol.) „vienyti, jungti“: O kad teypag mes amžiną paskandinimą del to ragawima iednoiem 217,1–2 (l. dla takiego požiwnia iednamy 217,2) (1); || plg. *sujungti*.

Jerzolimas: Jerzolimie 92,13 (1); Jerzalelem 64,9; 94,20... (9) (nelinksniuojamas); Jerzalaus 158,21 (1); Jerzolimias 98,24 (1).

Jėzus, Jezusas: Jezus 13,16 ir Jezusas 159,15; Jezaus 166,26 ir Jezusa 29,22... (64).

jis, ji, jie, jos: gis 18,14; gi 153,9; io 2,20; ioia 4,27; ios 9,9; iam 64,5 ir iamui 61,21; iey 200,26; gi 17,25; iā 183,7; iuo 119,13; iame 220,11; iop 149,5; iampi 115,6; iampe 251,9

(2), iosp 9,8; gie 114,15; iu 71,27; giems 101,11; iemus 171,4; iuos 74,13; ias 70,23; ieis 76,20; iomis 249,18; iuose 75,22; iump 158,7... (544). *ies* 134,19 reikia laikyti korrektūros klaida (=ios).

Jis reikšme vartojamas ir *anas* (plg. *anas*). **jisai**: gisay 88,14; 191,19; 231,17 (3).

jog: Jog 13,16; plg. *juog*.

jokias, -ia „joks“: ne iokias dayktas nesiranda 230,20; neiokia 245,2; iokios 45,4; neiokiu 105,16... (22); plg. *joksai*.

joksai: neioksai 192,24 (1).

Jokūbas: vn. ki. Jokuba 100,25; 239,16... (3).

Jonas: Jonas 178,24; Joniep 244,17... (6).

judinti „skatinti“: ir gierump darbump wisada iudintu 28,9–10 (1).

Juda, Judošius: Judos 186,19; Judosius 160,10 (3).

juk: Juk ir žwirblalis mažas... ne puola ant žiames 140,13 (1).

jungas: juog giaras dayktas est wiruy priiunkt nuog iauniszkie wayksciot iunge 249,7 (1).

juoda būdv.: vn. įn. iuoda 103,7 (1).

juog: del tawęs tat darome /juog teykiesi mums atłaysti 116,21–22; ir isz daug kitu rodziasi /juog mes isz sawęs nieka ne turim 242,24... (98); plg. *jog*.

juokas: ir iuokus te daray 89,7 (1).

juokinti: kuri nuludusius iuokin 113,4 (1).

juoktis: beda kursay iuokies 140,20; iuokdamies 45,19... (3).

juosta: iuosta 88,13 (1).

juosėti: tegul teypag ta iuosta gisay wisur iuosi 88,13–14 (1).

Juozapas: Juozapas 162,23; 153,6 (2).

jūs: ius 98,8; iusu 199,25; iums 148,10 ir iumus 200,5; iumis 199,23... (100).

K

kaboti „kyboti“: ant križiaus... kaboia 112,21; kabanti 252,15 (2).

kač (sl.) „nors“: kač 49,7; 166,19 (2); || plg. *nors*.

kačiais (sl.) „nors“: kacieyb 59,22; 133,16; 194,11... (5); || plg. *nors*.

kačiaigi (sl.) „nors“: kacieygi 62,21 (1); || plg. *nors*.

kad: 1) „jog“: Nes regite kad nauda iums eit ižgi žiames 68,14–15; galibę tenay tawo pažina /kad per stebuklą tat rodey 137, 3–4... (apie 125); 2) „kada, kai“: Kad iuos wedu sandarion /kaławiius siekia 90,24; ir žadeiey mus wisad iszklausit/ kad wardan io praszom 196,15–16; 246,2... (apie

- 47); 3) „jei“: Kad kurią tiktay dieną griesznas žmogus pasimetawotu piktibey sawoy... tatau dieną io grieku atmint ne noriu 248,20; 4) pabrėžiamoji dalelytė: o teyp kad iau iš wisokiu szalu reykalingi esme abginimu 135,13; 85,2.
- kada**: 1) „kada: kadaise; kada nors“: idant tą walandą kada kunay musu atsilseyma ims... 38,24–25; nes nežina žmogus kada iop smertis ateis 149,4–5; Ponuy buk garba /kuriop kada szaukiau 55,23; atmindamas wisokius perszokius savus/ kuo tiktay kada Pona Diewa pažieyde 247,3–4; 153,9; 232,10; 234,16... (35); 2) „kad“: idant mums duotumbey... žodi tawa/kada gi giaray permanitumbim 176,13 – 15; 141,2–3; 142,4; 144,18; 179,18; 230,17; (7). Kartais *kad* „kada“ ir *kada* vartojami paraleliai tame pačiame puslapyje, pvz. 67,4 ir 67,13; 139,26 ir 139,27.
- kadangi**: kadangi 126,20; 191,11 (2); plg. *kada*.
- kadangi**: kadangi... tewuy musu pasidaboio 15,10; 191,3...; kadangi 172,20; 179,21 (12).
- kaimynas** „tam tikras baudžiauninkas“: id nauieys butumbim io kayminays 120,11 (1).
- kaip**: 1) jungiam. žodis: kaip buvo pirm ir nunay /taip bus wisada amžinay 86,14–15; o tegul wisad stoiesi/ kaip tu pats norį 116,11–12; 123,22...; 2) lyginant (priev.): nuplausi mane kaip sniegas iszbalsiu 63,6–7; 75,12; 88,22...; 3) „kai, kada“: Nes žmogus kaip iau numirs/ žiame praris 100,22; ... (176).
- kaipa, kaipagi**: kaypa 47,3; kaipa 117,4; kaipagi 6,21; 9,8; 209,13; 225,1 (6); plg. *kaip*. Retkarčiais *kaip* ir *kaipagi* vartojami paraleliai
- kaipo, kaipog**: kaipo 34,6; 66,11; 98,11...; kaypog 138,14... (11); plg. *kaip*.
- kaļavijas**: Nes pigiaus isskięscia kaļawiaa kirtima 60,12; 67,18; 90,23 (3).
- kaļba**: neteisus sawoy kaļboy 65,20; Kaļbos 90,17; 172,4 (3).
- kaļbēti**: baļsu žmoniump kaļba žodžius 219,7–8; kaļbeti 142,3; kaļbeiay 53,27; kaļbančia 244,23; kaļbeies 178,7; kaļbedams 148,9... (62).
- kaļnas**: kaļno 48,8; kaļnopi 60,8; 91,3... (5).
- kaltas, -a**: 1) „prasikaltęs, nuodėmingas“: kaip mes atļaydziame sawiemus kaltiemus 10,23; Nesang gis persekioia nekaļtagi žmogū 88,5–6; 199,16; 216,22...; 2) „skolin-
- gas, privalęs“: ką buwam kalti tay darem 242,20; 235,17; 15,17... (23).
- kaltė** „kaltumas, nuodėmė“: Pasikieļe su kariu be wisokios kaļtes 86,24; Atļaisk mums musu kaļtes 118,21; kienteia del musu kaļtes 110,22–23... (12).
- kaltybė** 1) „kaltė, nuodėmė“: Atļaisk mums musu kaltibes 165,16; 114,20; 120,23; 2) „priedermė“: kaļtibę sawa girdieey 235,8 (l. powinność swą slyszal 235,8); 231,1; 234,16... (6).
- kaltinykas**: o kaltinikams musu atļaystumbim 125,27 (1).
- kaltinti**: patis sawe del iu kaltindami 125,23 (1).
- kaltinykas**: o kaltinikams musu atļaystumbim 125,27 (1).
- kaltinti**: patis sawe del iu kaltindami 125,23 (1).
- kamanos**: wienok nuog kamanu ir žasļu tuoy nurimsta 58,7 (1).
- kančia**: Gieriaus gali nuramdit mano kančias wisas 67,3–4; 163,4; 163,11 (3).
- kantrumas**: didis est tawo kantrumas 164,26; 138; 169,18 (3).
- kantrus**: dg. va. kantrus 118,12 (1).
- karaliauti** (br.): karalaut 113,10; karalaw 20,19; karalauienti 207,14; karalaudams 184,4... (18).
- karalystė** (br.): karaliste 10,25; karalistę 18,13; karalistan 163,12... (31).
- karalius** (br.): Karalus labai galis 81,6; Karaluy 33,20; 150,25... (25).
- kariaunykas** „kariautojas, priešininkas“ (?): musu kariaunika pergaleia 120,27 (1).
- kariauti** „kovoti“: teykis vž mus kariaut 141,17 (1).
- kariautojas** „kovotojas, priešininkas“ (?): Ir duok stiprey pergalet sunkius kariautoius 145,25–26 (l. boiowniki 145,25) (1).
- karias** „karas“: Pasikieļe su kariu be wisokios kaļtes 86,23; 138,9 (2).
- karoti** „kyboti“: karodams terp ļatru 120,27 (1).
- karštas, -a**: isz pekļos karsztos 78,16; 58,20; dg. ki. karsztasniu 205,20 (3).
- karštybė**: Karsztibes Saules niekad ne biiosiesi 91,17.
- kartas** „sykis“: ką artimam kartą žadiea 48,21, 160,21; 216,5... (8).
- kartus, -i**: kartu girklą dawe 161,12; karcios 164,9; karčiausia 165,2; 171,27 (4).
- kas**: eina klausiamuoju, santykiniu, nežymimuoju įvardžiu, pvz.: todel tawe kļawsiu

- /kas tu esi? 2,10; ir ko tikimes nuog io tur-
resime 38,17; ape ką neabeioiem /kad tat
padaris 197,18; kogi 53,2; kopi 218,3...
(116).
- kasgi:** kasgi 48,6; 243,13 (2); plg. *kas*
- kastyria** (br.) „žaidėjas kauliukais; sukčius“:
dg. ki. kastiri 209,1 (f. kosterow 209,1)
- katechizmas** (sl.) bažn.: katachizmas 7,1; 14,1;
29,7... (9).
- katig(i)** „kad, juk“: Iszmokie mus... katigi
ne kursay kłausa žodžia est pagirtas /ba-
taig kursay pildzia 184,12–15; katig 145,13
(2).
- kauti** „žudyti“: dg. kl. kauienčiu 208,24 (l.
zdraycow 208,24) (1).
- kaulas:** Sutrinti kaulay 63,10; 36,20; 88,11
(3).
- keikti** „plūsti“: O sirdie kieykie 65,5 (1).
- keleivis:** kieleywiui 146,5 (l. pielgrzyma 146,5);
32,3; 101,12 (4).
- kelias:** Asz kialas /teyse/ szwiesibe 121,20;
kialan 78,10; 95,5... (25).
- keliavimas:** kielawimu 182,13 (5).
- kėlimas** „atsikėlimas“: nuog kielimo mano
66,10; 113,7; 165,23 (3).
- kelmas** „kamienas“: ing tikrą kielmą iscie-
piti 186,14; kiehman 186,16 (2).
- kelti(s)**: o pirmiaus kad anksti kielasi 15,7–8;
iey tikit /kad isz to wiso ne galim kialtis
198,14–15 (l. powstać 198,15); Noris kiel-
sis koksai musis 53,7–8; kialkisgi 180,21;
kialanti 154,5; kialdams 55,8... (36).
- keltuwa** „galvijas“: wienok daržiney guli
/sawa kialtuwu guolij 153,22 (1).
- kentėti:** teykies čionay kientieti dela žmo-
gaus 159,16–17; kienteiey 147,12; kien-
čienčios 242,11... (8?); plg. *kęsti*.
- kerštas:** prapulsit izgi kierszto mano 74,15 (1).
- kęsti** „kentėti“: kursay del io čia wargą nor
kięsti 140,6–7; kienčiu 60,10; kientė 163,6;
kięs 201,1; kięstumbey 234,11; kiencias
84,8... (19).
- kęsti** „skęsti“: kur žialent žole sawa žiedus
kiačia 50,20.
- ketinti** „žadėti“: Nesang tokiu wisada kietin
Diewum buti 65,18–19; 113,7 (2).
- ketveriopai** priev.: kietweriopatay tay noriu
atpildit 248,16 (1).
- ketvirtas**, -a: Kietwirtas 3,18; vn. vie. kiet-
wirtoi 4,15; 33,11; 193,28... (12).
- keturi**, -ios: Kieturi 3,15; kieturias 81,25... (6).
- keturiasdešimts:** kiaturiasdesimts 170,17 (1).
- [*kiačia*, *kialas*..., *kialtis*..., *kialtuwu*, *kiatu-
riasdesimts* žr. *kęsti*, *kelias*, *keltis*, *keltuwa*,
keturiasdešimts.]
- kiaulė:** kaip kiaules... neiszbiaurintu 209,5–6
(1).
- [**kieykie** žr. *keikti*.]
- kiek:** 1) kiek tiktay ira musimp giara 212,13–
14; 216,5; 240,25... (6); 2) rupindamos
kiek wietos absaugotoiu 57,17 (2).
- kiekas** „kiek“: tatay darikit kiekas kartu giar-
sit ant atminima mano 15,5–6; 216,3 (2).
- [**kiekwieriopas** 148,2: korekt. klaida, turi būti
kietweriopas.]
- kiekvienas**, -a: kiek wienas 43,11; kiek wien
102,11; kiek wienam 95,21... (13).
- Kiek* ir *wienas*, -a... rašomi atskirai.
- [**kielavimu**, **kieleywiui**, **kielimo**, **kielma**, **kien-
teiey**, **kierszto**, **kięsti**, **kietin**, **kietwirtas**,
kieturi... žr. *keliavimas*, *keleivis*, *kėlimas*,
kelmas, *kentėti*, *kerštas*, *kęsti*, *ketinti*, *ket-
wirtas*, *keturi*...].
- kietas** būdv.: kietas sirdis pats iszmikstink
23,23 (1).
- kirmelė** „baidyklė, slibinas“: Tu Lawą ir kir-
melę pamisi 80,10 (1).
- kirtimas** „kirtis“: Nes pigiaus iszkęscia ka-
ławia kirtima 60,12–13 (1).
- kitas**, -a: te nesi nieks kitas 65,14; kitamuy
115, 4; kiton 186,17; kitiemus 123,17... (41).
- kitaip** priev.: kitaip 28,21; 206,9 (2).
- kitokia:** kad turečia linksmibę kitokią 98,21–
22 (1).
- kytras** sl. „vylingas, suktas, gudrus“: kitras
178,8; kitroio 20,25 (2).
- kytrastis** (sl.) „vylius, sukytbė, gudrybė“: kit-
rastimis 39,10 (l. chytrosčiami 39,9); 175,15
(2); plg. *kytrybė*; *buklystė* Mž 258.
- kytrybė** (sl.): kitribe 65,25; 19,21 (3); plg.
kytrastis.
- kitur** priev.: kitur 193,22; 243,7 (2).
- klaidėjimas** (=kleidėjimas) „klaida, herezija“:
o kłaydeimams tiemus gałą padaryti 73,2–3
(1); plg. *klaidėti*.
- klaidėti** (=kleidėti) „klysti, klaidžioti“: kłai-
det 114,7; 3 asm. kłaysti 82,2 (2).
- klapatas** (br.) „vargas, rūpestis“: ramink tu
musu kłapatu 135,19 (l. kłopoty 135,20)
(1); plg. *rūpestis*.
- klaupitis:** klaupėsi 207,3 (1).
- [**klausakimas** 6,20 ir 6,25; korekt. klaidos, turi
būti *klausimas*; plg. 6,14 ir kt.].
- klausymas:** ir kłausimop io pakauiej mus
renki 30,20; 187,1 (2); plg. *klausyti*.
- klausinėjimas:** ir kłausimeimą aba dasižinoimą
204,7 (1).
- klausytojas:** o labiausey kłausitoiu sawo
204,9 (1).

- klausyti**: Tes pakiaus io valos klausantiemus 157,12; te klausia Pona sawęsp kalbančia 149,20... (24).
- klausti**: klausiegu 61,9; klausdamiesi 154,16; 198,21... (10).
- klėtis**: klėtis pilnas turi 46,19 (1).
- kloniotis** (sl.) lenktis: neturite giemus kloniotisi 107,15; 4,11–12 (2); plg. *nusiže-minti*.
- klūpauti** „klūpoti, klauptis“ : klūpauti 65,20; klūpawiamie 26,10; klūpaudami 81,12 (l. vpadaiq 81,13) ... (4).
- kocerystė** (pol.) „klaidatikystė“ bažn.: koceristę 134,3 (l. kacerską moc 134,3) (1); plg. *klaidėjimas*.
- kodel**: Kodel tawe... žmogum sutwere 2,16 (1); plg. *kodrin*.
- kodelgi**: Kodelgi 64,14 (1); plg. *kodel*.
- kodylas** (s.) „smilkalai“: dawe sawas downas auksą kodilą 158,24 (1).
- kodrin** „kodėl“: kodrin 60,8; 65,9; 115,9(3); plg. *kodel*.
- koja**: liutą koioms sutrisi 80,11; koiump 225,1; 182,6... (9).
- koks, -ia**: koksay 53,8; koki 99,25; kokiuiu 192,7 (13).
- kolai** (=kolei): kołay mane wirgdiste iuokdamies iszmanes 45,19; 100,18; 209,2... (6).
- kolioti** (pol.) „plūsti, niekinti“: dg. ki. kolioenčiu 208,20–21 (1); plg. *keikti*.
- komunija** bažn.: kommunios 205,20 (1).
- korintai**: Koritump 13,15 (1).
- kornastis** (pol.) „drausmė, disciplina“: po kornošcia bažničios szwentos... pasiduost 209,10–11 (l. karanie... poddawiaį 209,11) (1).
- korojimas** (sl.) „baudimas, varginimas“: koraima 251,4; korogimay 58,12; 134,10... (4).
- koronia** (-ė?) (pol.): „bausmė, vargas“: koronia 22,19; 135,22 (2).
- koroti** (sl.) „bausti“: koros 49,22; koroieš 108,3; dg. va. koroti 204,13 (4); plg. *bausti* DP65.
- kozalnyčia** (pol.) „sakykla“ bažn.: kozalničios 222,7 (1).
- kozonis** (pol.) „pamokslas“: kozonies 23,13; kozoni 206,18; || plg. *pamokslas*.
- kožnas, -a** (br.) „kiekvienas“: kožnas 99,7; kožnamuy 115,24; kožnop 148,18; kožnaysais 121,5... (56); || plg. *kiekvienas*.
- koznis** (sl.) „bausmė“: kozni 71,14 (1); plg. *pabaudimas* DP 559.
- [**knbka** 215,19; korek. klaida, turi būti *kubka*.]
- knygos** (br.): iz kietwirtu knigu Mayžiesiaus 33,11–12 (1).
- kratyti** „judinti“: drebu wisad kaip lapas kuri krata weiey 88,24 (1).
- kraujas**: ir krauięys sawa apgražinay 129,8–9; krauias 160,25; krauię 14,3; krauiuose 218,14... (59).
- krauti**: kraukit pokim tawa szauksmus sawo 122,12 (1).
- kreivai** (vert.?) „neteisiai“: kreyway prisiekienciu 208,22 (l. krzywo przyśięzców 208,22) (1); || plg. *teisiai*.
- krikščionis** (sl.): krikscionis 105,12; krikščionies 3,12; dg. ga. krikscionius 40,16... (21).
- krikščionystė** „krikščionija“: krikscioniste 150,19 (1).
- krikščioniškas, -a**: krikscioniszkam 199,11; krikscioniszkos 234,8–9... (11).
- krikštas** (sl.): krikštuy 129,7 (1); plg. *krikštymas*.
- krikštymas** „krikštas“: krikštymas 193,1; krikštima 162,20, krikštimo 199,20... (23); plg. *krikštyti*.
- krikštyti** (sl.): krikštiiu 201,8; krikštimitum-bit 192,4; dg. va. krikštieimi 196,1... (6).
- kristi**: ir žiedas krint žiamen 85,3 (1).
- Kristus, Kristusas**: Kristus, 6,5–6, Kristusa 8,9... (4); plg. *Christus*.
- krivda** (sl.) „skriauda“: kriwda 84,2; 169,17; 248,13 (l. krzywde 84,3) (3); || plg. *žala* DK 27.
- kryžius** (sl.): kriziaus 124,13; kriziauspi 164,5; 222,1... (13).
- krūpavimas** „pavojus; būkštavimas?“ krupawimā 99,17 (l. nebespecznosc 99,17) (1).
- krutėti**: 1) „gyventi, būti“: kurio galibe giwenam /krutame ir esame 212,16; 2) „dirbti, veikti“: krutes 43,19 (l. czynić będzie 43,20) (2).
- kruvingai** priev.: kruwingay prakiaytawa 160,8 (1).
- kruvina** būdv.: kruwinos 243,16; kruwina 250,7; kruwinoy 22 (3).
- kubka(s)** (sl.) „taurė“: kubkas 51,9; kubkos 216,21; 221,20... (14).
- kulti** „daužyti, sutrinti“: Sukulkit kulkit nete izgi grunta 98,26 (1).
- kūnas**: kunas 66,12; kuns 164,17; kunuy 210,16; kunā 20,4... (104).
- kunigaikštis** (germ.): kunigaykštis 61,16 (1).
- kunigas** (germ.): 1) „pastorius“: kunigay 160,23; kunigumpi 160,14... (5); 2) „kunigaikštis“; ne duksekitesi /tiems kurie ne gal

gialbet /kunigams žmonemus (plg. l. kšiažetach 100,21) (1).

kuniškai priev.: kuniszky ne giwena 172,13 (1).

kūniškas, -a: kuniszkas 148,2; kuniszkos 138,10; kuniszkuosna 234,21... (6).

kupravimas: Noris ant iu ateys sunkibes /irgi kokie kuprawimay del iu silpnibes 57,11–13 (l. zatruwozenie 57,12) (1).

kur(gi): Kur iau Pona gimines pułkays tenay eiti 92; o duok wayksiot tawuosna pułkuosna /kur wisi wierni giwena 77,5–7; kurgi 144,14... (28).

kurs (-is), -i, kursai: eina klausiamaisiais, santykiniais (dažniausiai), nežymimaisiais (retai) įvardžiais pvz.: Paslawintas wiras kiek wienas /kuris ne ieit piktu rodon 43,11–12; kuriagi tada nauda yra 14,8; kurs 34,20; kursay 208,12; kuriop 55,23; kurie 203,17... (313).

kustėjimas „šnibzdėjimas“: o tatay wietoy ausin kuszteima 205,27 (1).

L

labai priev.: labai pikti 27,24; 214,16; 228,21... (38); ľabias 164,14; 170,20; 86,22... (5); ľabiassey 59,19; 200,23... (5).

laidas „garantijos davėjas“ žinay iuog ten bus ne ľaida 115,20 (l. rėkoymia 115,21) (1).

laisti (=leisti): par mierą szwiesę ľaydo 154,10–11; iau ľaisk pakaiuy Pone 159,9 (2).

laistis (=leistis) „pasiduoti, kreiptis“ (vert.?): Ant tawa... szawkimo /drąsey wisi ľaydziamesi 24,18–19 (l. smiele się my apuszczamy 24,19); ant io walos ľaydesi 160,7–8 (l. na iego wolą puścić 160,7) (2).

laikyti: tiesoy tikroj ľaykiki 155,12; 187,3... ľaikit 233,21; ľaykiau 81,25; 187,3... (18).

laimė: ľaymes 95,20; vn. vie. ľaymiey 94,23 (2). [Laymasnia 232,17 žr. laimus.]

laimiai „gausiai“ priev.: duosti ľaymiey sawiemus wierniemus čionay 94,22–23 (1).

laimingai priev.: ľaimingay tokiam pasiwes 42,2; 144,3 (2).

laimingas: Laymingas 56,13; Laymingiausias 93,22; dg. ki. ľaiminguiu 93,22 (1).

laimus „laimingas“: Łaymus 128,22; Łaymasnia 232,17 [=laimesnio] (2).

lakioti: ney wel strelu nakti ľakioienciu 79,16 (1).

[landanciams 103,22 žr. ľjsti.]

langvas (=lengvas): o miega ľangwa pridaway 19,21–22; 32,5; 183,14 (3).

langvai (=lengvai) priev.: maľda... ľangway kaľbeta 39,18; ľangwiew turi iam atsiduot 236,9 (2).

langvybė (=lengvybė): ľangwibe 223,2; ľangwibey 234,15 (2).

[lankienciosios 93,18=19 žr. lenkti.]

lankišškai (=lenkiškai) priev.: tuogi balsu kaip ir ľankiszky 23,14 (1).

lankti (=lenkti): Rankoy wira strelas ľankienciosios 93,18 (=lenkenčiosi) (l. strzaly popędliwe 93,17) (1).

lanta (=lenta): Antroy toy ľantoy raszita 105,17 (l. tablica 106,18); dg. ki. ľantu 105,14 (2).

lapas: ir ľapas nuog io ne nukris 43,18; 88,24 (2).

latras (sl.) „plėšikas, sukčius“: ľatrą pas sawe ant križiaus kabantį 252,14; karodams terp ľatru 121,2 (2); || plg. *girtuoklis, išėda*.

laukas: stowi su mums ľaukie 61,22; 94,8; 114,13; ľauka žiedus gražidams 153,23 (4).

laukti: ir liepe wiename mieste ľaukti 171,24; ľaukiu 179,11; ľauktumbim 112,5; ľaukiancios 46,18; ľaukdami 231,24... (22).

[laupsay..., laupsinti... žr. liaupsiai, liaupsinti.]

laužti: eme duona... ľaužia 13,18–19; ľauždams tawa prisakimus 173,13; ľaužitas 215,16... (6).

[lawą, lawaiti žr. levas, lewaitis.]

leda (pol.) „by, bile“: idant mes ne ľeda koku budu kriksztitumbim 192,7 (1); || plg. *bat*.

legalia 239,8: atsitiktinis lotynizmas.

lėtybė „nusižeminimas“: Melskimes tewuy sawam pakaroy ir ľetibey 115,3–4 (l. w čichości) (1).

lewaitis: lawayti /lutą koioms sutrisi (l. Lwie nogami y Smoka potrzesz 80,9–10) (1).

levas (sl.) „liūtas“: Tu Lawą ir kirmelę pamisi 80,10 (1).

ľiaupsiai „gausiai“ priev.: kad man teyp laupssey duost iż sawo meyles 50,18 (l. wiele 50,18); ir tą meilę laupsay mumus paduosti 16,27; 239,13 (3).

ľiaupsinti „šlovinti, garbinti“: liežuwis giesmems laupsins Poną mano 50,5; Laupsinki 100,17; laupsindams 53,24 (3).

ľydėti: lidek taku tikruoiu 54,11; lidesiu 57,26 (2).

ľiečijimas (sl.) „gydymas“: vn. ki. ľiečiima 204,15 (1); || plg. *gydyti*.

ľiekas „vienuoliktas“: pirmoy gramatoy Korintump ľiekame paguldime 13,16 (1).

ľiekorius (sl.) „gydytojas“: ľiekoriau 251,17 (1); || plg. *gydytojas*.

[liktis 45,8 žr. liktis.]

liemuo „kamenas“: ney wel isz liemenes tikros /betaig isz obeles rukscios 186,15 (1).

liepimas: ir liepimo mano sergienčiu 107,23 (1).

liepsna: id ne dektu amžinoy liepsna 183,16.

liepti: ant Arfu mumus sawi žaisti liepe 98,7; liepdams 124,18; 160,27... (116).

lieti: vandeni nu leiu 201,5; liedamas 201,6 (2).

lietus: lietaus ļaukia žiame 103,17; lietum 185,7; 59,25 (3).

liežuvis: 1) „liežuvis“: Del to liežuwis wisad garbins mano 89,14; 50,5; 90,12...; 2) „kalba“ (vert.); liežuwieys tulingays pahonis priwerst teykieys draugisten 174,18–20 (l. ięzyki 174,19)... (14).

liga: ing liga impuľtu 249,16; ligą 242,11; 248,12... (11).

lygiai „panašiai“: Ligiey kaip buynas elnis 58,19; 85,2 (2).

lyginti: Ne ligink mane pone su piktayseis 55,11; 55,5 (2).

ligonis: del ligoniu /kurie turi dusioy daugi ronu 12,10; Ligonius 241,4; 252,9... (5).

lygus: tewuy esti ligus 61,9; ligaus 78,8; 103,22 ... (5).

liktis „pasilikti“: ant žmoniu tawo liektis ir paszławinimas 45,8 (1).

lindynė: Tamsioy lindiney uždareš troszkin 103,5 (1).

linksmi priev.: Delgi to džiauguos linksmay sirdij 50,4; 147,19; 155,20... (6).

linksmas, -a: linksmągi 53,23; linksmop 50,13; linksmiausia 93,15... (13).

linksmybė: Nes didžiausem smutkie tą linksmibę tureiau 59,9; linksmibey 52,6; linksmibens 140,4... (16).

linksminti: amžinay linksminti 144,5; linksminsiesi 94,24; linksmintus 145,2... (18).

linksmintojas: vn. įn. linksmintoiu 18,25; 31,27; 175,6 (3).

įľti: Busiu iau ligus ļandanciams žiamena 103,22 (1).

liudijimas (liudymas): liudima 23,22; ludiimu 180,25; 222,22 ... (6).

liudyti (sl.): darbaj ludij tawe santi giarą 78,9–10; neteisybę ludidami 54,15; 106,13... (5).

liuosas (germ.) „laisvas“: id grieku luosi butumbim 24,10–11 (1); || *laisvas* SiDi 359.

liūtas (br.) „smakas, slibinas“ (?): lawayti /lutą koioms sutrisi 80,10–11 (l. Lwię no-gami y Smoka potrzesz 80,9–10) (1).

lizdas: ne puola ant žiames ižgi lizdo 140,15; lizdump 75,19; 75,12 (3).

lobis „turtas“: negieysk łobio swetimo 106,16; łobi 61,24; 109,21 (4).

lomas „kapas, duobė“: niekad ne mirszti dusios mano łome 50,9–10 (l. wgrobie 50,9) (1).

łoska (pol.) „malonė“: łoska 205,16; łoskoy 38,23; łoskon 136,7... (11); || plg. *malonė*.

łova: guli tay ant łowos 251,19; 252,2 (2).

[**ludij**, **ludima** žr. **liudyti**, **liudijimas**.]

Lukošius: Lukosius 242,22 (1).

lūkurnėti „lukuriuoti“: Lukurnedams 103,15 (1).

[**luosi** žr. **liuosas**.]

lūpos: liežuwis ir lupos mano 70,16; 63,25 (2).

lupimas „plėšimas“: Lupimu irgi turtu 65,24 (1).

[**luta** žr. **liūtas**.]

M

macis, **mačis**, **mačia** (-ė) (sl.) „jėga, galia, stiprybė“: mačies 141,11; macij 156,8; macin 146,11; maće 112,18; macia 231,6... (20); || plg. *galybė*, *stiprybė*.

mainyti „keisti“: niekada to iau ne mayna /ką artimam kartą žadeia 48,20–21 (1).

mailė (=meilė): mailėi 2,20 (1); plg. *meilė*.

maištas: maysztay ir ant wisu szalu 74,11; mayszte 136,22 (2).

Maižiešius (sl.): Mayžiesiaus 32,12; 84,4 (2).

majestotas (sl.) „didybė“: maiestotą 26,13; Maiestotop 145,5; 208,3... (19).

malda: malda Pona 29,7; maldoy ir nužiamime 117,8; maldosp 15,4... (54).

Malchus: Malchus 160,13 (1).

malkas „gurkšnis“: girdi mus maľkais aszaru 71,18–19 (1).

malonė: Per maľone ir mielasirdiste Diewa 6,23; maľoney 36,12; vn. vie. maľoneia 114,17; maľonespi 22,15... (37).

maloningas, -a: maľoningas Pone 36,11; 73,16; 165,11... (7).

malonus -i: maľonus 34,8; 187,5...; maľoniausias 239,1; 250,13... (8).

maľankai (pol.) „jaunavedžiai“: Maľankus 239,7 (1).

maľenska (pol.) „vedybinė“ būdv.; toi iu Maľenskoji draugistey 239,10–11 (1).

maľenstwa (pol.) „moterystė, vedybos, jungtuvės“: maľenstwa 229,15; Maľenstwon 238,23; maľenstwop 230,5–6... (34); || plg. *moterystė* DK 30.

maršingas „maršus“: žadeime sawa ne maršingas 184,3 (1).

maršinti „pamiršti, versti užmiršti“: kuriomis musu niekad nemarsina 38,12–13; o ne

duo welnuy gaysinti /tawo gieribiu mar-
sinti 20,8–10; 20,5 (3).

Mateušas (sl.): vn. ki. Mateusza 106,21 (1).

mazgojimas „plovimas“: Id mazgoimu wirszu-
tiniu 180,25 (1).

mazgoti: Kielesi koies mazgoia 180,21; maz-
gotu 181,9; 181,17 (3).

mažai priev.: nemažay 239,4–5 (1).

manas, -a: O asz sunkume trozkume wedu
dianas manas 65,2–3; manas 54,7 ir mans
54,7; manogi 98,16; mano 63,26 ir mana
63,25; manamuy 60,5; manąsias 140,4;
manose 49,5... (28?); plg. *mano*.

mano: kać mana downu ne giedy 49,7–8;
teykis apszwiest akis mano drąsey 47,11–
12... (169?); plg. *manas*.

Kai kur neįmanoma atskirti, ar vartoja-
mas įvardžio *manas*, -a galininkas arba
moter. giminės vn. vardininkas bei įnagininkas,
ar nederinamasis kilmininkas *mana*,
pvz.: tu ant sawes imk nekaltibe mana
87,7–8.

mardawonia (pol.) „žudymas“: mardawonios
114,3 (l. mordowania 114,3); || plg. *žudyti*.

Marija: Maria 110,17; 124,10... (10).

marios: Io esti marios ans ias sutwere 81,9;
marias 101,4; 108,14... (4).

mažas, -a: waykay maži 194,11; nemažas 66,16;
188,16... (12).

mažiaus „mažiausia“ priev.: Idant mažiaus
yz dwieiu nedelu... butu vzakita Malženst-
wa 227,15–18 (1).

mažintis: galibe šwiete mažintusi 72,11 (1).

mečius (br.) „kalavijas“: mečium 160,12 (1);
|| plg. *kalavijas*.

medvysis „medžiotojas“: Anas isztrauks isz
spąstu medwisia 79,9 (1).

medžias „medis“: bus kaip medžias isodintas
43,16; medžiuy 95,17; 119,23 (3).

mėgti „mylėti, mėgti“: kurie manim nemegia
107,21 (l. nienawidza 107,21); Megiu asien
łabay tays 92,3; ne mekit piktibe 65,23–
24; 164,17; megancuose 25,20... (11).

mėgumas „pamėgimas“: O teip mano nodie
ia ir mano megumas 65,13–14 (l. kochan-
nie 65,12) (1).

mėginti „bandyti, gundyti“: reikia mums
patiems pirm sawe meginti 125,7–8; prad-
kay iusu mane megina 81,22 (l. kušili 81,22);
51,16 (3).

meilė: teykis drūtint meyle sawa 146,3; be-
taig laukiu su meyla 179,11; meylena1 57,5;
meylesp 164,27... (94).

meilingai „maloniai, meiliai“: meylingay pri-
imti 45,17; 114,19; 241,5... (9).

meilingas, -a „maloningas“: Tewe musu mei-
lingas 225,18 (plg. miłościvy 225,18); mey-
lingą 175,10; 197,11 ... (8).

melas: ne tikiekit giems nes esti melas 122,25;
melą 143,7; melus 54,16... (4); meln 90,13
reikia laikyti korektūros klaida (= melu).

meldimas „prašymas“: Iszklausik musu mel-
dimą 21,20; meldimas 55,25; 19,3 (3).

mėlyna: O io ronomis melinomis iszgditi es-
me 244,5–6 (1).

melstis: melsimes Ponuy Diewuy 38,18; melsti-
si 107,16; Melskimesig 169,15; melstus
219,21... (13).

melsti „prašyti“: tewą sawo melde 161,25;
melsk 54,22; melzdami 186,28... (4).

meluoti: kada bus meluota... ir wis pikta
kaibeta 139,27 (1).

mėnuo: Karsztibes Saules niekad ne biosiesi
/Ney wel szalčia Menesie 91,16–18 (1).

merga: gimęs esti iz mergos cistos Marios
7,8; 109,5; Mergosp 235,11... (4).

mes: mes 10,3; 26,8; 194,5... (109); musu 31,20;
139,9; 196,24... (375); mumus 29,3; 33,4;
15,13... (101) ir mums 21,18; 46,14; 69,7...
(73); mus 30,20; 37,20; 82,24; 159,5...
(190); mumis 33,6; 130,19; 192,5... (14)
ir mums 114,18; 125,128,16 (3); musump
16,17; 97,13... (8); musimp 30,7; 185,13...
(8); muspi 123,12; muspe 117,24; 132,9;
musp 17,16; 116,9 ... (6); iš viso (779);
mus 128,7 reikia laikyti korektūros klaida
[= mums].

Mesijošius (sl.): Jezusa Christusa Mesiosiaus
245,26 (1).

mešti: ant rubu burtas mete 161,13 (1).

metas (-ai): 1 „laikas“: kaip tatay akimis
sawa wisu metu riagime 15,23–24; 31,8;
147,6... (4); 2 „metai“: per kieturiasde-
simts metu 81,25; 157,17 (2).

miegas: O miegą langwą pridawey 19,22 (1).

miegoti: Akis kad prades miegoti 37,14; ne-
miekt 112,13; miegosiu 46,22 (3).

mielas, -a: Mani mielas pakaius 90,21; miela
67,2; mieloia 32,22; mielopi 145,2; mielam-
pe 197,10; dg. va. mieley 38,7; mieluiu 93,23;
Mielasne 76,18; mielausiampe 30,12–13;
Mielausiey 207,17... (99).

mielaširdingas, -a (vert.): mielaširdingas 29,12
(l. miłościerny 29,14); 84,2; 220,23... (15);
|| plg. *maloningas*.

mielaširdingai (vert.) „maloningai“ priev.: mie-
laširdingai 16,26 (l. miłościernie 16,25) (1);
|| plg. *maloningai*.

mielaširdystė (vert.): mielaširdiste 85,7 (l.
miłosierdzie 85,7); Mielasirdistey 41,24;
214,13; 239,20... (34); plg. *malonė*.

- mielaširdis** „mielaširdystė“ (vert.): Nes mielaširdis tawa ramesn negi winas 67,2; weyzdek akia mielaširdies sawa 182,20 (l. mieloširdžia 182,20) (1); plg. *mielaširdystė*.
- mielės**: o mieles senistes sawa nori Diewuy ataduot 249,11
- miera** (br.) „saikas, saikingumas“: kurie sawo smarkibey mieros ne turi 52,14–15; 154,10; 237,2 (3); || plg. *saikas* BrPI 254.
- miesčianka** (br.) „miestietė“: Miescienkos 161,7 (1).
- miestas** (br.): miestas 137,17; miestan 166,17; miestuose 31,22... (14).
- mylasnykas** (br.) „mylimasis, numylėtasis“: miłasnikay 174,10–11; miłasnikams 115,10 (2); || plg. *mylėtojas*.
- mylėjimas**: garbinkime gi nuosirdžiey /del mifeima ir atpirkima 155,20–21 (1).
- mylėti**: 1) „mylėti“: id tawe tikray miētumbim 23,17–18; 17,25; miētumbey 233,24; milintiemus 174,5; 2) „mėgti“ (vert.): ir kitu piktibes wisokias milinčiu 208,25 (l. miľuoiųych 208,25); milima 50,11... (25); mileli 237,21 reikia laikyti korekt. klaida [=mylėti].
- mylėtojas**: pergandink... swieta miletoius 142, 26–27 (1).
- mylista** (-ė) (sl.) „malonė“: milistos 49,6; milistes 84,19 (2); || plg. *malonė*.
- minėti**: 1) „minėti“: mano wardą minedam 115,11; mininčius 108,3; minetumbim 124,21 (6); 2) „atsiminti, atminti“: Prieg tam ir ant to minekit /kad žmoguy newiena daykta patogiasnia nera 232,8–10 (l. pamietaycie 232,8); 105,12; 186,10, 234,12 (4); plg. *atminti*.
- minti** „trypti“: siarnas... laužia /mina 72,19 (1).
- ministras** (sl.) „mokytojas, sakytojas“: kałba iump Ministras 222,10; 204,4; 219,7... (11); lenkiškame tekste visur Minister (219,7; 220,5; 222,10...); || plg. *mokytojas*.
- myra**: dawe sawas downas /auksą/ kodila/ mirrą 158,24 (1).
- miršti** „užmiršti, pamiršti“: juog tarnu sawo ne mirszay 137,4–5; 50,9; mirszdami 164, 15–16 (3).
- mirti**: tada mirszta tuoiau 35,9; nemirsztasis 33,21; mirusiu 122,8; mirdamas 163,24... (11).
- mislis** (br.) „mintis, pajautimas (?)“: mislis 182,11 (l. mysl 182,11); dg. va. mislis 120,4 (l. smysly 120,4); mislu 27,22; 242,2 (4); || plg. *mintis* AK 61.
- mokėti** „užmokėti, atlyginti“: kožnam pagal darbu mokas 74,19–20; mokieia 145,14; mokies 79,24 (3).
- mokėti** „sugebėti“: aba teypag nemoka izme-gint 204,20–21 (1).
- mokymas**: del mokima berneliu 2,4 (1).
- mokyti**: žodžia tawa teykis mokit 23,9–10; mokis 8,3; mokitumbey 240,3; mokikimes 17,24; mokidamas 121,5... (18).
- mokytinis** „mokinys“: laužia ir dawe mokiti-niems sawa /biłodamas 13,20; 166,13; mo-kitiniump 195... (5).
- mokytojas** (-is): mokitoią teysies szwentos 23,21; mokitoy 173,5; mokitoius 24,3 (3).
- mokslas**: 1) „mokslas“: o dela iu mokšu /pakreips nuo mokšu mano daugi žmo-niu 122,19–22; 72,25; 118,3; 133,21; 198,22; 199,11; 203,18; 204,23; 205,17; 206,18; 2) „pamokymas (?)“: abagi ant kozonies gała mokšus duost 206,18–19 (l. nauki 206,19) (1).
- Morkus** 195,3 (1).
- mostis** (sl.) „tepalas“: mostimis patepe 162,26 (1); || plg. *tepalas* SD⁵ 143.
- motė**: 1) „žmona“: Ir mote tawo namuose /bus taw waysinga waykieluose 94,9; Idant wisokia silpnibę moteres tawa ant sawęs priimtumbey 234,9–10; 5,18; 87,15; 95,14; 106,15; 134,21... (13). 2) „moteris“: moteries 236,15 ir moteres 109,21; 208,26 (3).
- moteriškas** „moteriškė“: ką teypog moterisz-kas gali kalbet 237,14–15 (1).
- motina**: id io motina butu /mums karalu gim-ditu 153,2; motiną 109,16; 193,12... (10).
- mučelnykas** (sl.) „kankinys“: mučialnikay 150,18 (1); || plg. *kankintinis* SD⁵ 146.
- mūčymas** (br.) „kankinimas“: mučimą 159,17 (1); || pg. *nukankinimas* DK 52.
- mūčyti** (br.) „kankinti“: mučitas 110,21 (1); || plg. *kankinti* DP 205.
- mudrai** (br.) „gudriai“: mudray 245,19 (l. mądrze 245,19) (1); || plg. *gudriai, išmin-tingai*.
- mudras** (br.) „gudrus“: mudrą 169,7–8; mudri 241,12 (2).
- muilyti** (pol.) „apsigauti“: tame nieka ne mu-iliam 110,12 (l. Na tym się nic nie mylimy 110,13) (1).
- mūka** (br.) „kančia“: mukos 163,11; mukas 163,19; 248,2... (7); || plg. *kančia*.
- mūras** (germ.): dg. ki. muru 92,16 (l. mury 92,16); murus 64,9 (2).
- musyti** (pol.) „privalėti, turėti“: toksay musia paskandintas buti 171,16–17; 171,16; mu-

si 138,7 (l. muši 138,7); mušij 138,10; musis 61,21... (7); || žr. *privalėti*.
mūšis „kova“: Noris kielsis koksay musis 53,8 (l. bitwa 53,8) (1).
mušti: kurie kuną musza 139,20–21; musie 160,15; muszdami 160,27 (3).

N

naikinti: naykinančiu 208,22 (1).
naktis: patremey tamsibes nakties 19,21; nakti 30,25; 142,14... (29).
namas (-ai): o piktas namie tawa skiliu te ne dara 92,16–17 (l. w domiech 92,17); 51,11; 75,9; 94,8; 95,14; 151,18; Potam wisi ieio namuosna anuosna 154,21; 76,18... (33).
namyščias „naminis“: Paganimas namiks-cias 15,1; 42,1... (27).
naminykas: 1) „šeimininkas“: kuri turi dariti naminikas sieyminešp ir waykialump sawa 15,5–6 (l. gospodarz 15,5); 2) „namiškis; narys“: darikim giera priesz wissus /o daugiaus priesz naminikus wieras 248,9–11; 209,15–16 (l. domownikom 248,10);... (3).
narsas „rūstybė, pyktis“: Ans mumus wisiems tawa narsą perprsie 124,11–12; ne wesk narsan tarna sawa 54,4 (l. gniew 54,4); 71,15; 127,5; 162,4 (5).
naščia (=nėščia): nasciomis poniomis duodamas su paszlawinimu sawo langwa pagimdima 32,3–5 (1).
nasrai „burna“: tawe pati garbintumbim /nasrais szirdzia prasitumbim 117,21–22; 71,3; 86,20; 134,8; 223,8 (5).
našinti „skelbti, pranešti“: Ape tay seney Prarakay nasina /ateimą io nuog amžiu drutina 156,19–20 (l. Prorocy powiadali 156,19) (1).
našlė: naszlu ir siratu priweyzdetoiu 32,2; 101,13 (2).
našlystė: Te est mote naslistoy 87,15 (1).
nata (sl.) „gaida“: natos 157,18 (1); || plg. *balsas*.
nauda: 1) „naudingumas“: ir aut naudos ar-timu musu 29,21; 68,14...; 2) „turtas“: ir tegul nuominykai nauda io daliia 87,18; naudat ateme 169,8–9 ... (5?).
naudingai priev.: sekła... naudingay butu tawi surinkta 185,4; naudingiaus 251,24 (2).
naudingas: wienok tarnais ne naudingais es-me 242,21 (1).
naujai priev.: kurie nauiey wiera iszpažina 220,4 (1).

naujas, -a: nauias testamentas 14,2; gimdimop nauiopi 75,21; isz nauja atgimditi budami 14,12; 120,11... (10).

naujiena: sakti... ir labay linksma nauiena 171,8–9 (1).

naujinti: ir liezuwius naugini 175,14 (1).

ne: 1) neigtukas *ne* su veiksmazodžiais rašomas dažniausiai (persvara labai ryški) atskirai (kur mes dabar rašome kartu), su būdvardžiais, dalyviais, pusdalyviais ir prieveiksmiais abejaip rašoma maždaug po lygiai kartu, pvz.: ne ima 48,23; ne atmesk 63,15; 71,12; 93,10...; Negaliu 6,18; nebijos 53,7; 61,26...; nemirsztasis 33,22; netrugdomas 97,2; neteysey 106,13; ne baysu 44,21; ne pažindam 120,7; ne giray 203,19...; 2) *ne-* prieš *a* išverčiamas dažniausiai į *no-* (žr. nodboimas, nopikanta, nopilaysi...), bet kai kur išlikęs nepakeistas (neabeioiem 197,18; 214,11; 222,11; 245,12; neadboiem 164,20); neatmayniey 48,11).

nė: *nė* eina su *joks* ir *wienas* formomis ir rašoma dažniausiai kartu, pvz.: neiokia 4,8; newienas 87,22; newieno 102,25; 193,24...; bet: ne wienas 27,5; kadangi ne iokias dayktas nesiranda 230,21; 245,4.

neatbojimas (pol.) „nepaisymas“: nedboimas 229,27; 204,14 (2); || plg. *atsivyždėti*.

neapykanta: nepikantą 90,14; nepikantoia 133,11 (2).

nebespečnas (pol.) „pavoingas“: Gielbti nuog nebespesznu ciesu 60,24 (l. niebiespeczny 60,24) (1); || plg. *pawojus* DK 52.

nebespečnystė (pol.) „pavojus“: nebiespecznietes 21,2; 216,20 (l. ni bezpieczności 21,1) (2); || plg. *pawojumas* VE.

nečystata (pol.) „nešvarybė“: nečistatos 232,13 (l. nieczystości 231,14); 239,5 (2).

nedelia (br.) 1) „sekmadienis“: nedela szwėski 106,5; 108,6; || plg. Atmink atilsią sekma dieną 108,5; 2) „savaitė“: pirm dwieiu nedelu 203,5; 227,15–16... (7).

neg: 1) „negu“: pirm te pridziuk liezuwis gomuriopi /neg asz turečią tawę wzumirszti 98,17–18; 60,13; 2) „prieš“: praieway rodisis /neg ant suda sesis 149,15–16; 139,4; 16P,20 (11); plg. *negu*.

negandas „nelabystė; išdidumas; prabanga; baimė; nelaimė, vargas“: idant pateykawiman ir neganduosna kuniszkuosna neisiduotumbim 234,20–21; 27,24; 237,3 (l. prożnowanie 234,22; niedostatkow 27,24; zbytku 237,4); (3); plg. *negandumas*.

negandumas: ateys tikras galas /tokia neganduma 138,19 (l. kwasu 138,20) (1); plg. *negandas*.

negi: 1) „negu“: Ne est didesnis tarnas /negi patsay Ponas 139,6–7; 67,2; 124,5 (3); 2) „ne“: Negi gieyski artima tawa /namu ney wel moteres io 109,4–5; 114,6 (2); plg. *neg*.

nei: 1) jungtukas: o ape trečią vietą nieka nežinome /ney wel raszte... randame 248,2–4; Ney giar ney pikta nepažista 58,6; 149,6; 178,20...; 2) pabrėžiamoji dalelytė: ne duokime neywienam iszsiwesti 172,26–27; 24,25; 241,20; 242,7... (56).

nei dažnai eina su *vėl*, pvz.: Ne iszmana ney wel girdi 74,9; 55,4; 79,15...

neigi „nei“: Welika szweskim ne senoje ruksztie /neygi teypag ruksztie piktibes 219,3 (1).

nekaltė „nekaltumas“: iszvisk nekaltę mano 51,14; 52,4; 52,17... (4); plg. *nekaltybė*.

nekaltybė „nekaltumas“: tatay drapana nekaltibes musu 193,16; niekaltibey 48,9; 87,8; 178,26... (8); plg. *nekaltė*.

nekuris (vert.): Ira taypag nekurie /kurie... ne nor iszpažint 209,8–10 (l. niektorzy 209,8) (1).

[*nelam* 117,19; korektūros klaida, turi būti *nekam* (=nė kame)].

nemeylė „neapykanta“: Kad nemeylę regiu nuog priesztarniku 59,20 (1).

nepakajus (br.) „neramumas“: Saugok mus tuose napakaiuose 137,15 (1); || plg. *ramumas*; *maištas*.

nepalaima: Nepalaimos kaip skistas wanduo ing gi ieis 88,10; 237,22 (2).

nepasipūtimas „neišdidybė“: nepasiputime 237,2 (l. nie w pysze 237,4) (1).

nepatogumas: turi but attolintas wisokias smarkumas ir nepatogumas 234,14 (1).

nepigumas „sunkumas“: Wisu nepigumu gi giałbesiu 80,16 (1).

nepoteysey 109,20... [=ne po teysej „neteisiai“].

[**neprieemusiemus** 228,18 žr. *eiti*.]

neprietelius (br.) „priešas“: neprietelus 37,11; neprietelaus 93,20; neprietelue 88,15; 155,13 ... (36); || plg. *prieštarnykas*.

[**ner(a)** žr. *būti*: Ner 133,21; nera 134,2; 140,21 ... (9).]

nes jungt.: Paiuoką wisad dare isz io sunkiu wargu /nes ans mega piktibe 88,6–7; 112,8; 122,25... (144); plg. *nesang*.

nesang(i) „nes“: o susimilk ant musu nesang es maloningas tewas 73,15–16; 104,5; 182,11... (36).

Kaikur *nes* ir *nesang* vartojama tame pačiame puslapyje (pvz.: 67,2 ir 67,12; 88,7 ir 88,5).

nešioti: sirdij nesiosiu labay sunkus wargus 88,21; nesioia 163,22–23; nesiotu 80,8 (3).

nešti: id iam neszt padetu 161,11; te nesi 65,14; neždami 65,16 (3).

net (nete) net pikta pakiaidams 138,23–24; 172,15; 172,19; 206,13; 214,10; kožname silwarte /ik pabaigay nete 148,27–28 (6).

neteisė „neteisybė“: ir isznaykint wisas neteyses mana 62,4–5; Nesang neteises sawo pažistu 62,11; 63,6 (l. nieprawości 62,5; 62,11; 63,5) (3); plg. *neteisybė*.

neteisybė: neteisybę ludidami 54,15; neteisi- biu 84,11; 147,2... (8); plg. *neteisė*.

neteisinukas „neteisisus“: ne waykscioiau su piktays neteysinikays 51,21. (l. niestatecz- nymi 51,23) (1).

nevalia (sl.) „nelaisvė“: newalos 107,7; newalon 98,6; 103,10 (3).

nevdečnas (pol.) „nedėkingas“: iuog newdec- niems atimdineia /tat ka iemus dowanoia 186,10–11 (1).

nevdečnystė (pol.) „nedėkingumas“: newdec- nistes toli bekim 186,8–9 (l. niewdzięcz- ności 186,9) (1).

niekas: te nesi niekas kitas 65,14; Be tawes nieko negalim 167,14; pikta niekam ne daridams 48,14–16... (42).

niekad(a): niekad ne est privilemi szwenti žodžiej io 29,1–2; 38,13; 148,25... (16); niekada 46,2; 65,26; 181,15... (9).

[**niekaltibey** 48,9 žr. *nekaltybė*.]

niekur: ney niekur ant to swieto 78,7; 243,7 (2).

nobažnai: nobažnay 213,12; 219,21 (2)

nobažnas, -a (sl.) „pamaldus, nusižemines“; nobažna 205,10; nobažnomis 23,3 (2).

[**nodboimas** 229,27; **nodboime** 204,14; **nodboiu** 59,26; **nodboiem** 164,20 žr. *neatbojimas, atboti*.]

nodieja (sl.) „viltis“: nodiecia 65,13 (l. nadzieia 65,12); nodiecia 96,13; nodieioy 251,14... (24); || plg. *duksis, wiltis* DK 4.

[**nopikantą** 90,14; **nopilaysi** 141,3; **noplays** 141,15; 237,23; **noplanks** 200,20; **nopmaz- gocia** 181,21; **nopsiieszka** 242,9; **nopsi- saka** 209,18; **nopiswayksciotumbei** 250,24 žr. **neapykanta, apilaisti, aplaisti, aplankti, apmazgoti, apsieškoti, apsisakyti, apsivaikš- čioti**.]

noras: Duok iszmaniaj noro sawo 23,25 (l. woley 23,24); perszokdami dažnay norą ir prisakimą tawa 26,14–15; 228,12... (20).

Daug kur lenkų *wola* verčiama *noru*.

norėti: tau priesztaurai norečia 242,12; nenorinti 133,19... (71).

nors: Nors priesz mane pułkay stosis /nebiios mana sirdis 53,6–7; 62,16; 122,6... (5); plg. *noris*.

noris „nors“: mane teysibes kialu weda /noris pakalney siesielio... waykscoia 51,3; 79,18; 242,18... (5).

noravytis (pol.) „linkti, geisti“: Norawikis teypag iosp 234,7 (1); plg. *norėti*.

nota (lot.) „melodija“: Nota 95,2; notos 168,15; 202,3; (3); || plg. *balsas*.

[**notaiu** 121,8; 121,12; **notays** 172,19; 244,26; **notaime** 193,25; **notmaynancios** 218,12; **notmainomos** 120,5; **notłays** 191,13; **notsimuilis** 51,10; **notstumia** 195,1; **nottolinki** 182,3 žr. **ataiti**, **atmainyti**, **atlaisti**, **atsimulyti**, **atstumti**, **attolinti**.]

nū „nūn, dabar, šiandien“: Duonos musu wisu dienu duok mumus nu 9,24–25; nu ir wisada dekawokim 17,22; 37,8; 90,10; 100,19... (30); plg. *nūnai*.

nu: *nu* (slavų *hau* pavyzdžiu) labai retai vartojamas prieš aukščiausiasį būdvardžių laipsnį: prieg tay nu szwenciausey pasługay 131,2–3.

nudengti: Nakties nudengi tamsibes 37,3 (1)

nudrūtinti „sustiprinti“: o teykis sirdis musu /meyley sawoy nudrutint 29,18–19; (l. vmocnić 29,20); 54,22; 145,23 (3).

nudūmoti (sl.) „sugalvoti“: nudumoiau 57,2 (l. vmyslilem 57,2); nudumos 89,9 (2); plg. *dūmoti*

nueiti: pekłona sawa nueytu 20,15 (1).

nugarbyti „pagarbinti“: kaip sawa mielągi nugarbisiu 80,17 (l. vwielbę 80,17) (1).

nugramzdinti: Łaukia atwesia duszia nugramzdinta 103,16 (1).

nūmti: nuog kriziaus est nuimtas 162,20 (1).

nukelti „nuversti“: Teykis priesztaunikus musu wisus žiamen nukialti 174,2–4 (l. zložyc 174,4) (1).

nukristi: ir łapas nuog io ne nukris 43,19; 140,16 (2).

nukryžiavoti (sl.); nukriziawotas /numireš/ ir pakastas 7,9–10; 8,13 (2).

nulaidimas (=nuleidimas) „nusileidimas“: Kaip Saules vžtekiegimas toli est nulaydima 84,16–17 (1).

nulenkti „palenkti į savo pusę“: Ne nulenkste to Pona iauciu ney awinu 46,9 (1).

nuliūdimas: nuludimas 251,8 (1).

nulūsti: o kada atgreži wayda sawa /anis nulusta 35,8; nuluda 251,23; Nuludus 75,8; nuludusius 113,4 (4).

numaldymas: del musu ir numaldimą musu užmuszta 221,6 (l. vblagania 221,5) (1).

numanyti: kaypos tat numane 138,14 (l. skušil 138,14); numanay 31,15 (l. znasz 31,15) (2).

numazgojimas: ant numazgoima grieku musu 207,24 (1).

numylėti „pamylėti, pamilti“: kuria teykies mus numilėti 185,23; nes ans mus teip numileia 179,15–16 (l. vmiłował 179,16); 194,23... (5).

numirti: vž ius noriu numirti 121,14; numirst 87,13; numirtumbim 112,4; numirusiuy 103,7; numirę 249,27; numirusiu 7,12... (23).

numirusią 166,1–169,1 (anrašėse) reikia laikyti korektūros klaidomis (=numirusiu).

numūčijimas (br.) „nukankinimas“: numučimą [159,2; 129,21; 164,1... (8); || plg. *kančia*.

numučyti (br.) „nukankinti“: numučit 124,12; Numucitas 7,9; 8,12 (3).

nūnai „dabar“: kaip buwo pirm ir nunay 86,14 (1); plg. *nū*.

nuog(i): 1) šis prielinksnis vartojamas su kilmininku žymėti: a) laikui: nuog iaunis-tes wayksciot iungie 249,6–7; 242,3...; b) vietai: o ne atmesk manes nuog weydo tawo 63,15–16; 121,21...; c) priežasčiai: wienoka nuog kamanu ir žaslu tuoy nurimsta 58,6–7; 63,7...; ė) veikėjui (vert.): o nuog tawes visokiu budu atłankiti 31,25 (l. a od ciebie 31,26; 9,12...); d) su veiksm. *apginti*, *gelbėti*, *slėpti* ir kt.: slėpt mane apginti o nuog liežuwiu zdrodnu 90,11–12...; 2) kelis kartus *nuog* pavartotas su įvardžių formomis *tave*, *save*: Aptureti tai nuog tawe 42,11; 58,14; 72,14; nuog sawe 113,14; 193,20; 3) *nuog* žymiai dažniau sutinkamas (183) nekaip *nuogi* (14); kai kur *nuog* ir *nuogi* kaitaliojasi tame pačiame puslapyje, pvz.: 57,18 ir 7,4; 120,22 ir 120,14; 132,20 ir 132,7...

nuodai: Zodziy tawo kaip strełos nuodais pagirditos 90,15–16 (1).

nuoma „skola“: Ne duosti nuomon penigu 48,22 (l. w lichwę 48,22) (1).

nuominykas „skolininkas“: Ir tegul nuominkay nauda io daliia 87,18 (1).

nuoširdžiai priev.: wisada dara anas nuosirdžiez 48,12; 154,12; 155,121; 157,19 (4).

nuplauti: o busiu apcistitas nuog neteyses /nuplausi mane kaip sniegas iszbalsiu 63,6 (1).

nupulti „nusikalsti, nusmukti“: nes tu galibe teykies pakielt nupuolusi 45,9–10; o nupuolamusiemus brolemus iusu padetimbit 235,2; nupuolusius 74,8... (8).

nupuolis „nelaimė, vargas“: niekad io nepameta kožname nupuoli 45,25 (l. przygodzie 46,2) (1).

nuramdyti „nuraminti, sudrausti“: Geriaus gali nuramdit mano kančias wisas 67,3; neprietelus musu... tu patsay iau nuramdik 71,21–22; 87,24... (5).

nurimti: wienok nuog kamanu ir žąslu tuoy nurimsta 58,7 (1).

nuraminti: kad nuramis mana smutką 59,17; 60,19 (2).

nuregėti „numatyti“: didi priepuoley turi būt su rupescia nuregieti 229,9–10 (l. obaczane 229,10) (1).

nusaugojimas „išsaugojimas“: del nusaugojima nečistatos 232,13 (l. wiarowania 232,13) (1).

nusidėti „nusikalsti“: Pasizistam kad iau nusideiom 35,21 (1).

nusilaisti (=nusileisti) „nupulti“: Kaip žiemay nusilaydo 155,2–3 (1).

nusiminti: ne nusimink bat nodieią tawo Diewiep gauldik 91,12; nenusimenam 96,23 (2).

nusipakaimas (-ijinimas?) (pol.) „nusiramini-mas“: ir nusipakaima iusu sąžines 223,2 (l. vspokoienie 223,2) (1); || plg. *nusiraminti*.

nusiraminti: tuogi nusiramina troszki sirdis mana 66,23 (1).

nusisergėti „apsisaugoti“: Bataig iu pigay nusisergieste 123,4 (1).

nusistiprinti „sustiprėti“: teyse io szwenta nusistiprina 90,4 (l. zmocniła się 90,4) (1).

nusiteisinti „išsiteisinti“: Jay norecia nusiteisinti 242,12–13 (l. vsprawiedliwić 242,13) (1).

nusitekėti „pabėgti“: ir kur nusitekiet norime 243,6–7 (l. vćiec 243,6); nusitekame 22,14 (2).

nusiųsti „pasiųsti, atsiųsti“: teikies musumpčia ant swieto nusiust sunu sawa 16,18; Nusiunte 120,22; 173,4... (8).

nusižeminti: Nusiziamina kaip tarnas 163,18 (1).

nuskųsti „gailėtis“: tegul newienas žmogus niekad ne nuskundžia 87,22–23 (l. nie zmiłue 87,24) (1).

nuspaudimas „suspaudimas, prislėgimas“: wisam nuspaudime prieg iam busiu 80,14–15 (l. wdęczeniu 80,15); nuspaudimuose 90,8 (l. vćisku 90,8) (2).

nuspausti „suspausti, prislėgti“: id gi kit^s nuspaustu 87,10 (l. vtrapi 87,12); suda dara nuspaustiams 101,5 (l. wdęczonym 101,6); nuspaustasis 88,20; 143,8 (4).

nustipryti (vert.?) „sustiprinti“: Asz pastatisiu ir nustiprisiu uszkalbi mano 194,16 (l. vmocnię 194,16) (1).

nušvēsti (vert.?) „pašvēsti“: wardą tawo nuszwęstumbim 118,2–3 (l. poswiećili 118,2) (1).

nuteisinimas (vert.?) „išteisinimas“: tatay del nuteysinima /wisokia žmoniu gimima 111,3–4 (l. vsprawiedliwienia 111,4); 8,7; 121,9; 170,13 (4).

nuteisinti (vert.?) „išteisinti“: Wiera musu nuteysinti 176,5–6 (l. vsprawiedliwieni 167,6); 194,13; 213,6 (3).

nutekėti „nubėgti“: maļdoy... tewęspi nutekame 117,8 (1).

nuterioti (br.) „prarasti“: Tegul wis nuterioia prowoy nuogi biū 87,11 (1).

nutikrinimas (vert.) „laidavimas, užtikrinimas“: ape grieku atlaydimą nutikrinimas 206,7 (l. vpewnienie 206,7); 246,24; 249,1 (3); plg. *laidas*.

nutikrinti (vert.?) „laiduoti, užtikrinti“: ir maļoney tewo ius nutikris 122,4–5; nutikrinay 142,11 (l. vpewnił 142,11); nutikrintas 246,22... (8).

nutrankyti „išjuokti, pašiepti (?)“: te nutrankay gie mani 89,6 (l. sikaluja 89,6); Ne wienam ne nutrankidams 48,13 (l. nie wraigaiac 48,13) (2).

nutrinti: prakieykimas bus nutrintas 94,16–17; 246,10 (2).

1 **nutverti** „pagauti“: kaip nutwere gi židay 160,11 (1).

2 **nutverti** „tvorą pastatyti“: tworąios pagadina /kuri... buwo giaray nutwerta 72,15 (1).

nutukinti: noriu nutukinti /kunu krauiū sawo pasotinti 121,22 (1).

nuvarginti: buwa teip nuvargintas /kad eyt negaleio 161,9–10 (1).

nuveizdėti „nužiūrėti“: iuos kitas isz szalies nuweizdi 204,18 (1).

nuvilkti (vert.) „atitraukti“: rustenibes nuog sawe nuwełkam 193,19–20 (l. zwłoczy-my 193,20) (1).

nužemimas (?) „nužeminimas, nuolankumas“: ir nužiamime tawęspi nutekame 117,8 (l. pokorze 117,8) (1).

nužeminti „nulenkti“: o pakialk nužiamintą wargią gałwą mano 44,15–16 (l. vniżoną 44,16); 64,6; 248,26... (4).

nužengti: Tikime iuog peklon nužiengie 111,2 (l. zstąpil 111,2...); 8,14; kursay nuog dan-gaus nužiengiey 181,6... (4).

O

o: 1) jaustukas: Ing rankas tawa o tewe 32,13; 98,14; 127,7...; 2) jungtukas: Anksti ritą susirinkie /o draugiben susieie 19,14–15; kurs man pagelbę duotu /o nuog neprie-telaus gintu 91,5–6...

o kaip jungtukas ir jaustukas iš viso pavar-totas 384 kartus.

obelis: isz obeles rukscios 186,15 (1).

omnia 230,3: atsitiktinis lotynizmas.

P

pabaiga: O pabaigos musu gałop 41,12; ik pabaygay swieta 169,18; 186,25... (5); plg. *pabaigimas*.

pabaigimas „pabaiga“: o wel pabaygimu to žiwata waringa 82,15–16; 42,5; 91,24 (3); plg. *pabaiga*.

pabaigti: pabaiksi darba tawo 4,24; pabaik 108,7 (2).

pabažnai (pol.) „nužemintai, pamaldžiai“: pa-bažnay 18,8; 22,20; 182,9 (l. pobożnie 18,9...) (3); || plg. *žemai*.

pabažnystė (pol.) „pamaldumas, nusižemini-mas“: pabažnistey 138,4 (l. w pabożności 138,4); 144,21 (2).

pabėgti: patramtas pabegtu /pekłona sawa nueytu 20,14 (1).

pabudavoti (pol.) „pastatyti“: pabudawotus 92,6 (1); || plg. *statyti*.

pabudinti: ne pabudintumbim ant sawę baysios rustibes tawo 211,12–13; 214,4 (2).

pabusti: Vžmigau... ir pabudau 44,20; pabu-dęs 169,6 (2).

padaboti (pol.) „išsižūrėti, pastebėti“: pa-daboies tai sawimp 241,19 (1); || plg. *iš-vysti*.

padaryti „padaryti, sukurti, atlikti...“: teykis gałą padariti 73,3; padarey 156,6; padari-tumbite 242,18; Pagidarik 239,19; padares 215,11; padaritomis 196,3... (48).

padaugymas, padauginimas „padidinimas“: meyley tawa padaugima 24,2–3; (l. pom-noženie 24,2); 76,9; padauginima 9,9; 238,19 (4).

padauginti „padidinti“: ir meyley tikroy pa-daugint 23,10 (1).

padavimas „perdavimas“ (?): Atpirkti esme nuog tuščia padawima tewu musu 246,2–3 (l. podania 246,3) (1).

padėjęs (-is): tawe padeiegi turiu 70,3; pa-deieiop 137,11; 167,9... (13).

padėjimas „pagalba“: bat nuog io padegimo kažnu čiesu ļaukit 46,12–13; padeimo 200,27; padegimą 136,10; padeimu 237,7... (23).

padėkavoti (br.): Pagidekawokim 223,20 (1).

1 **padėti** „pagelbėti“: betaig esi gatavas mums padeti 184,7; padesti 101,9; nepadeia 82,24; padetumbit 235,3...

2 **padėti** „palikti, paguldyti...“: kur padetu waykus sawa 75,13... (24); padadamos 234,4 reikia laikyti korektūros klaida (=pa-dedamas).

padidinimas: buk apgineiu ir padidininu 31,19 (l. pomnoženiem 31,20) (1); plg. *padaugi-nimas*.

padrūtinti(s) „pastiprinti“: padrutint 27,8; padrutinosi... mažone 90,3; padrutintu 187,12 (3).

padūksis (-ė?) „viltis, paguoda“: giwent ga-letumbim ant garbes warda tawa /ir ant padukses artimu musu 32,17–19 (l. pa-ciesze 32,18); tawimpi paduksi turu 68,20–21; (l. vfanie 68,2); 135,25... (10).

padulkyti: ios kaip dulkies padulkis 44,4 (1).

paduoti: 1) „pavesti“: Galiben tawo paduo-me 36,18; 58,10; 70,18; paduota 235,23; 236,1 (l. poddana 235,24; poddany 236,1)...; 2) „perduoti“: tikiedami tawa žodžiuy/mums... paduotuy 24,20; 215,8... (1).

padžiūiti „nudžiūiti“: padžius žole 85,3 (1).

[**paencios** 110,14 ir **paencia** 111,12 žr. *eiti*.]

pagadinimas: pagadinimu 246,5 (=pagadini-mui) (1); plg. *pagadinti*.

pagadinti: kas tworą, ios pagadina 72,13–14; pagadintame sawa prigimime 233,10–11; 133,16... (5).

pagal (pagalei): Šiuo prielinksniu, einančiu su kilmininku, išreiškiama, pagal ko gyve-nama, mokama, atleidžiama..., pvz.: pa-gal tawęs negiwenom 131,24; pagal walos tawa redik 177,2; idant pagal darbu wi-siems vžmokietu 169,21–22; 55,15; 74,19...

Kai kur iš linksnių galūnių negalima nuspręsti, ar *pagal* vartojamas su kilminin-ku, ar su galininku (pvz.: pagal diduma mažones tawa 62,5; pagal nora klaidet 114,6), nes pagal Petkevičiaus raštų tarmę tai gali būti ir kilmininkai ir galininkai. Kadangi daugiausia aiškiai matyti, jog *pagal (pa-galei)* eina su kilmininku, kaip ir Mažvydo raštuose, tai galima prileisti, kad iš viso Pet-kevičiaus raštuose *pagal* vartojamas su kil-mininku.

- Dažnesnis yra *pagal* (28) nekaip *pagalei* (15); yra atvejų, kur abi formos sutinkamos tame pačiame puslapyje (pvz., 84,10 ir 84,11; 191,7 ir 191,8).
- pagalbė (-a):** praszom pagalbes wieszpat 36,2–4; pagalbę 91,5; pagaibą 175,7–8; 178,21... (7).
- paganymas (vert.)** „pamokymas“: Paganimas namiksziass 16,1–41; (l. Pasterstwo domowe 16,1–42) (26); Pagimas 15,1 reikia laikyti korektūros klaida (=Paganimas); || plg. *pamokslas*.
- pagarbinti** „pašlovinti“: pagarbintas esti 101,2; 150,15 (2).
- pagėdinti** „išgėdinti“: pogiedink... barnis /mu- su neprietelu 142,16; vn. va. pagiedintas 241,9 (2).
- pagimdymas:** duodamas... łąngwa pagimdi- ma 32,5 (1).
- pagimdyti:** ten gi pagimda /ir rankosna eme 153,12; vie. va. pagimditas 200,1; pagim- dus 157,23 (=pagimdžiusi)... (5).
- pagirdyti:** papenet ir pagirdit 226,3–4; dg. va. pagirditos 90,16; 221,10–11 (3).
- pagirti:** pokim... pagirt negali 243,4; vn. va. pagirtas 151,23; vn. ki. pagirtos 233,7... (5).
- pagyvenimas (vert.)** „gyvenimas, gyvata“: duok giarą pagiwenimą 118,18–19; (l. pożywie- nie 111,18); pagiwenimo 15,16 (2); || plg. *gyvenimas*.
- pagrebas (sl.)** „rūsysis“: turi pilnus pagrebus wina 46,20 (1); || plg. *rūsysis* KN 208.
- paguldymas (vert.)** „skyrius, perskyrimas“: paguldime 13,16 (l. Rozdziale 13,16); 195,4; 245,9 (3); || plg. *straiptis* Mž 172.
- paguldyti:** 1) „padėti, paguldyti“: prakarte gi paguļde 153,14–15; Asz duszią sawa vž ius paguldžiau 244,13; 244,19; 249,25 (4); 2) vert.: kame ira paguldita kalte to nehadno ragawima 217,3–4 (l. w czym iest položona wina 217,3) (1).
- pagundymas** „pagunda“: Ne wesk mus ing pagundimą 118,26; 10,24; 138,13... (6).
- pahonis, pahonka (sl.)** „pagonis, -ė“: pahonies 228,27; pahonkos; dg. va. pahonis 113,22... (5).
- paikas:** kuriump paykui eyti daugi žmonių 49,12 (1).
- pailsti:** o dumos wisos tuoiaus io tenay pails 100,24; pailstančius 221,10 (2).
- [*paioprasta* 98,17 žr. *paprastas*.]
- paieškojimas (vert.?)** „suradimas“: kurie ne est su mumis ant pagieszkogima 43,8 (l. pozyskaniu 43,8) (1).
- pajudinti** „sukelti“: ir ne pajudintubim ant sawes /smarkios rustibes tawa 27,12–13 (l. a nie pobudzali ... 27,12) (1).
- pajuokas** „išjuokimas, juokas“: Ne duok welniuy ant paiuoka 42,3; Paiuoką wisad dare isz io sunkiu wargu 88,6; paiuokus dara 89,3 (3).
- pajusti:** idant galibę patiechu wisokiuose prie- puoluose paiustu 240,5 (1).
- pakajingas (sl.)** „ramus“: Duok pakaingą už- gimimą 37,7 (1); || plg. *ramus*.
- 1 **pakajus (sl.)** „ramybė, taika“: Tes pakaius io walos klausantiemus 157,12; pakaius 92,21; pakaiopi 181,3; 153,11... (21); || plg. *ramumas*.
- 2 **pakajus (sl.)** „kambarys“: idant wisokius namus ir pakaius teyktus Ponas vždengt 39,11–12 (1).
- pakampi** „slapta“ būdv.: idant wisiems bu- tu žinoma /ne papeykta / ne pakampi 227,18–20 (1).
- pakalnė** „klonis“: pakalney 51,3 (l. dolinie) (1).
- pakara (pol.)** „nusižeminimas“: pakara 153,19 (l. pokora 153,19); pakaroy 136,18; 231,24... (6); || plg. *nužiaminimas* ir *nusižeminti*.
- pakarna (pol.)** „nužeminta“: pakarnomis 18,2 (l. pokornymi 18,2) (1); || plg. *nužeminti*.
- pakarnai (pol.)** „nužemintai“: pakarnay 16,13 (l. pokornie 16,14); 155,7; 214,2... (6); || plg. *nužemintai* DK 172.
- pakasti:** numiręs /ir pakastas 7,10; 8,12; 112,23 (3).
- pakelti:** 1) „pauaukštinti“: ne dręsdami akiu sawa pakialt 210,9; o sirdis... auksztiniu pakialkit 218,10...; 2) „išvertinti“: net pik- ta pakialdams 138,23–24; 3) „atkelti“: tu gi ant koiu teykis pakialt 251,19... (16).
- pakylėjimas:** už pakileima tawa kieltusi 252,5 (l. podźwignieniem 252,5) (1); plg. *paky- lėti*.
- pakylėti:** Akis sawa pakileiau 91,3; pakile- kim 131,10(2).
- paklausyti:** Ewangelios paklausikit 194,26 (1).
- paklupdinti:** toy gi paklupdina 88,8 (1).
- paklusėti** „paklausyti, išklausti“: Paklusek iau mane szaukima 100,8 (1).
- pakolai (=pakolei):** pa kolay 171,24; pakolay 247,17; 248,9... (6).
- pakoroti (sl.)** „nubausti“: pakerosi 62,95 (1); || plg. *bausti* DP 65.
- pakrikštyti:** pakriksztitumbim 192,13 (1).
- pakrypti** „nukrypti, nutolti“: pakrips nuog mokslu mano daugi žmonių 122,20 (1).

- pakrutinti** „pajudinti“: kurs ne duos koiu pakrutint 91,9 (1).
- pakusa** (pol.) „pajunda“: pakusus 20,25; (l. pokusy 20,25); pakusu 112,13 (2); || plg. *pagundymas*.
- pakūta** (pol.) „atgaila“: pakutą 85,9; pakutosp 148,7; 171,19... (4); || plg. *pasigailimas*.
- pakūtavoti** (pol.) „atgailauti“: pakutawotumbim 147,6; nepakutawoienčius 205,22 (2); || plg. *gailėti(s)*.
- palaidimas** (= paleidimas): Potam paļaydimas žmoniu turi but 226,12 (1).
- palaima**: tawęs čiesu paļaimos ir nepaļaimos nopļaisk 237,22 (1).
- palaimiai** „laimingai“: Paļaymiey tokiam pašiwes 94,15 (1).
- palaimus**, -a „laimingas“: Paļaimus 76,21; 94,19; 99,3; vn. va. paļayma 152,22... (5).
- palaišti** (= paleisti): nes ne paļais nekoroies iuos 108,2; paļayzdamas 225,24 (2).
- palangė**: ir tegul paļangiemis duonos prasiñcia 87,17 (1).
- [**palauk**, **palaus**... žr. **palaukti**, **paliauti**.]
- palenkti**: paļenk ausi sawa 76,12; 113,16; paļenkiēs 161,26; sirdi paļenką irgi nužiañmintą 64,6... (7).
- paliaujančiai** priev.: nepaļawiancey spauda 56,21 (1).
- paliauti** „nustoti“: kad mes griesiti palautumbim 147,6; pałowę 115,14; ne paļaudams 57,20... (12).
- palydėti**: palideiau... namuosna tawo 59,11 (1).
- palikoti** (?) „palikti“: palikoia iumus pamokslą sawo 123,10 (l. zostawil 123,10) (k); plg. *palikti*.
- palikti**: palikt teykies raszte 28,24; paliko 207,11; palikdamas 87,14... (6).
- palinksminimas**: palinksminima tawas dan-guiegis duosti 17,9; 134,25 (2).
- palinksminti**: mane... palinksminay 70,12; palinksmink 78,11; palinksmintas 246,21... (5).
- palinkti** „pakrypti“: palinkies ik žiamey 88,23; palinkusia 64,23 (2).
- pamačia** (pol.) „pagalba“: pamačia 236,12 (1); || plg. *pagalbė*.
- pamėgti**: pamegay ant amžiu giwenti 71,2; pameksi 64,10 (2).
- pamesti** „palikti“: niekad io ne pameta koźname nupuoli 45,24; 54,7; 69,19 (4).
- pametawonia** (pol.) „atgaila“: pametawoniosp 28,9 (1); || plg. *gailėjimas* DK 97.
- paminti**: galibę io pamine 168,2–3; pamisi 80,10 (2).
- pamirti** „numirti“: Kad turesim pamirti 163,8 (l. pomrzeć 163,8); pamirsim 115,14–15 (2); plg. *numirti*.
- pamokslas** „pamokymas, mokslas; pamokslas“: Kad pamokslu tawo klausom 37,5 (l. nauki 37,5); bataig pamokslu iuose dabokim 186,2; pamoksluose 122,15; 148,22... (6).
- pamsta** (sl.) „kerštas“: ant pamstos sawo 27,14 (l. pamstę 27,13); pamstą 99,5; 211,14 (3); || plg. *kerštas*.
- pamstyti(s)** (sl.) „keršyti“: pamstisis Ponas Diewas ant to (l. się mścić 4,20); pams-tiēši 107,18 (3); || plg. *kerštas*.
- pana** (sl.): Anielas Pannay sakie 152,21; 155,10... (7); || plg. *merga*.
- panešioti** (vert.) „pakelti“: bataig turi wisa meyley ir langwibey panesioti 234,14–15 (l. ale masz wszystko w miłości i łaskawości znosić 234,17) (1); || plg. *pakelti*.
- panorėti**: Nepanorek namu artima tawa 5,17; 5,18 (2).
- papeikimas**: ir nuog papeykima butu waļna 229,20 (1).
- papeikti**: sirdies sutrintos ir nužiañmintos ne papeyke 248,27; papeyktas 69,12; papeyktus 132,20... (7).
- papenėti** „pavaļgydinti“ kunu ir krauiu pape-net 131,21; 132,3; 221,8... (4); papeney-tumbei 35,4 reikia laikyti korektūros klai-da (= papenetumbei).
- papiktinimas**: papiktinimą darančiu 209,1 (1).
- papildyti** 1) „pripildyti“: tu mus papildik sawa szwenta dwasia 127,15 (l. Napeñže nas... 127,14...); 139,11; 175,5 (6); 2) „pada-ryti“ (vert.): Ne papildik grieka biaurus 108,26 (l. Nie popelnisz... 108,26) (1); || žr. *daryti*.
- papirkti**: Kać iuos kunigay papirko 166,19 (1).
- paplatinimas**, **paplatymas** „padidinimas, pra-platinimas; padauginimas“: ir paļlatinimą giara auglaus 185,8–9; potam per paļlatinimą wieros musu 214,7; 252,2 (3); plg. *paplatinti*.
- paplatinti** „padauginti; padidinti, praplatinti“: O paļplatink terpu musu karalistę sawa 179,23; Paģiplatink iuos tawe mielausias 239,17; 238,16... (4).
- paprastasis** „įprastas, kasdieninis“: užmirsztu žaysla paioprastą 98,17 (l. zwyklego 98,17) (1).
- paprotis** „paproty“: ir padarik sirdi čistą nuog wisos paproties 145,17–18 (l. od złych namiętności 145,8) (1).

- paprovymas** (sl.) „pataisymas“: ir paprowimą žiwata žadantiems 206,3 (1).
- parašyti**: kaip prarakay parasze 133,24; parasitą 106,22; 205,11... (5).
- parduoti**: pardawe vž trisdesimts penigu 160,2 (1).
- parėdyti** (br.) „sutvarkyti“: Kuriy wis padey 142,10 (1); || plg. *tvarkyti* MT 204.
- parėdkas** (br.) „tvarka, eilė“: Giesmes... pagaley sawa paredka 43,3–5; paskirti paredkay Dowida 92,11–12 (l. vstawione rządu Dawidowe 92,12); 105,3 (3); || plg. *tvarka* DP 363.
- parėdnai** (br.) „tvarkingai“ priev.: idant wisu butu darita patogey ir parednay 229,12; 229,15 (2); || plg. *tvarka* DP 363.
- paremti** „pastiprinti“: *paremk* sirdis ir sąžinę 21,21; 20,6; 63,18; *paremkite* nupuolusius 74,8 (4).
- paroda** (sl.) „patarimas“: kurio parodą sirdi sawo iauciu 49,20; parodos 205,25 (l. porady 205,24) (2); || plg. *pritarti*.
- parodyti**: kurias mumus teykieys paroditi 25,25; parodey 130,19; paroditumbim 192,19; parodik 87,8; parod 73,25 (=parodyk)... (16).
- parpulti** „parkristi“: noris ir tukstantis prieg taw parpułs 79,19 (1).
- pas**: šis prielinksnis vartojamas su galininku vietai reikšti, pvz.: nebiok stowedams pas aną 61,11–12; Ten pas ugni stowedams 160,19; 166,16; 233,19; 252,15 (5).
- pasakyti**: Tay pirm aniolas pasakie 166,7 (1).
- pasaka** „pasakojimas“: ne tiki pasakoms netikroms 48,16 (l. Nie wierzy powieściom zlym 48,16) (1).
- pasaulis**: Kožnoy wietoy sio pasaulo 86,9; 89,20; 158,17 (3).
- pasavinimas**: pasawinima ir sudereima... su bažničia 238,11–12 (l. poslubienia 238,11) (1); plg. *pasavinti*.
- pasavinti** „paimti“: kitam ne butu pritarta arba pasawinta 228,8 (l. zareczona 228,9) (1).
pasavinti vartojami Mažvydo, Bretkūno, Daukšos ir kt. raštuose ir turi reikšmę „paimti, susijungti, susižieduoti, įsūnyti“.
- pasėti**: idant tawo sekla čia paseta 185,3–4 (1).
- pasibijoti** „pabūgti“: Pasibijęs Petras tare 181,27.
- pasidaboti** (pol.) „patikti“: tewuy musu pasidaboio 15,11 (l. spodobało 15,11) (1).
- pasiduksėti** „viltis, pasitikėti“: Tiek taw pasidukseiau kaip tawe regieiau 66,20 (1).
- pasiduoti**: 1) „pavesti“: O ing apginimą io tikray pasiduot 141,8–9; pasidawiaw 44,21; 45,11...; 2) „pasiduoti“: bat žodziamis čier to ans pasidawe 119,22; 220,14–15... (7).
- pasielgimas** „pragyvenimas“: Ne uždirbsi saw pasielgima 93,9 (l. pożywienia 93,9) (1).
- pasigailėti**: Pasigaylek teip sunkios tarnu mardawonios 114,2; 133,4 (2).
- pasigailimas** „atgaila“: isz sawo piktibiu darit pasigaylimą 57,2–3 (l. wyznanie 57,3) (1).
- pasigėdėti** „apsigėdyti“: su kuriuo ne pasigiedetu pokim suda sudžios 241,14 (1).
- pasikelti** „pakilti“: ant musu galwu pasikiele 71,5–6; (l. powstali 54,14); 86,23; 141,18... (7).
- pasikylėti** „pasikelti“: isz piktenibes priesz mane pasikileia 44,10 (1).
- pasiklonioti** (sl.) „nusižeminti“: sirdis iam wisad mano pasiklonios 55,25–26 (1); || plg. *nusižeminti*.
- pasilenkti**: tu koiump pasilenkey 181,5; 181,10 (2).
- pasimetavoti** (pol.) „nuodemes prisiminti, perkratyti“: griekuose guli /o nepasimetawoia 209,3–4 (l. nie vpamiętawiaią 209,3–4); 248,21 (2); || plg. *vartoti*.
- pasiplatinti** „pasidauginti“: sawoi sekłoi... pasiplatint 240,23 (1); plg. *paplatinti*.
- pasiprovymas** (sl.) „pasitaisymas“: su tikra duma pasiprowima 126,2 (1); || plg. *taisyti*; *prisitaisyti* ir *prirengti* DK 97.
- pasirėdyti** (br.) „pasirengti“: O kadagi tuo budu pasiredisim 126,20 (1); || plg. *prisitaisyti* ir *prirengtis* DK 97.
- pasirodyti**: Kuriuo budu turi pasirodit pokim 241,5–6; pasirode 90,2–3; 177,21; 229,26 ... (7).
- pasispirti** „pasiremti, pasistiprinti“: o tai mačia dwasios s. kuria ramintusi ir pasispirtu 240,6–7 (1).
- pasistiprinti** „sustiprėti“: ir pasistiprina terp žmoniu swetima gimima 72,3–4 (1).
- pasitiešyti** (br.) „pasiguosti, nusiraminti“: o pasitiesis tie sutrinti kaułay 63,9 (1); || plg. *nusiraminti*.
- pasivesti** (vert.?) „pasisekti“: ļaymingay tokiam pasiwes 44,2 (l. Szczęśliwie mu się powiedzie 44,2); pasiweda 92,14 (l. powodzi się 92,14); pasiwes 94,15 (l. się ... wodzi 94,15) (3).
- pasizinti**: 1) „žinoti“: Pasizistam kad iau nusideiom 135,21 (1); 2) „pažinti, įsitikinti“: Vžu tokiu stebuklu žmones pasizino 162,13 (l. ludzie się vznali 162,13) (1); 3) „prisipažinti (?)“: kad anis ne pasi

- žista naminikays 209,15 (l. się... nie znaia 209,15–16) (1).
- paskaityti** (vert.?) „palaikyti“: ir vž gieras paskaititi 167,6 (l. policzeni 167,6) (1).
- paskandinimas**: iz... paskandinima iszwalni- nay 30,14; 83,21; 198,11; paskandinimą 244,13... (7); paskandinimą 22,6 (1); plg. *paskandinti*.
- paskandinti** „nuskandinti, pražudyti“: toksay musia paskandintas buti 171,16–17 (l. po- tēpion 171,17); abagi wel pekloy ant amžiu paskandint 139,23; 242,14... (5).
- paskirti**: pulkan wiernu paskirti 151,13–14; paskirta 161,14; paskirti 92,11; 234,18... (5).
- paskui**: 1) laiko prievieksmis: O paskuy tat turi but kalbeta 199,16–17; 2) eina prielinks- niu su galininku, pvz.: paskuy žmones eyda- mi 149,20–21; 122,18; 216,20... (5).
- paskutinė būdv.**: dienoy paskutiney 169,20–21 (1).
- paslūga** (pol.) „patarnavimas“: paslugay 133,3 (l. posługowaniu 131,3); || plg. *tarnauti*.
- paslušnas** (pol.) „paklusnus“: ir iamuy pasluš- ni este 86,2 (1); || plg. *paklusnus* DK 129.
- paslūžyti** (sl.) „patarnauti“: bat ataiiau wisie- mus paslūžit 121,13 (l. posłużyć 121,17) (1); || plg. *tarnauti*.
- pasnykas** (br.): pasnikas 205,19 (1); || plg. *alkinimas* DP 52.
- pasnykauti** (br.): pasnikaudams 88,26 (1); || plg. *alkintis* DK 37.
- pasodinti**: pasodinay sawe stalopi 129,12; 71,27; 172,10 (3).
- pasotymas** „pasotinimas“: ant pasotima kunu 116,15 (1); plg. *pasotinti*.
- pasotinti**: kunu krauiu sawo pasotinti 121,18; pasotinay 35,14; 71,17; dg. va. pasotinti 131,8 (4).
- paspesti**: man paspende žabangus 99,21–22 (1).
- pastatymas** „nustatymas, nuostatai (?)“: per- tirę sawa sąžines pagal Pona pastatymu 127,20–21 (l. narządzenia 127,21) (1); plg. *pastatyti*.
- pastatyti**: 1) „ikurti“ (vert.?): pastatit tey- kieys karalistę id daugintusi 72,9–10 (l. vstawiłes 72,10); 197,23; pastatitoie 240,9 (l. postanowionym 240,9); 2) „nustatyti“ (vert.?): Asz pastatisiu ir nustiprišiu vsz- kalbi 194,16 (l. postanowię 194,15); pasta- tisieme 126,5 (l. postanowimy 126,5); pasta- titos 224,15 (l. postanowiony 224,16); 3) „pastatyti“: duok id mes po tawa desiney /pastatiti butumbim wisi 174,9–10; 42,8; 92,10; 219,15; 251,20; 4) „paruošti“ (vert.): pastate wečiarą sawo szwentą 124,17 (l. vstawił 124,19) ... (12).
- pastiprinimas**: ir ant pastiprinimą... mumus 224,13 (1).
- pastiprinti**: teykis gi pastiprint 251,18; pa- stiprinam 194,10; pastiprintumbit 231,19–20; pastiprinančiam 229,25; pastiprindami 214,6 ... (9).
- pastumdėlis**: Te est mote naslistoy /waykay pastumdeleis 87,16 (l. sirotami 87,17) (1).
- pasveikinimas** „pagydimas“: Negalinciu idant teykusi buti pasveikinimus 18,23–24 (l. vzdrowieniem 18,24) (1).
- paswiečyti** (sl.) „paliudyti“: paswiečitumbit 214,1 (l. poświadczali 214,1); paswiečiom 223,6–7 (l. poświadczyli 223,7 (2); || plg. *liudyti*.
- pašaukimas** 1) „padėtis, verslas, luomas“ (vert.): idant pagaley paszaukima iusu 234,24 – 25 (l. powołania 234,24); wisos žmones kožno paszaukima 89,22–23 (l. stanu 89,23); 228,20; paszaukime 229,5 (l. Rzeczypospo- litey 229,5); 234,25... (4); 2) „pakvietimas“ (?); id piktay ne vžiwtumbim paszaukima 82,9–10 (l. pozwania 82,10); 31,23 (2).
- pašaukti** „pakviesti“: kursay ius tosp drau- gistesp paszawkia 238,3–4 (l. powoła 238,3) (1).
- pašlavinimas, pašlovinimas**: paszlavinimas 45,8; paszlavinimą 24,10 (l. przeżegnanie 24,10); paszlavinimu 40,11; paszlavinime 239,12 (l. blogosławienstwie 239,13)... (16); pa- szlavinimu 38,21 (1).
- pašlavinti**: paszlawint 40,8 (l. pożegnać 40,8); paszlawin 33,13 (l. blogosławi 33,14); pa- szlawintu 199,24; paszlawink 21,15; paszlawa- winta 223,13; paszlavinti 94,3... (31).
- pašventimas** „pašventinimas“: paszwentima 17,6 (l. poświęcenia 17,6); 24,2 (2); plg. *pašven- tinti* ir *pašvēsti*.
- pašventinti**: o mus wisus amžinay paszwenti- na 124,14; paszwentina 72,9 (l. poświęcił 72,9) (2).
- pašvēsti** „pašventinti“: o smerčia sawa bran- giausia paszwēsti 128,27 (l. poświęcić 128,27 ...); paszwentey 129,8; 162,19; 193,14; 196,8... (13); plg. *pašventinti*.
- patalas** „guolis“: o patało negawo 154,19 (1).
- pataisymas** „pasitaisymas“: pažinę griekus pataysima gieysim (1).
- patamkas** (sl.) „įpėdinis“: dg. ki. patamku 197,8 (l. potomstwa 195,7) (1); || plg. *tė- vainis*.

- pateikavimas** „dykinėjimas“: idant pateykawimān ir negānduosnā kuniszkuosnā neisiduotumbit 234,20 – 22 (l. proźnowānie 234,22) (1).
- patepti**: mostimis patepe 162,1 (1).
- pateriojimas** (br.) „praźuwimas“: ir ant sawo amźino paterioima ne walgitu 209,6–7 (l. zatracenie 209,7) (1); || plg. *praźūti*.
- paterioti** (br.) „pamesti, netekti“: pateriot 247,23; paterioio 119,23; pateriotos 164,24... (6); || plg. *praźudyti*.
- patiecha** (br.) „paguoda“: Patiecha 28,16 (l. poćiecha 28,15); patiechā 144,17 (l. otuchę 144,17); patiechu 240,4–5; 249,17... (8); || plg. *nuraminimas* DK 174.
- patiešyti** (br.) „paguosti“: patiesik 71,20 (1); || plg. *raminti*.
- patogiai** „padoriai, graźiai“ priev.: idant wisā butu darita patogiey 229,12 (l. vcźciwie 229,11); 229,15–16; 234,27 (3).
- patogus**, -i „tikras, graźus, nuoširdus“: o rodźiu giems meylę patogia 107,22; patogiasnio 205,13–14; 232,9 (3).
- patremti** „pavaryti, pašalinti“: iuog tu patremey tamsibes 19,20; patremtu 39,9; patrems 45,25; patramtas 20,14 (4).
- pats, patsai, pati**: milesi artima tawo /kaip pats sawe 6,12–13; patsay 24,25; pati 41,20; paties 46,5; paćiam 8,3 ir paćiamuy 106,7; vn. ĩn. paćiu daiktu 239,18; paćiamp 182,24; patis 194,9 ... (129).
pats daźniau šutinkamas nekaip *patsai*; kai kur tame paćiame puslapyje abi formos eina pakaitomis (140,17 ir 140,9; 114,12 ir 114,4).
- patūroti** (br.) „pritarti“: swietuy ľabiaus paturoiom 164,13–14 (l. folgować 164,15) (1); || plg. *pritarti*.
- patwirtinimas** „pastiprinimas“: o patwirtinimā dowanot 132,10 (1).
- paukštis**: paukscey 67,20; paukscius 153,24 (2).
- paukštalis** (= paukštelis); pauksztaley 75,19; 114,13 (2).
- pawadinti** „pakviesti“: idant ne kaip sudop pawadinti eiti 241,12 – 13 (l. pozwani 241,12) (1).
- pawaikslas** (= paveikslas): pawaikslo 2,14 (1).
- pavakarė** „pavakarys“: est nuimtas pawakares ćiesu 162,21 (1).
- pawalnas, -a** (pol.) „paklusnus (?)“: wisame pawalni bukim 181,25 (l. powolnymi 181,25); pawalna 64,16 (2); || plg. *paklusnus* MŻ 234.
- pavargėlis** „elgeta“: 1) „elgeta“: te gukstinei wisada ćia su pawargieleis 87,16–17 (l. zbrakami 87,18) (1); 2) „vargšas“: ir su mumis teypag pawargieleis 252,7 (1).
- pavargti**: Nesang asz rudulis ir pawargieš esmi 77,15; pawargusia 47,9; pawargusiam 89,17; pawargie 250,19... (11).
- pavedimas** „vadovavimas“ (?): o tatay užu Dwasios szwentos pawedimo 9,14 (l. powodem 9,14) (1).
- paveikslas**: 1) „paveikslas“: iuog mus ant paweiksłā sawa sutwewey 30,10–11; 212,19 (2); 2) „pavyzdys“: id paweyksłā imtu isz io 180,23 (l. przykład 180,23); 252,14 (2).
- paveizdas** „pavyzdys“: mums paweyzdā dawe 155,5–6 (l. przykład 155,5) (1); plg. *paweikslas*.
- paveizdėti** „paźiūrėti“: Teikis paweyzdet... ant Christusa 76,14; Paweyzd 66,15 (2).
- pavyzdėti** „paźiūrėti“: Pawizdeia Diewas isz dangaus 242,5; pawizdek 37,22; 46,15; 73,12; 78,21; 99,24; 133,8; 135,6... (9).
- pawersmė** „šaltinis“: vn. ki. pawersmes 66,19; dg. va. pawersmes 50,22; pawersmiu 43,17 (3).
- pawėsė** „pavėsis“: Vź tos paweses stoięsi 91,16 (1).
- pawietris** (sl.) „maras“: vn. ki. pawietries 75,16 (l. powietrza 79,17) (1); || plg. *maras* MŻ 384.
- pawiskinti** „pajudinti“: kad iszwistu mane pawiskinta 47,18 (1).
- pažeisti**: ir paźeydem maiestotā tawā szwentā 26,13 (l. przewinili 26,12); paźeydę tawo gieribę 165,14 (l. obraźili 165,14); kurie nors vgnin imesti /nebuvo tenay paźeysti 136,25–27 (l. vszkodzeni 136,26); 177,19; 211,23... (11).
- pažeizda** „įžeidimas“: Anas isztrauks isz spąstu... ir nuog paźeyzdos źmogaus bediewia 79,9–10 (l. y od zarazy 79,10) 6 (1).
- pažintis** „paźinimas, pripaźinimas“ (?): Ir ant kialo paźinties tawos 57,25 (l. wzania 57,25); 120,11; Idant prieg tawā paźintii wisad stowetumbim 179,19–20 (l. Abysmy y tu w tey stałoći /a w wierze mogli trwać 179,19–20) (3); plg. *paźinimas*.
- paźinimas**: kuri mumus tikrā paźinimā grieku musu duotu 28,7; paźinimas 109,11 (l. poznanie 109,11); 125,22; 197,5... (8).
- paźinti**: O mokikimes tayp giara Diewā paźinti 17,25 (l. znać 17,25); paźisti 196,23; paguźizat 198,21; paźinćia 2,19; paźintumbim 179,2; paźine 211,9–10; paźindam 120,7... (65).

- pažyvojimas** (pol.) „vartojimas, naudojimas“: Est draugibey pažywoogimas kuna ir krauia 13,5 (l. vzywanie 13,3); 216,22 (2); || plg. *vartojimas* DK 19.
- pažyvoti** (pol.) „vartoti, naudoti“: Weciaria... pažiwot 207,20 (l. pożywać 207,20...); pažiwotumbim 208,4–5; pažiwokim 131,3 (3); || plg. ragawiem 213,5 (l. pożywamy 213,5); || plg. *vartoti* DK 83.
- pečietis** (br.) „ženklas, žymė“: pečietis 197,23 (l. pieczęć 197,24); pečieties 213,5; O pečietī ant wisa iums duosiu 122,2 (4); || plg. *žymė* DP 531; *ženklas* MŽ 153.
- pečėtyti** (br.) „žymėti“: čionay per ragawimą ios pečietitumbim ir pástiprintumbim 208, 6–7 (l. pieczętowali 208,6) (1); || plg. *ženklinti*, *įžymėti*.
- pečius** (br.) „krosnis“: peciaus 137,2 (l. pieca 137,2) (1); || plg. *žaidis* BrB. Sal. XVII, 3.
- peikti**: o peiki ir skandini nečistatą 239,5 (1).
- pekla** (pol.) „pragaras“: peklą 52,13; pekłona 20,14; pekłosna 7,11 (l. piekłów 7,12); 139,23... (12); || plg. *pragaras* DK 14.
- pekus** „galvijas“: pekus 5,3 (l. bylo 5,4); 108,11 (2); plg. *keltuva*.
- pelgrimas** (pol.) „ateivis“: Jay ataywiai aba pelgrimai kokie mieste butu 203,16–17 (l. pielgrzymi 203,17); || plg. *keleivis*.
- penas** „maistas“: o kaip dawey duona kunuy penu ant sotima 35,15–16; pena 116,17, 59,7 (3).
- penėti** „valgydinti, maitinti“: teykis mus sawim peneti 128,4; penetumbey 130,23; penedams 116,10... (9).
- penigas** (=pinigas) (germ.): Ne duosti nuomon penigu 48,22; 160,2 (2).
- penktas**: Penktas 106,8 (1).
- penukšlas** „penas“: idant anis to szwenta penukszla kaip kiaules ir szunes neiszbiaurintu 209,4–6; 217,26; 224,12... (10).
- per**, **pergi** (207,12): šis prielinksnis vartojamas su galininku reikšti: 1) laikui: teypag ir žmogus per wisus amžius turi ramintis irgi draustis 58,8–9; ir per wisa žiwata musu 39,24; 25,16...; 2) vietai: Io neprietelus wisi per szalis iszblaszka 87,21...; 3) priešasčiai: o gi mes regime per wiera sawo 125,19; Nors isz swieta per smerti iszeysiu 122,6...; 4) teysią per iuos mums teikis duot 24,4; o dariti niekada ne palawia per sunu sawa mielagi 15,22...; 5) vertiniai: per žodi sawa tiesą nutikrina 16,22 (l. przez slowo 16,26); idant per galibe sawo nuog musu szalin patremtu 39,8 (l. przez moc 39,8); per Mateusza paraszitą 106,21...; ... (107).
- perdaryti** (vert.) „permaldauti, perprašyti“: ir rustibę amžina... id mums perdaritu 16,21–23 (l. przeprowadził 16,23) (1)
- perėjimas** „atėjimas“ (vert.): Welika musu aba pereimas 218,23 (l. przejście 218,23) (1).
- pereiti** „praieiti“: Anksztu kielu pereyti wisus neprietelus 143,23–24; nakti pereisia 20, 24–25; 25,13; 30,25 (4).
- pergalėjimas** „pergalė, pergalėjimas“: duok ant iu pergalėgima 119,8; pergalėimo 166, 25–26; 223,18–19... (5).
- pergalėti**: padeki pergalėti mums neprietelus wisus 117,5; pergalėiau 47,14; pergalėia 120,27; 170,16; 183,6... (18).
- pergandinti**: pergandink wisus piktuosius 142,26–27 (l. przestrasz 142,26) (1).
- perguldėti**: 1) „perdėti“: perguldit 98,22 (l. przekładać 98,22) (1); 2) „išversti“ (vert.): kuriuos dabar trumpay perguldisim 227,12–13 (l. przelożyć 227,14) (1).
- perlaisti** (=perleisti): 1) „atleisti“ (?); ans nenor tokiam perlaysti /kursay teises ne atduosti 106,3–4; 2) „leisti“ (vert.): Kodrin tatay perlaydo ans geriaus permano 65,9–10; perlaisk 87,10 (l. Przepuść 87,11) (3).
- permanyti** „suprasti“ (vert.): kada gi giariay permanitumbim 176,15 (l. rozumieci 176,15); permano 65,10; 181,14 (3); plg. *suprasti*.
- permiegoti**: pakaiuy ir loskoy... permiegoti galetumbim 38,25 (1).
- perprašyti**: Ans mumus wisiems tewa narsą perprasje 124,11–12 (1).
- perpulti** „parpulti“: kaip sieną palinkusią pusiau perpuolusią 64,22–23 (l. przepadła 64,23) (1).
- persekiotojas** (?): persekiotoias 47,17 (1); plg. *persekioti*.
- persekioti**: Nesang gis persekiwia nekaltagi žmogu 88,5; 100,9 (2).
- persergėjimas** „ispėjimas“: vn. in. persergieimu 229,8 (l. przestroga 229,9); 227,12 (2).
- persergėti** „ispėti, priminti“: persergieia 245,20 (l. obwarował 245,20) (1).
- perstoti**: 1) „pasilikti“ (vert.): ir ant wisu amžiu su ieys perstosiu 49,9–10 (l. Przystaną z nimi 49,10) (1); 2) „liautis“: grieku perstoti 71,10–11; perstokim 149,8; 149,22; ne perstotumbim 225,13–14 (4).
- perškadyti** (pol.) „kliudyti“: wienok wirszutiney mokslay nieka top ne perszkadiia

- 205,17–18 (l. pręszkadzaią 205,18) (1); || plg. *kliudyti* DP 87.
- peršokis** (vert.) „nusikalimas, įsišokimas“: atmindamas wisokius perszokius sawus 247,3–4 (l. pręstępstwa 247,3); 234,11 (2); plg. *peršokti*.
- peršokti**: 1) „nusikalsti, pažeisti“ (vert.): perszokdami dažny norą ir prisakimą tawa 26,14–15 (l. pręstępuiaę 26,14...); perszokdami 210,13 (2); || plg. *nusidėti, pažeisti*; 2) „praesti“: sią perszokusia dieną 38,9 (1).
- pertirti** „ištirti“: pertirę sawa sąžines 127,20–21 (1).
- peržęnoјimas** (pol.) „palaiminimas“: Pieržęnoјimas 240,18 (l. Požęgnanie 240,17); peržęnogimą 129,5 (2).
- peržęnoti** (pol.): 1) „peržęnoti“ (?): Peržęnok... Desines tawo galibe 41,15–16 (l. Požęgnay... 41,15) (1); 2) „palaiminti“: peržęnogok 151,15 (1); || plg. *laiminti* DK 165.
- peržęngimas** (vert.) „nusidėjimas“: ir atłaysk mums tuos peržęngimus musu 210,24 (l. występkı 210,24) (1); plg. *nusidėti*.
- peržęngti** (vert.) „pažeisti“: peržęngiencius mokisiu tawa kiala 63,19–20 (l. pręstępce 63,18...); 205,21–22 (2); || plg. *pažeisti*.
- pešti** „pešioti“: wisą nakti wargina /pesie 160,15 (1).
- Petras**: Petras 160,12... (8).
- piaustymas** „apiapiaustymas“: ape piaustima Pona 157,15 (1).
- piemuo**: kaip namu piemuo 15,7; Buwo anoy szaliię ganidam piemenes 158,5; piemenimus 153,26... (5).
- pietūs**: Giesme priesz pietus 35,2; 25,12 (3).
- pigiai** „lengvai“ priev.: pigay nusisergieste 123,4; pigiey 246,20; pigiaus 60,12; 69,20 (4).
- pigus** „lengvas, greitas“: pigiasnio atprowima 205,23 (1); plg. *pigiai*.
- piktadęjas** (vert.) „piktadarys“: piktadeias 86,19 (l. zlošnik 86,21) (1); || plg. *išęda*.
- piktay** priev.: piktay po akims tawo padariau 62,13–14; 69,17; 82,9; 125,8... (6).
- piktas**, -a: piktas 92,16 (l. niepręziaęiel 92,16); pikta stipribe 61,4; piktopy 51,24; dg. va. piktieį 88,27; piktuiu 44,22; piktieumus 67,24; piktuosius 142,27; pikčiausia 184,17; piktasias 184,27... (89).
- piktenybė** „piktybė, nedorybė, pagunda“: piktenibiu musu wisokių wzmirsztumbey 31,5–6; piktenibe 82,4; Piktenibey 62,19; piktenibemis 39,9... (10).
- piktybė** „piktenybė, nedorybė“: mano pikti-bes regiedamas 56,23; piktibey 248,21; piktibesp 20,3; 184,21; 208,25... (25); plg. *piktenybė*.
- piktinti**: surinkimą Diewo piktina 204,25 (1).
- pildyti(s)**: 1) „vykdyti“ (vert.): iuog zokaną pildžiau 148,11 (l. wypęfnił 148,11...); pildinkit 148,12; pilditumbim 107,3; pildžianti 83,9; 148,6; 184,15... (11); 2) „pri-(si)pildyti“: isz kurios pildžiesi žiame 237,7; o tatay kalbedams pildžia bludą 219,12–13 (2).
- pilnai** (vert.) „stropiai, gerai, tikrai“: nes pas-kuy dangun pilnay weyzdeia (l. pilnia 172,14); Turim ape tatay pilnay rupintis 191,6 (l. pilnie 191,6...); 61,3; 215,3; 234,24... (10); || plg. *stropiai, gerai*.
- pilnas**, -a: 1) „pilnas“: est pilni wisa giara 35,7; pilnus 46,20; 144,14; 151,22...; 2) „stropus, tikras“ (vert.): Ape pilną žodia Diewa klau: [=klausimą] 184,1–187,1 (l. pilnym 184,1...); 183,18; 204,8...; (22); || plg. *tikras, geras, stropus*.
- pilnastis** (pol.) „rūpestingumas, stropumas“: Kur su didžia pilnasčia tie žodžiey nuog wiernuiu turi but wartoti 24,16–18 (l. pilnošcia 245,17) (1); || plg. *rūpestingumas*.
- pilnystė** (vert.) „pilnybė“: idant tikribe ir pilniste atliktu 245,22–23 (l. doskonalošć 245,23) (1).
- Pilotas**: Pilotu 7,9... (4).
- pirm**: 1) „anksčiau, pirma“ priev.: reikia mums patiems pirm sawe meginti 125,7–8; pirm neg gaidis pragida 160,20; 166,7; 203,14... (11); plg. *pirmai*; 2) prielinksnis su kilmininku laikui „prieš, pirma“ žymėti, pvz.: teyp kapy iemus pirm smerties žadeia 170,22–23; pirm dwieiu nedelu 203,5; 204,3; 205,19... (9).
- pirmai, pirmiaus, pirmiausiai** priev.: tie ne ieis žiamena /anona pirmay sau žadetona 82,6–7; 133,20 (2); Pirmiaus tat žinot reykie 203,3; 227,14; 230,10... (11); pirmiausey 86,10 (1).
- pirmagimtojis** (vert.) „pirmgimtinis“: ne kalba nuog wiena grieka pirmagimtoia 246,10–12 (l. pierworodnego 246,10) (1); || plg. *pirmgimė* DK 12.
- pirma** priev.: Pirma tamuy wisi turime tikie-ti 125,11; 139,7.
- pirmas**, -a: Pirma dalis 8,2; Giesme pirmoy 110,3; pirmas 105,15; 139,7; pirmospi 169,12; Pirmiey 10,14 [=pirmieji]; pirmamuy 104,10.
- pirštas**: pirsztas desins rankos 173,12 (1).

pišna (sl.) „išdidi, puiki“: žmonės piznomis tokias bauris 43,13–14 (l. pysznych 43,14) (1); || plg. *puikus* Mž.

plačiai priev.: placies isikiete 73,8; 178,16 (2).

plakti „mušti“: plakti labay liepe 160,27; plaka 138,22 (2).

plastėti: tawo sirdis džiauksmais plastes 94,12–13 (1).

plaštaka: plasztakomis muszdami liepe prarakauti 160,17–18 (1).

platinti(s): 1) „platinti“: platinsis /kaipo szaknis wina 95,14–15 (1); 2) „dauginti“: Teykis sawa wiernus platinti 174,2 (l. rozmozyć 174,3); platintumbimesi 197,6; 212,22 (3).

plaukas: ir plaukas newienas /nuog galwos nenukris 140,14 (1).

pleme (br.) „giminė“: vn. įn. pleme 197,2 (l. splemieniem 197,2...); 197,9; 198,6 (3); || plg. *giminė*.

plyšti „skilti“: uolos plisza 162,8–9 (1).

po: 1) eina su kilmininku: Giesme po pietu 35,12 (1); 2) vartojamas su naudininku laikui, vietai ir būdai reikšti, pvz.: kada buwo po wečiary 13,24; O po tiems silwartams 168,10...; sedi po desinei rankai 7,13; 89,16; 131,12... (labai dažnai); Ne ludik nepoteysey 109,20; idant po sargibey butum 137,16; vertiniai: po darbamus iu iuosgi pažinsit 123,4–5 (l. po wczynkach ie poznać mozecie 123,4)...; ... (33?); 3) su galininku: po tris kartus praedams 160,6–7; vertiniai: ir po wisą swiatą butu garbintas 225,15–16 (l. y po wszytkim świecie 225,15); Nes po wisas dienas giwenima musu turime slūžit 249,12–13 (l. Bo po wszytki dni żywota... 249,12); 249,19; 252,6 (5); 4) su įnagininku vietai ir kt. reikšti, pvz.: Ko dabar po akim tawa gaylimesi 27,25; 51,19; 81,12...; Po iuoda žiame seney wżuszałusiu 103,7–8; priimk mus po sawa ranka 165,3; kłupaiame po weydu 210,8...; vertiniai: Nuogi to čiesa po grieku esme 120,14 (l. pod grzech 120,14); Mes wisi po sargibe tawo pasiduome 182,23 (l. Myć się pod straż 182,23)... (51?).

Yra atvejų, kur *po* su linksnių formomis (naudininkais ir įnagininkais) rašomas kartu, ir tokie junginiai pasidaro kai kur lyg prievaisiais, pvz.: poakim mano 4,6; sedi podesinei rankai 7,13; 8,16; ir Pawizdek mana podesiney 99,24; prigul teypag su iumis podraugiey ing surinkimą 200,2–3; 204,1; 238,14; Ne ludik nepoteysey 109,20. Ypač dažnas *pokim* (Pokim priesztarniku tu gatawii stała mana 51,7; 58,11; 89,16...

(21), atsiradęs kontrakcijos keliu iš *po* ir *akim* ir vartojamas lygiagrečiai su *po akim* (27,24; 30,9... (5), *po akims* 62,14; 81,12... (11), *po akimis* 85,13; 230,18... (7); net tame pačiame puslapyje pasitaiko *pokim* (230,19) ir *po akimis* (230,18). Taip pat dažnas *potam*, einas laiko prievaisiumi (žr. *potam*).

[**podešinei** žr. **po**: podesinei 7,13; 8,16; 99,24 (3).]

[**podet** 247,18: korektūros klaida, turi būti *padet*; plg. *padėti*.]

[**podraugei** žr. **po**: podraugiey 200,2; 204,1; 238,14 (3).]

[**pokim** žr. **po**: pokim 102,12; 122,12; 178,26... (21).]

pometis (pol.) „atmintis“: id saw ant pomieties priwestu wisą giwenimą sawa 247,1–2 (l. pamięć 247,1); 249,18 (2); || plg. *atmintis*.

pona (sl.) „merga Marija, moteris“: Kad Ponna tureio sunu gimditi 156,21 (l. Panienska 156,21); Ponnos 112,20; Ponnay 110,17; poniomis 32,4... (7); || plg. *merga*; *vješpačia* DP 485.

ponas (sl.) „viešpats“: Ponas Diewas 2,16; Ponuy ant Ponu 33,20–21; vn. na. Poni 139,21; Poną 18,17; vn. įn. Ponum 110,11; vn. ša. Pon 47,25; Poniep 44,12; Poniemp 58,15; dg. ki. Ponu 31,21... (567); || plg. *viešpats*.

ponavonia (sl.) „viešpatavimas“: O ne attolink tolaus sawos ponawonios 113,23–24 (l. Panowania 113,23) (1); || plg. *viešpatavimas* DP 287.

ponavoti (sl.) „viešpatauti, valdyti“: idant teypag wiras ponawotu o ne ana 236,16–17 (l. panował 236,19) (1); || plg. *valdyti*; *viešpatauti* MP 68.

ponystė (sl.) „viešpatavimas“: ir žodzio tawo poniste 118,6–7 (l. panowanie 118,6) (1); || plg. *viešpatavimas* DP 287.

poniška būdv.: vn. ki. poniszkos čistatos 177,18 (1).

ponstva (sl.) „ponija“: Panstvos ir majestotai 150,10 (l. Tronowie y Panstwo 150,10) (1); || plg. *viešpates* DK 83.

pontskas (pol.) „Pontius“: Numucitas po ponsku Piłotu 7,9 (l. Vmęczon pod Pontskim Piłatem 7,10); 8,12; po Pontsku Piłotu musitas 110,21 (3).

[**popiawia** 85,2: korektūros klaida, turi būti *papiowia* – iš veiksmažodžio *papiauti*.]

popiežius (pol.): dg. ki. Popiežiu 206,8. (l. Papieskiey 206,9) (1).

[**poponsku** 7,9; 8,12 žr. **ponskas**.]

- potam** (vert.) „po to, paskui“: potam stoie pokim suda 115,15 (l. potym 115,15...); 3,16; 80,18; 118,19; 205,9... (51); || plg. *paskui* ir *po*.
- [**poteisiai** žr. **po**: nepoteysey 109,20 (1).]
- Povilas**: Powilas 13,14; 215,5; 245,4... (6).
- pradėti**: Akis kad prades miegoti 37,14 (1); pradet 207,2; pradeia 180,19; pradetas 62,20... (7).
- pradkai** (pol.) „protėviai“: pradkay 81,21 (l. przodkowie 81,22) (1).
- pradurti**: szoną iam pradure 162,16 (1).
- pradžia**: ten paterioio teysibes pradžią 119,23–24; 91,23; 227,20 (3).
- pragysti**: gaidis pragida 160,20 (1).
- prajevas** (br.) „stebuklas“: praieway rodisis 149,15 (l. cuda 149,16) (1); || plg. *stebuklas*.
- prakaitas**: prakayte... duonos ieszkotu 234,18–19 (1).
- prakalbėjimas** „pratarmė“: Prakalbeimas su raginimu 227,4 (l. Przedmowa 227,4) (1).
- prakartas**: prakarte gi pagulde 153,14–15; 154,2; 158,10; prakartan (4).
- [**prakiaytawa** 160,8: korekt. klaida, turi būti *prakaytawa*.]
- prakeikimas**: prakieykimas 94,16; prakieykima 125,14; 213,7–8 (3); plg. *prakeikti*.
- prakeikti**: Zinodams čia ant swieta prakieykta žiwata 138,12 (l. nīkczemni 138,12); prakieyktie 161,18–19 (l. niecnotliwy 161,18); prakieyktus 116,8 (l. przeklęte 116,8)... (6).
- praliejimas**: krauio prałegima 63,22; prałegimu 128,12; 183,14 (3); plg. *pralieti*.
- pralieti**: ir krauia /dałydo praliet 207,23–24; praleia 136,5; pralietas 222,1... (6).
- pralėkti** „praieiti“: Ne prałekie dowanay meldimas mana 55,24 (1).
- pranašas**: 1) „pranašautojas“: pagaley pranaszu raszta 163,17; pranaszas 137,12; 148,14... (7); 2) „pranašystė“ (?): pranaszay izsipilde per io vžgimimą 152,9 (1).
- pranešti** „paskelbti, pasakyti“: o wierniemus pranesze 133,24; 138,6; 152,20 (3).
- pramanyti** „sumanyti“ (?): priimkit ką asz iumus pramanau 121,17 (1).
- prapuldinti**: Ne prapuldinki 55,12 (l. Nie zatracy mię 55,11) (1).
- prapulti** „pražūti“: Ne duok prapulti vmay 73,17; prapuolusi 167,23; 168,23... (6).
- prapultis** „pražūtis“: isztraukiey isz tos prapulties 70,12–13; 236,6; plg. *prapuolimas*.
- prapuolimas** „pražūtis“: regiedams io prapuolima 163,20 (1).
- prarakas** (sl.) „pranašas“: prarakas 178,21 (l. Prorok 178,21...); 248,8; Prarakay 156,19... (9); || plg. *pranašas*.
- prarakauti** (sl.) „pranašauti, spėti“: prarakauti 160,18; prarakawa 178,3 (2); || plg. *pranašas*.
- praryti**: o mus wisus prarit noretu 61,14; prariia 53,3; 100,23 (1).
- prasidėti**: Cia iau prasidest Psalmay 43,1–2; Prasideiome piktibes /teipag griekie 146,24; 110,13... (6).
- prasadžiaugti** „pradžiuoti“: O Karalus prasidžiaugs tawim 67,21; 68,9; plg. *pradžiuoti*.
- prasadziugti**: sirdis prasidziuga 89,10–11 (1).
- praskaitymas** „perskaitymas“: giesme po praskaitimu Evangelios 24,6–7 (l. po czytaniu 24,6) (1).
- prastas, -a** (sl.) „paprastas“: prastą Iewą zdrodiia 178,9 (l. prostą 178,8); prasti 58,17 (2).
- prastybė** (sl.) „menkystė“: wisą musu prastybę 84,25 (l. nīkczemność 84,25) (1).
- prastojimas** (vert.) „nusikaltimas“: prastoi mus sawo regi 204,17 (l. występi 204,17) (1); plg. *prastoti*; *kaltė*.
- prastoti** (vert.) „nusikalsti“: prastoiiau 62,13 (l. zgrzeszył 62,18); prastot 106,18 (2); || plg. *nusidėti*.
- prašymas**: Kłausik musu prasimu 142,25; prasimas 146,14; 134,27 (3).
- prašyti**: o turesime praszit 39,3; praszome 151,10; prasineia 87,18; Praskimeg 18,12; prasztumbim 117,22; praszanti 90,9.
- prašokti** „praieiti“: praszoka trečioi diena 159,21 (l. miną 159,22) (1).
- prašukti** „sušukti“: Balsu mana Ponop praszuksiu 99,14; Praszuko 161,22 (2).
- pravadnykas** (br.) „vadovas“: prawadnyku 18,27; 72,2; 175,17 (3); || plg. *vadas* Mž 247.
- pražudyti** „pamesti, netekti“: kuri buwom pražudę 168,4 (1).
- pražūti**: ir smerčia amžina pražut 244,22; pražutu 27,5; 211,5 (3).
- priartinti**: karalistę sawa priartink 123,13 (1).
- [**pridasti** 246,1–2: Ko dabar ir Petras szwentas pridasti; korektūros klaida, turi būti *pridesti* ar *priduosti* (l. dokłada 246,1).]
- pridėdinti**: Pridedines daugi žodžiump mano 123,8 (1).
- pridengti**: Kurs tawe apigražina (mielasirdiste pridengia 83,22–23 (l. przyprawuie 83,23) (1).
- priderančiai** „tinkamai“ priev.: prideranciey ir teysey wisokias sutwerimas garbina 207,5

(l. slusznie 207,5...); 231,15 (2); plg. *priderėti*.

priderėti: 1) „tikti, priderėti“: kaip ant to pridera 203,10; dg. va. prideranties 230,6; 205,12; 228,21–22... (6); 2) „priklausyti“: reykalays kunuy musu prideramays 31, 14–15 (l. naležacymi 31,16) (1).

priduoti „duoti, suteikti, dovanoti“ (vert.?): ginkla sawo man pridawey 69,14; priduoak amžina žiwatą 70,20; dg. ki. priduoitu 100,15; Pridawęs 199,19 (l. Przydawszy 199,19)... (6).

pridrauginti „prijungti“: kuriosp per wiera pridrauginti esme 6,24 (1).

pridžiūti: te pridžiuk liezuwis gomuriop 98,17 (1).

prieg, priegi 93,19; 131,15: 1) prieg su kilmininku vietai ir kt. reikšti: ir wisad prieg io stoweti 118,9–10; idant mus priłaystu žmones prieg tu žodžiu szwiesibes 186,23–24; Malda prieg Ligoniu 250,12 (3); 2) prieg su naudininku vietai, draugei, laikui ir kt. reikšti: prieg taw parpułs 79,19; nes turim tawe prieg sawi 143,18–19; prieg tam mane teysibes kelu weda 51,2; prieg Ewangeliey stotumbim 24,11; prieg žodžiuy sawam vžlaykit teyktus 40,21–22; Trečias ateimas prieg smerti kožna žmogaus 149,2–3; 148,3; 183,14... (38?); vertiniai: Prieg tam žiemiausey praszome 21,4 (l. Przytym 21,4...); O prieg tam teykis mus padrutint 27,7–8; 95,9; 211,8; 218,1; 246,26; teykis prieg kuna sweykatay /duot mums wisa giara cionay 21,7–8 (l. przy zdrowiu 21,7); prieg sproway... diwni priepooley prisihadija 227,8 (l. przy sprawie 227,8)... (6?).

Kai kur vertinys *prieg tam* rašomas vienu žodžiu (217,21; 223,24) ir gali būti laikomas prievieksmiu.

Žodžių junginiuose: prieg krikssimu swentam 170,8; prieg paties... daliimu 220,20–21; Turi but prieg tarnawimu 228,3 (l. przy vzlugiwaniu 288,3) – formos *krikssimu*, *daliimu*, *tarnawimu* laikytinos naudininkais su galūne *-u*; plg. A. Bruckner, Archfsl Phil XIII, 566; plg. prieg vžiwigimuy 127,17 (l. przy samym užwaniu 127,17).

[**priegtam** žr. **prieg.**: Priegtam 217,21; 223,24 (2).]

prieiti: 1) „prieiti“: mes turim top stalop prieyti 125,7; prieyti 125,9; prieydami 222,4; Jay noras... isz abieiu szalu top prieytu 228,12–15; 223,16; stalop Pona prien-

tiemus 206... (8); 2) „pasiekti“ (vert.?): kuriosp teypag pahonis galetu prieyti 113,22; noredam prieyt teysibiu 131,4–5 (l. docho-dzac 131,4); Potam amzinon linxmiben prieit galetu 240,12–13 (l. przyść mogli 240,13); 9,8; 138,23 (3); 3) „priaugti, pribresti“: idant ney wasarump nepriemusiemus 228,17–18 (l. w lećiech nie doroslych 228,18) (1).

priemimas: 1) „priemimas“: o tą naudą isz io priemimo imsim 126,24; 193,19; 221,4; 2) „įsikūnijimas“: Nesang tuokio gimimu /o kuna priemimu/ žmones iszwadawa 152,17–19... (7).

[**prientemus** 206,2 žr. **prieiti**.]

priepuolis „ivykis, nelaimė“: abgint mus teykis sawa ranka nuog kožna priepuola 73,18–19; dg. ki. priepuolu 112,12 (l. przygod 112,12; wady 229,19; nawałności 183,3); priepuoluose 251,7 (l. przeciwnościach 251,6)... (9).

prieš, priešgi: šis prielinksnis vartojamas su galininku priešingybei, laikui ir kt. reikšti, pvz.: Nesang daug neprietelu pasikele priesz mus 141,18–19; Bukik desine musu prieszgi iu baisibę 143,10; 224,25; 231,6... (22); Eie priesz gi vž miesta 159,20; 234,5 (2); linksmink priesz smerti 119,6; 159,17 (2); giesme priesz pietus 34,13.

Prieš eina ir priešdėliu (žr. *prieštarauti* ir kt.).

prieštarauti: idant susigiedetu tie /kurie tau priesztarauti noreia 78,25–26 (1).

prieštarnykas „priešininkas“: kad ne tartu pikts priesztarnikas mana 47,8... (15).

prietelius (br.) „draugas, bičiulis“: dg. va. prietelus 162,26; prietelu 228,13; prietelamus 239,14... (4); || plg. *gentis* DK 49, *draugas* DP 95.

prievaizda „globa“: Imk priewayzdon sawon 72,26 (l. w opiekę 72,26); priewayzdy 77,18; 104,12 (3).

priežastis: Be iokios priežasties priesz mane karaujancius 45,4–5; 81,24; dg. ki. priežasciu 203,7 (l. przyczyn 203,8...) (3).

prigatavyti (sl.) „priruošti“: prigatawiew 214,12 (l. zgotował 214,12); prigatawiiia 17,12 (l. przyprawia 17,13); prigatawitą 111,26 (l. bezpieczny 111,26)... (5); || plg. *prisitaisyti* DK 31, *prirengtis* DK 99.

prigimimas „prigimtis“: Nes man silu iz prigimima netenka 6,18–19; prigimime 233, 10–11 (l. naturze 233,10); 72,6; 114,22; 232,19 (5); plg. *prigimti*.

- prigimti** „igimti“: norą prigimtą 184,21–22 (l. przyrodzoną 184,22); 198,16; 242,11 (3).
- priglausti** „prijungti, priartinti“: Priglaudey mus bažnisiopsi 129,11; ne priglauskit 65,26; 224,12... (4).
- prigrėžti** „priartinti“: Prigrėszk manėsp ausis 69,3–4; 63,17 (2).
- priguldymas** (vert.) „pavyzdys“: Kuriu priguldimu sergiekimes 82,8 (l. pavyzdym 82,9)... (2); || plg. *paveizdas* ir *paveikslas*.
- prigulėti** (vert.) „priklausyti, priderėti“: turi prigulēt surinkimuy 192,6; prigul 6,10; 156,9; 237,6... (10); || plg. *priderėti*.
- priimti**: Ton meiten teikis mus priimt 32,20–21; kad mus vž sunus prieme 111,27; žodžius tawa priimtumbim 23,18; priimkit 121,17; priemės 163,18–19... (40).
- prijunkti** „priprasti“: priiunkt nuog iauniszkes wayksciot iunge Pona 249,6 (1).
- prikėlimas** „prisikėlimas“: szławindami meyley prikielimą Christaus 168,18–19; 7,20; 167,11... (7).
- prikelti** „sukelti, prikelti“: prikielē manimp labay didę rustibe 82,4–5; 17,4; prikialtas 169,7 (3).
- prikeldinti** „prižadinti“: Prikieldink tarnus sawo 134,6 (1).
- priklaupiti**: Ir kad po kaławiiu sawo gałwa priklaups 67,18–19; žiemay priklaupe 23,2 (2).
- prilaisti** (=prileisti): pułkan wiernu prilaysti 116,23; ne prilaydziam 209,4; prilaystus 186,23... (6).
- prilyginimas** „panašybė“: Nedarik sawi abraza /ir neiokia priliginima 4,8–9 (l. podobienstwa 4,9...); 107,10; 133,21 (3).
- prilyginti**: 1) „lygų kam padaryti“: mani priliginta 105,16 (1); 2) „palyginti, supanašinti“: o medžiui aliwos bus priliginti 95,17 (l. podobni będą 95,18) (1).
- priminti**: Tatay čionay del to primenu 194,7 (1).
- primusyti** (pol.) „priversti“: Tay kokiuo budu ne butu primusitos małženstwop 228,9–10 (l. przymuszeni 228,11); || plg. *priversti*.
- primušti** „prikalti“: križiausp primusztas 110,22; 164,5 (2).
- pripilti**: o rankas est pripilę swetimu turtu 52,15–16; pripila 219,15–16 (2).
- priprova** (sl.) „irankis, instrumentas“: ir priprowose wisokiose Ponuy žayskit 102,3 (l. przyprawach 102,3) (1); plg. *pritaisymas* DK 165.
- priprovyti** (sl.) „prirengti, pritaistyti“: priprowit 24,3–4; priprowio 85,16; priprowita 79,14 (3); || plg. *prirengtis* DK 99, *prisitaisyti* DK 97.
- pripulti** 1) „atsitikti“ (vert.): negaleia nieks ant manęs pripulti 49,17 (l. przypaść 49,17); o wel kada pripultu koks turtas ant swieta 65,25–26 (l. przypadnie 65,26); Idant kas pikta ne pripultu 91,21 (3); 2) „parpulti“: koiump pripuolę 225,1 (l. przypadszy 225,1) (1).
- pririšti**: stulpopi gi pririsie 160,26 (1).
- prisakymas** (vert.): Prisakimas Dewa 3,15 (l. przykazanie 3,17...); prisakimai 6,10; prisakimus 173,13; 210,13... (30); || plg. *įsakymas*.
- prisakyti** (vert.) „įsakyti“: Kaip buwa zakone... prisakita 158,26–27 (l. przykazano 158,27) (1).
- prisiartinti** „prieiti“: musump prisiartink 133,5 (1).
- prisiękti**: del to asz prisiekiau /tie ne ieis žiamena 82,6 (l. przysięgł 82,6); prisiekienciū 208,22–23 (2).
- prisiglausti**: tawo meylesp prisiglausti 164,27 (1).
- prisahadyti** (sl.) „atsitikti“: diwni priepuoley prisahadiia 227,10–11 (l. przygadzać 227,11) (1); plg. *tiktis* Mž 462, PS I 21.
- prisiweizdėti** „prisižiūrėti“: prisiweizdeiau akia sawo biednaia 66,22; prisiweizdečia 53,14; Prisiweizdekim 154,27... (4).
- prisiwersti**: duok mums sawęsp prisiwersti 164,26–27 (1).
- prispausti**: wargais... prispausti 139,12–13 (1).
- prišokti**: Priszoka ant io 160,9 (l. Przypadli nań 160,9) (1).
- pritarimas**: bus pritarimas vžu mus 136,3–4 (l. przyczyna 136,3...); pritarima 19,6 (l. przyczyny 19,6...); 251,14 (3); plg. *pritari*.
- pritari** „pritari, prižadėti“: ir žodžiu sawu pritarey 69,8; pritars 37,12; pritarta 228,8 (l. poslubiona 228,8) (3).
- pritarinėti**: vž mus ten pritarineia 111,7 (1); plg. *pritari*.
- privadžioti** (vert.): werksman mane privadžioio 59,6 (l. przywodzono 59,6); nutikrinimay est privadžioio 249,2 (2).
- privalyti** „reikalingam būti, reikėti“: tie raginima ir liečiima wisokia priwala 204,15–16; 208,2 (2).
- priveizdetojas** „globėjas, prižiūrėtojas“: ko priweyzdetoiey disciplinos pilnay turi sergiet 206,14; priweyzdetoio 32,3 (l. opiekunem 32,3); plg. *priewaizda*.

priversti: meilen tawo priwersti 168,8; priwerstu 169,11; Priwersk 41,4; priwerstas 161,10–11... (8).

priversti: 1) „iwesti“: kurion mus teykis... priwest 250,6 (l. doprowadzić 250,7) (1); 2) „priversti“: kada gisay ius top priwede/ idant tą draugiste čia terp sawę daritumbit 231,17–18; 181,2 (2); 3) „iškelti“ (vert.): id saw ant pomieties priwestu wisą giweni- mą sawa 247,1–2 (l. przywiódł 247,1...); 242,15; 249,18 (3).

privilti „apvilti, apgauti“: o niekad ne est pri- wilemi szwenti žodziesy io 29,3 (l. omilne 29,2–3); 212,6 (2).

privylinas „apvylinas“: priwilima 83,11 (1); plg. *privilti*.

prova (sl.) „teismo procesas“: Tegul wis nu- terioia prowoy nugi biū 87,11–12 (l. Nie- chay zawždy od sądu skazany ustąpi 87, 12–13) (1); || plg. *byla*.

psalmas (sl.): Psalmas 43,10; psalmay 67,1; 69,1... (101).

puikia(ė) (sl.) „puikybė“: manimp nieka ne ras neiokios puykies 121,26–27; saugokimesi puikias 155,2–4 (l. pychy 155,4...); pa- giedink puikias 142,16 (3); || plg. *pasipūti- mas*.

puldinėti „griuvinėti“: padesti /tiems kurie puldineia 101,10 (1).

pulkas (br.) „būrys, pulkas; susirinkimas...“: pulkan 116,23; pulkay 53,6; pulkuosna 77,6; 141,25... (10).

pulti: 1) „kristi“: žiemen puola 85,5; 140,14; puolę meldes iamuy 158,23; ir wel tēn wedi isz kur puole Adomas 173,12–13 (l. wypadł 173,13) (4); 2) „pulti“: Ir ant manes warguola teyp labay puolate 64, 21–22 (1).

purvas: kad esme dulkies ir purvai 84,27 (1).

pūščia, pūščia (sl.) „dykuma“: puscios 81,20 (l. puszczy 81,21) 81,25; pusciy 81,25 (2).

pusiau priev.: pusiau perpuotusią 64,23; pusiau dienos 79,18 (l. południe 79,18) (2).

pūstyti (sl.) „naikinti“: ne duok pustiti 73,2; pustiti 72,19; pustiiiančios 79,18 (3); || plg. *naikinti*.

puvimas: ney wel daļaysi pažinti puwima 50,10 (1).

R

ragauti: wiećierios Pona ragawa 217,12; raga- wiew 213,5; ragautumbit 213,10–11; ra- gaudami 34,17... (6).

ragawimas: ragawimą 217,2 (l. pożywania); ragawimu 223,5; 208,7; 217,4 (4); plg. *ra- gauti*.

[ragimesi 15,13 žr. *regėti*.]

raginimas „skatinimas“: Raginimas 15,3; ra- ginimą 227,4... (8); plg. *raginti*.

raginti „skatinti“: kurie mane ragin 92,4; ragina 247,11; 247,14 (3).

raišyti „apkalbėti“: piktu liežuwiu mane ki- tiems rayszo 88,16–17 (l. roznoszą 88,17) (1).

ramdymas „raminimas“ (?): padare gi wer- kienti /ramdima nenorinti 133,18–19 (l. ku tuleniu niechciwe 133,19) (1).

ramiai priev.: ramiey iau miegosiu 46,21 (1).

ramintojas, -a: ramintoios 187,8; ramintoia 150,23 (2).

ramumas „ramybė“: ramuma 111,13; ramume 53,23 (2).

ramus: vn. ga. ramu 75,11; ramesn [=rames- nē] 67,2 (2).

ranka: ranka tawa 56,20; rankoy 67,16; ranku 103,12; rankosn 163,9–10... (48).

ranktis (=rengtis): rankimes paskuy eidami 24,23–24 (l. bierzmy ię za nim mocnie 24,23–24); rankitespi iopi 65,16 (l. čiśńćie- śię do niego 65,15) (2); plg. *rangias* DK 46; *rangkimesi* KN 219.

rasa: rasa mano wermės giwos 24,15 (1).

raskažius (sl.) „lėbavimas“: raskasiu persto- kim 149,8; (l. roskoszy 149,8) (1).

rasti: ne randam ney iokiem daykte ligaus 78,8; radau 91,8; nerascia 63,2; rastas 192,25; razdams 66,18... (21).

rastis „atsirasti“: ne wiens nesiranda kuris iam duotu pagaľbą 178,19–21; 230,21 (2).

rašyti: isakie rasziti 153,5; rasitu 105,14; raszi- ta 100,17 (6).

raštas: Rodzia rasztas szwentas 147,23; raszte 229,3; rasztay 245,11... (15).

ratmistras (pol.) „kareivių būrio viršininkas“: Ratmistras 162,11 (1).

raudinga „verksminga“: iszklausik raudingą maľdą mano 77,13–14 (1).

raukšla (=raukšlė): raukszla 192,24 (1).

raudoti „verkti“: teypag wisad rausti 140,20 (1).

razbainykas (sl.) „plėšikas, žmogžudys“: raz- bayniku 208,24–25; razbainikays 52,14 (2); || plg. *išėda*.

rėdas (br.) „tvarka“: idant redu stalop pena prieytu 220,2 (l. porządnie 220,2); 222,4 (2); || plg. *tvarka* DP 363, MT 204^b.

rėdymas (br.) „tvarkymas“: redimo 213,17 (1); plg. *rėdyti*.

rėdyti(s) (br.) „tvarkyti, valdyti“: rediti 149,27; reditis 235,7; reditumbey 234,2–3; redomas 234,4; 239,9... (29); || plg. *valdyti*.

- rėdytojas** (br.) „tvarkytojas; įkūrėjas“ (?): re-ditoiu 18,26; 240,21; vn. ga. rėdītoī 207,6–7 (3); || plg. *taisytojas* DK 9,32.
- regėti(s)**: gieydžia wisad regieti 66,13; regiu 59,20; ragimesi 15,13; regieia 137 7; regie-tumbim 149,27; Regieies 178,25; regimais 13,6; regiedamas 56,23... (47).
- [**regzdams, reigzdams** žr. **rėkšti** ir **reikšti**.]
- reikia** „reikalas“: iai io reykia butu 220,17; 240,25 (2).
- Tai senovinis daiktavardis, ilgainiui pa-virtęs trečiuoju veiksmažodžio esam. laiko asmeniu; plg. GK 1937,166; E. Fraenkel, Spr. § 28.
- reikalas** 1) „reikalingumas – reikalas“: To ta-da iau ir reikałopi 152,23; reikału 219,22...; 2) „reikmenė“: Duok... wisu reykału mu-su 118,16–17;... (9).
- reikalauti** „reikalą turėti“: kurie to trokszta ir reykałauia 205,25 (l. potrebiuį 205,26) (1).
- reikalingas**: reykalingas 205,13; reykalingame 35,5; reykalingiausia 232,4–5... (4); plg. *reikalingas*.
- reikti**: geriaus žinay ko mumus čia reykie 114,12; reykia 125,7;... (15); dg. ki. ne-reykiemu 45,20 (1).
- reikimas** „reikalas“: nieks ne weyzd mano reykima 100,3 (l. potreby 100,3) (1); plg. *reikalas*.
- reikingas** „reikiamas, tinkamas“: Tokiam ro-dzies ir sapnas reykingas 93,13–14 (l. po-žadliwy 93,13) (1); plg. *reikalingas*.
- reikšti**: saldzieys reikszieks žodzieys 154,9; reiszkiem 114,17; reigzdams 97,20 (3).
- reiškiai** „ryškiai, aiškiai“: Jau tatay po kim [=po akim] reyszkiey regiu 58,11 (1).
- rėkšti** „skinti“: waysiu regzdams medžia 119,23 (1).
- religija** (sl.): Religioy 203,18 (l. Religiey 203,18) (1); || plg. *tikėjimas*.
- retas** „nedažnas“: riatas kursay... regi 204,16 (1).
- ricierius** (sl.) „riteris, didvyris“: dg. va. ricie-rius 86,5 (1).
- rinkti**: o teysus saw renka 101,11; 113,5 (1).
- ryšys**: suiung ing vieną kuna... risiu 238,6 (1).
- rišti** „jungti“: Cia šwentasciump iszganima ne reykia riszt 126,11 (1).
- rytas**: Giesmes izgi rita 19,12; ritą 19,14; 38,10; 117,18 (4).
- rytykščia** „rytmetinė“: Małda Rytikščia 25,9 (1).
- roda** (sl.) „patarimas; taryba“: ir duosiu roda id stotumb rodoy 57,27 (l. radę 57,27); Ro-domis 31,20; 55,19; 69,25; 245,8... (7); || plg. *pamokslas*.
- rodyti** (sl.) „patarti“: Rodisiu ape giara 92,19 (l. bede radził 92,19) (1); || plg. *paminėti*.
- rodyti(s)**: idant iki gali meyle sawa tewiszka rodit teyktumbeysi 31,4–5; rodziu 107,22; rodzia 245,14; rodzies 93,13; te rod 104,8; rodi 50,12; rodikit 46,10; nerodidams 103,6... (37).
- rojus** (sl.): roiuy 119,21; 178,2; Roiun 252,16 (3).
- Roma** 193,21 (1).
- rona** (sl.) „žaizda“: ronos 55,22; ronomis 244,6; 121,11 (3) || plg. *žaizda* Mž 427,2; DK 140.
- rūbas** (br.) „drabužis“: rubas 193,16; rubą 88,12; rube 138,7... (6); || plg. *drapana*.
- rudulis** „vargšas“: Nesang asz rudulis ir pa-wargies 77,15; 88,20 (2).
- rūginti** „rauginti“: bat duonoy ne rugintoy 219,5 (1).
- rūkštis** (vert.) „raugas“: del to Welika szwes-kim ne senioie ruksztiie 219,1–2 (l. w kwašie 219,2...); 219,3 (2).
- rūkšti** būdv.: bataig isz obeles rukscios 186,15 (1).
- rūpestis** m. gim. 1) „rūpestis“: su rupescia reykie pradet 229,18; 23,18...; 2) „globa“: nes rupestina tawo szwenton pasidawiaw 44,20–21;... (8).
- rūpintojas**: rupintoiau manas / manes tuien nepamesk 54,6–8; rupintoiu 91,19 (2).
- rūpintis**: Turim ape tatay pilnay rupintis 191,6; rupinuosi 108,24; rupinas 112,13; rupin-tumbitesi 238,9; rupindamos 47,6... (13).
- rūstenybė**: atgrąžina smarkią rustenibę 87,7; 193,19 (1); plg. *rūstybė*.
- rūstybė**: ir ne paiudintumbim ant sawes / smarkios rustibes 27,13; rustibę 136,6; rusti-biu 99,6... (12).
- rūstauti** „pykti“: ne rustaut 220,19; rustawa 248,7 (2).
- rūstinti(s)**: Ne amžinay ans rustisis 84,9; ne rustinkit 46,6 (2).

S

- sakymas** „pamokslas“: szwenta žodzia sakima 134,22–23 (l. kazania 134,23) (1).
- sakyti** „sakyti, skelbti“: sakt... labai linksma ą nauiena 171,8; sako 220,12; sakia 148,14; sakičia 70,9; sakidami 171,19... (12).
- sakramentas** (lot.): Sakramentu 105,9; 220,12; 221,13–14 (3).
- Salamonas** 229,7 (1).

saldumas: ing tikrą saldumą 240,3 (l. słodkości) (1).

saldus: saldus 75,3; saldžieys 154,9 (2).

samđinykė: vn. ki. samđinikies 5,19 (1).

sąnarys: 1) „narys“: kad tas wisas musu su rinkimas su wisais sanariumis sawo 192,21 (l. członkami 192,20); 192,12; 218,6–7 (3); 2) „punktas, skyrelis“: tuose keturiuose sąnariuose tatay pažisit 192,26–27 (l. członkach 192,27) (1); 3) „sąnarys“: teykis malonė / mači ir drutibę sanariu duot 251,3–4 (l. vmysłu 251,3) (1).

[**sanas**... žr. **senas**: sanas 180,19; sano 154,15 (2).]

sandara (-ia?) „santaika“: sandaros 145,7; sandaroy 12,17; sandarion 90,23... (5).

[**sant**, **santi**, **sančia**... žr. **būti**.]

sapnas „sapnas, miegas (?)“: idant sunkus sapnas ne vžgriutu 37,10 (l. sen 37,10); 93,13 (2).

sargas „segėtojas“: idant musu sargu butu 36,4; 77,17; 91,14; sarguy 38,4; sargay 93,5... (7).

sargybė „sargyba, globa“: sargibey io ney nieko nebiiosiu 49,16 (l. w opiece 49,16); idant po sargibey butum 137,16 (l. strażą 137,16); sargibe 135,9; 137,16 (4).

saugoti(s): Dumas szirdies teykis saugoti 37,15; sawgaia 19,17; saugotumbimes 211,11; saugoki 123,19; saugodami 191,9... (18); plg. **segėti**.

saulė: saulė 162,3; Saula 76,27; saules 84,16; 91,17 (4).

savas, -a: ing kuną sunaus sawoia ilipik 127,13–14; smarkią skolą taw tewuy sawam vžmokieia 251,1; sawamuy 83,6; sawą 26,11; sawuoiu 102,14; sawoy 53,17; sawame 14,18; sawop 24,24; sawiemus 10,23; sawąšias 98,4; sawuosius 171,23; sawuose 14,20... (74); sawom 14,6–5 reikia laikyti korektūros klaida (=savam); plg. **sawo**.

savo: Ne del to krauia sawo praieia 135,5; Tatay wisa teykis padarit ir mumus duot iz meyles ir susimilima sawa 32,6–7; 135,6; 157,2; 159,8; 160,14... (435?).

Kai kur neįmanoma atskirti, ar vartojamas įvardžio **savas**, -a galininkas arba moterišk. giminės vardininkas ir įnagininkas, ar nederinamasis kilmininkas **sawa**, pvz.: pawizdek **sawa** szwenta akia 46,15–16; garbinkime su džiaugsmu **sawa** sutweregį 152,6.

sawęs, **sau**...: sawęs 161,9; saw 25,33; saw 82,7; sawi 143,19; sawę 205,14; sawe 108,3; sawim 170,2; sawimp; sawęsp 139,16; sawip 59,14; sawopi 144,16... (110).

sawawalnai (pol.) „sawo noru, laisvai“: ir biau ruose griekuose sawawalnay guli 204,14–15 (l. swowolnie 204,15); kuri sawawalnay ļaykom 164,18–18 (l. swowolnie 164,18); 205,23; 206,10 (4); plg. **sawawalnas**.

sawawalnas (sl.) „sawivališkas, laisvas“: dalayzdami tamuy sawawalnam kunuy /wisokia wala 210,15–16 (l. swowolnemu 210,16) (1).

sąžinė ir sąžine musu meyley io budru butu 39,2 (l. sumnienie 39,2...); sąžines 127,21; sąžinę 21,21; 181,3; 205,26; 214,21; 251,8 (8).

sėdėti: sedi po desiney 151,7; sedeiom 223,17; sedintiems 101,7; sedinčiopi 131,11; sededams 169,12... (15).

sekioti: idant gi tame wisi sekiotu 108,18–19; sekioia 162,23–24; sekiodami 25,6... (4); plg. **sekti**.

sėkla (-ė): idant tawo sekla čia paseta 185,4; sektes 194,17–18; sekioi 240,23 (3).

sekmas, -a „septintas“: Sekmas 106,11; sekma 108,5; sek moy 106,7... (8).

sekramentas (lot.): Sekramenta 220,20–21 (1); plg. **sakramentas**.

sekti „paskui eiti“: io sekti ne noreio 149,19–20; ne sektumbit 175,17; sekdami 164,15... (4).

sekti „nykti, džiūti“: buwau spaustas teip kad siako smagienes kauu 56,19–20 (l. wemnie schnęły koscy 56,19) (1).

senas, -a: Dumoiau ką darey senoy walandoy 103,10; senas 247,21; sano 154,16; 180,19... (7).

seniai priev.: seney vžumirszo 72,7; 103,7; 156,19 (3).

senybė „senatvė“: senibey 70,8 (1).

senystė „senatvė“: senistes 249,11 (1).

septinergi „septineriopa“: Tu septinergi do wana 175,12 (1).

Serafin 150,11 (1).

sergėti(s): teykis mane sergiet nuog smutka 57,8; serkt 91,18; sergietumbim 126,3; sergiesiegi 236,18; sergietas 229,17; sergiedamas 48,18... (23).

sėsti(s): Tengi sedos po desiney 172,8; sesiu 52,3; sesis 149,16; 149,11 (4).

sėti: ne seia ney aria 114,14 (1).

sesuo „bendratikė, idėjos draugė“: Paguzisti tatay miela sesuo 237,5–6, dg. va. seseres 191,5; seseru 31,24; 211,22... (13).

[**siako** 56,1 žr. **sekti**.]

sidabras: vn. įn. sidabru 246,4 (1).

siekti „griebti“: kaławiius siekia 90,23–24 (1).

- sieloti** „sielotis“, „rūpintis“: ne sielok duszia mano 59,14–15 (l. nie frasyu się 59,14) (1); plg. *silvartas*.
- siena** „namo siena“: siena 64,22 (1).
- syła** (sl.) „jėga, galybė“: kurie mus sila tawo gintu nuog neprietelu 40,2–3; sių 6,9; siloms 103,20... (8); || plg. *galybė* ir *stiprybė*.
- silpnas**: silpnas 251,18; šilpną 114,22; Silpname 37,23(3).
- silpnybė**: ir tikru musu silpnību/ padeieiu 252,12–13; silpnibę 35,17; silpnibes 146, 4... (7).
- silpnumas** „jaunumas“ (vert.): o anis del silpnuma amžia ne gali wayksiot 195,22 (l. dla słabości wieku 195,23) (1).
- silvartas** (=sielvartas) „liūdesys, skausmas, nelaimė...“: o silwarta neiszwiis ant amžiu 96,3 (l. A smutku nie poznać 96,3); kad nuramins mano silwartus 60,19–20 (l. Frasunki 60,19); silwartu 45,14 (l. trudności 45,16); silwartamus 168,10 (l. kłopotie 168,10); silwartuose 175,8 (l. w tęskliwości 175,8... || (17); plg. *sieloti*.
- silvartingas** (=sielvartingas): silvartinga 145,22 (l. troskliwa 145,23); silvartingu 31,27 (l. smutnich 31,27) (2).
- silvartuoti** (=sielvartuoti): o wienok ne silwartuok manimp dusia mano 60,16 (l. nie frasy 60,17) (1); plg. *sieloti*.
- Simeonas** 159,7 (1).
- Simonas**: Symonas 161,10 (1).
- Sionas**: Syona 98,9; Sioni 75,10; Syoną 98,3... (7).
- sirata** (sl.) „našlaitis“: Warguoli siratą sudik 74,6 (l. sierotę 74,6); siratu 32,2; 135,19 (3); || plg. *našlaitis* DP 24.
- siuntimas** „pasiuntinystė“: id siuntimą pilditu 148,6 (l. poselstwo 148,6); 218,20 (2).
- siuntinys** „pasiuntinys“: siuntiniej 149,14–15 (l. poslowie 149,14–15) (1).
- skaičius**: Nesibiiodam silos ir beskaiciaus žmoniu 143,16–17 (l. niezliczonych ludzi 143,16) (1).
- skaisiti**: skaisiosp (=skaisciosp) /Bažničiosp 55,9 (l. iasnemu 55,8–9) (1).
- skaityti**: skaytit 222,7 (1); plg. *skaitytojas*.
- skaitytojas**: o tuo ciesu turi skaitytoias ką skaitit 222,6–7 (l. Lector 222,7) (1).
- skalsiai** „duosniai“ priev.: Dowans sawas skalsey iemus duosi 76,25 (l. z hoynoščią 76,25) (1).
- skambėti**: o skambes ing ausis terp swetimu žmoniu 50,6–7; 102,9 (2).
- skandinti**: o skandina gi Diewa žodis 61,18–19 (l. potępia 61,18); 36,16; 20,4; 239,5 (4).
- skyda** (germ.) „tvirtovė“: Abgineiu ir skida powargusiu 104,3–4 (l. Obronco... y twierdzo 104,3) (1); plg. *apsaugotojas*.
- skylė**: o piktas namie tawa skilu te nedara 92,16–17 (1).
- skyrus**: 1) „skirtumas“: Idant wieroy skiriaus kokia ne butu 228,23 (1); 2) „atskiri“ priev.: O idant kožnam skirumi teyktusi buti 18,22–23 (1).
- skirti(s)**: kad tureio iau skirtis 115,9; 163,9; Nes tuo nuog kitu zweriu nekaľbančiu skiresi 232,11–12; 161,16; nesiskirtumbey 237,10–11; Skirtumbim 218,1 (6).
- skystas**: skistas wanduo 88,10 (1).
- skoła** „skoła; kaltė“: o te numirst palikdamas skoľas 87,13–14; vždengdamas musu wi-sokias skoľas 136,10 (l. winy 136,9); skoľa 251,1; 183,12 (4).
- skorbas** (pol.) „turtas“: skorbą 46,20 (1); || plg. *turtas*.
- skubintis**: nesiskubintus 145,3 (1).
- skustis**: neteysey ant io skundes 160,22–23 (1).
- slankstis** (=slenkstis): gražiej pabudawotus atľankisim slankscius 92,6–7 (1).
- slėpti**: iľgay nori slępt weyda nuog manes 47, 4–5; ne slępk 55,4 (2).
- sloginti** „slėgti“: Sztay piktas žmogus dusią mano slogin 103,4–5 (1).
- slūžyti** (sl.) „tarnauti“: slūžit wisame giarame artimieumus musu 18,10; slūžiia 75,21 (l. slūžą 75,21); slūžitum 143,13... (7); || plg. *tarnauti*.
- smagenes** „smegenys“: smagienes kauľu 58, 19 (1).
- smalstas** „gobšas žmogus“: dg. ki. smaľstu 208,27 (l. łakomych 208,27) (1).
- smarkiai** priev.: smarkiej susitęka... wandenę 59,24–25; grumzdžia smarkiej 61,17 (l. strogo 61,17); 135,11; 161,6(4); plg. *smarkus*.
- smarkybė**: smarkibey 52,14 (l. okrućienstwie 52,13) (1); lg. *smarkus*.
- smarkumas**: smarkumas 234,13–14 (l. strogość 234,15); smarkuma 162,5; 240,22 (3); plg. *smarkus*.
- smarkus**, -i „narsus, žiaurus, stiprus...“: Vž meylę atgražina smarkią rustenibę 87,7–8 (l. niespodziewaną 87,7); isztrauk isz smarkios rankos neprietelaus mano 88,18–19; (l. srogiej 88,18); 137,13; 168,2; 169,3... (13).
- smertelnas**, -a (pol.) „mirtingas“: smertelna 249,16 (l. śmertelną 249,16); nesmertelnas 183,24; 51,3 (3); || plg. *mirštama* DK 186.
- smertis** (br.) „mirtis“: smertis 149,5 (l. smierć 149,5...); smerties 30,14; smerti 122,6; smercia 167,5... (62); || *mirtis* DK 34.

- smūtytis** (sl.) „liūdintis“: o werksme wel smutiasi 76,7 (1); || plg. *nuliūsti, silvartuoti*.
- smūtkas** (sl.) „liūdesys“: smutka 71,18 (l. žalości 71,16); smutką 59,18 (l. frasunki 59,17); smutkie 103,9; smutkus 165,7...(6); || plg. *silvartas*.
- smūtnas, -a** (sl.) „liūdnas, menkas“: kada asz szaukiu smutnas tarnas tava 55,7; smutną 45,16 (l. smutne 445,18); smutnoy 88,21... (8); plg. *nuliūsti*.
- sniegas**: kaip sniegas iszbalsiu 63,7 (1).
- sopulys** „skausmas“: sopuluose 161,23 (1).
- Sora** (= Sara): Soros 236,24 (1).
- sotymas** „sotinimas“: o kaip dawey duona kunuy penu ant sotima 35,15–16 (l. ku žiwności 35,16) (1).
- sotinti**: sawo małone sotink 67,7 (1).
- sparnas**: po sparnais tawo 67,12; 79,11 (2).
- spąstai**: Anas isztrauke isz spąstu medwisia 79,9 (1).
- spaudimas**: Visur neprietelus turim / nuog wisur spaudimą regim 165,6–7 (1); plg. *spausti*.
- spaudyti**: ne spawditu waiku tawa 20,13 (1).
- spausti**: Kaip noresim taip gi spausim 69,21; buwau spaustas 56,19; spaudžia 84,3 (l. trapią 84,4); spauda 56,22 (5); plg. *sloginti*.
- spawiednis** (sl.) „išpažintis“: spawiedies 205, 27 (l. spowiedzi 205,26) (1); || plg. *išpažinimas*.
- sprova** (sl.) „dalykas, reikalas, darbas“: kad ragauiam surinkime... nuog tawe pastatitos sprowos 224,14–16 (l. sprawy 224,16...); ten pradeia sprowas nauias 180,19; sprowose 245,9 (l. Dzieiach 245,9)... (20); || plg. *daiktas, reikalas*.
- sprovavoti** (sl.) „paruošti, atlikti“: sprowawota wečiaria 206,16–17 (l. sprawowana 206,17) (1); plg. *prirengtis* DK 99.
- srudinti** (= surudinti) „graudinti“: Tay Pone dusią mano labiausey srudina 59,19–20 (l. rozrzewnia 59,19) (1).
- E. Frenkelis (Spr. § 42) laiko korektūros klaida vietoje *surudinti*.
- stalas**: pastatita ant stalo 219,15; stalą 51,8; stałopi 125,6; staliepi 95,16... (15).
- stalčius** (sl.) „sostas“: Tenaygi pastatiti ira stalčius suda 92,10–11 (l. stolice sądowe 92,11); Stalčiu 85,15 (2); || *sostas* DK 47.
- stangauti** „užsisipirti, priešintis (?)“: ant puscios stangawianciu 81,20–21 (l. vpornego 81,21) (1).
- stangumas** „užsispyrimas“: Kuriu stangumas ir piktenibe prikiele manimp labay didę rustibe 82,4–5 (l. vpor 82,4) (1).
- statyti(s)**: ir te giedies dumos sawa / kurią state dusiey mana 69,26–27 (l. czynili 69,28); teysumis patis statidamiesi 120,6–7 (l. dobrimi się zdali 120,7) (2).
- stebuklas**: kad per stebuklą tat rodey 137,4 (l. przez dżiw 137,4); stebuklu 162,13 (2).
- stebuklingas**: stebuklingas gimimas 152,10 (1).
- stiprai** (-iai) „stipriai, tvirtai, tikrai“: Stiprey asz tikiu wisad małoney tawa 51,15–16; tatay stiprey stosis 119,10 (l. w prawdzie 119,10); tam stipray tikime 141,5; 169,8... (6).
- stiprybė** „tvirtybė, galybė“: stipribe 10,7; stipribey 85,20; 117,13; 150,9... (6).
- stiprinti(s)**: tesi ramin ir stiprin anais žodzieys 248,18–19; stiprink žmones 182,21; stiprint 251,10; stiprintis 249,18 (4).
- stiprumas**: Tarnay tikri tures stipruma 37,17 (1); plg. *stiprybė*.
- stipras, -a (-us, -i)**: stipras 4,13 (l. mocny 4,13); stipriosios 99,9; stiprą 251,7; stiprop 60,7; dg. va. stiprus 137,19 ir stipri 85,19; stipriemus 143,22; stipriasne 252,21... (116).
- styrėti** „slypėti“: tawimp dumos mano stiri wisos 103,24–25 (1).
- stoda(s)** (sl.) „banda“: stoda ganantiemus 153,26–27 (l. stadem 153,26) (1); || plg. *banda*.
- stoti(s)**: 1) „tapti, atsirasti, atsikilti, įvykti, pasirodyti, būti“ (vert.): Stoiausi swietui papeyktas 69,12 (l. stałem 69,13); Ir stoios po akims iu 158,6 (l. staną 158,6); stodamies nauiu sutwerimu 208,11–12 (l. stawaię 208,10); stotumbimes 212,19; stosienti 152,22...; 2) „stoti(s)“: wartuose... stosis musu koios 92,5–6; stotumb rodoy 57,27; 91,17; 115,15... (37).
- stovėti** „stovėti, laikytis“: anas wisada stowi / po desiney rankay tawa 91,14–15; padek mums priesz gi stoweti 119,2–3 (l. sprzećiwic 119,2–3); stowetumbim 175,23; stowinčiuy 118,15; stowint 178,26; stowedami 140,24... (22).
- strėla**: ney wel strely nakti lakiocenciu 79,16 (l. strzaływ 79,16); strelos 90,16; 93,18 (3).
- strochas** (sl.) „baimė, išgąstis“: nes kai žiame drebeia koks ten buwa strochas 162,10–11 (l. strach 162,11); stroche 160,19 (2); || plg. *baimė*.
- strūnos** (sl.) „styginis instrumentas“: garbin kit gi bubnays / strunomis 102,5 (l. wstruny 102,6) (1).
- stulpas** (sl.): stulpopi gi pririšę 160,26 (1); || plg. *stiebas* DK 47.

- stumti**: peklona ne stumtu 103,2–3 (1).
- su**: šis prielinksnis vartojamas su įnagininku dabar įprastinėmis reikšmėmis, pvz.: amžinay su mumis buk 25,12; Ne eik su mums sudan tawo 22,12; Ir dekawokim su džiauksmu 83,14–15; ney wel ligink su tays 55, 14–15; siarnas su didemis iltimis 82,18...; vertiniai: niekad negali stotis pikt su mano kunu 65,12; 54,8... (194).
- subudavojimas** (pol.) „pamokymas“ (?): ir bažnicos sawa grožibes subudawoymą 241,2 (l. zbudowaniu 241,1); 43,6; 197,15; 228,1 (4); || plg. *pamokslas*.
- sūdas** (br.) „teismas“: sudą dara nuspaustiems 101,5; sudan 102,23; sudop 241,12; dg. ki. sudu 74,10... (16).
- suderančiai** „sutartinai“ priev.: suderančiaiay to gieyde 230,18–19; 240,11 (2).
- suderėjimas** „susiderinimas, sutarimas“: sudereima Pona... su bažnicia (l. ziednanie 238,11) (1); plg. *suderinti*.
- suderėti** „sutarti“: o suderanciays balsays giedokime 19,10 (l. iednostaynemī 19,11); 23,6 (2); plg. *suderinti*.
- suderinti** „sutaikinti“: mus su Diewu suderiny 24,21–22 (1).
- sūdyti** (br.) „teisti“: Sudit 42,7; sudij 74,4; sudisi 96,18; suditu 62,16; Sudikim [=sūdiki mane]... 51,14 (20); plg. *išteisti* Mž 107.
- sūdzia** (br.) „teisėjas“: sudžia 27,2 (l. Sėdzia 27,21); 74,18; 83,25; sudžios 241,15 (4).
- sudžiūti**: labay sudžiuwau 56,22–23; sudžiuwes 88,26 (2).
- suejimas** „susirinkimas“: kur ir szwentu sueimas 111,16–17 (l. obcowanie 111,17) (1).
- sugauti**: O neprietelis ne sugautu 37,11; sugawes 99,9; 69,21 (3).
- [**sugiespausti** 65,15 žr. *suspausti*.]
- suglaudimas** „sujungimas“: tame musu draugistes suglaudime 214,8–9; suglaudimas 152,11 (l. złączenie 152,11); suglaudimą 239,3;... (5); plg. *suglausti*.
- suglausti** „sujungti“: Susiglausk sirdis in tikra meile 239,11–12 (l. Spoyže 239,12); suglaustus 239,8 (2); plg. *sujungti*.
- sugražinti**: pirmon łoskon sugražina 136, 7–8; sugražinay 30,13 (2).
- sugretinti** „sujungti, suartinti“: tasaigi ius te sugriatin ir suiung ong wieną kuną 238, 4–6; sugriatina 231,7–8; 230,23–24 (4); plg. *sujungti*.
- sugriešyti** (br.) „nusidėti, nusikalsti“: sugrešiom 131,24; sugriesziie 165,14 (l. zgrzeszylī 165,13) (2); || plg. *nusidėti*.
- sugrįžimas**: bat ļauki io sugrįzima 22,10; 91,23; sugrįzimą 180,14 (1).
- sugrįžti**: namuosna sugrįžo 154,26 (1).
- sujungti**: suiung ing wieną kuną 238,5 (1).
- sukruvinti**: sukruwintas 164,6 (1).
- sukūlimas** „sumušimas“: bat weykiaus sulauks sawo sukulima Dukte Babilona ne apmulnay 99,2–3 (l. zburzenia 99,2) (1); plg. *sukulti*.
- sukulti** „sulaužyti, sumušti“: Teykis sukult... priesztarnikus 137,18; kursay sugawes iuos irgi sukuls 99,8–9 (l. potłucze 99,9); sukulkit 98,26 (l. Zburzcie 98,26)... (5).
- sulaisti** (=suleisti) „sujungti“: su mumus sulaysta 126,25 (l. spoionego 126,25) (1); plg. *suglausti*.
- sulaukti**: sułaukti to / kaip dusawau mielasirdistey tawo 47,19–20; sułauksiu 54,18; 92,2; 94,24 (4).
- sulaužyti** „sunaikinti“: silas wisokias... sulauzey 36,9–10 (l. porażił 36,10) (1).
- sulesti**: pauksiecy zweris sułas 67,20 (1).
- sulyginti**: Nes negalim suligint silwartu... su... linksmibems 140,3–4 (1).
- suliūbas** (pol.) „pažadai“: Atmink ant suliubo sawo žadeima pirma 133,27–134,2 (l. sluby 134,2); 132,18 (2).
- suliubyti** (pol.) „pažadėti“: teyp kaip tatay mumus sulubit ir žadet teykies 211,2–3 (l. zaslubić y obiecać raczył 211,2–3); tuos dayktus sulubiia tam kožnam 80,19–20 (l. slubuię 80,20); sulubita 79,13; 115,8... (6).
- sunaikinti**: sunaykint wisas neteysibes 145,16 (1); plg. *sunykinti*.
- sūnelis**: suneli gi pagimde 153,9; sunelu 94,24 (2).
- sunykinti** „sunaikinti“: idant gundimą kožną galetumbim sunikint 116,26–28; 64,24 (2); plg. *sunaikinti*.
- sunkiai** priev.: sunkiey dara dusiey mana 78,17; 131,24 (2).
- sunkybė** „sunkenybė; vargas, nelaimė...“: Idant tawesp sunkibe neateytu 91,21–22; o welig piktiemus amžina sunkibę 169,23–24 (l. pohanbienie 169,24); susimilk sunkibey mana 52,18–19 (l. ciężkości 52,18); pawizdek ant musu sunkibiū 72,22 (l. wćiski 72,22); sunkibese 179,9... (17).
- sunkus, -i** „sunkus, vargingas, didelis“: Idant sunkus sapnas ne vžgriutu 37,10; iszgiabēti mes nuog sunkaus suspaudima 73, 20–21; sunkume gundime 141,10; Ir duok stiprey pergalet sunkius kariautoius 145, 25–26 (l. ciężkie 145,25)... (17).

- sūnus**: sunus 29,18; sunaus 38,19; sunaw 176,16; sunausp 176,12; sunup 30,12; sunumus 21,19; snnu [=sunu] 8,9... (159).
- suprasti** „išmanyti“: ne supras kad ing pekla impuls 67,17; suprastu 164,2 (2).
- surakinimas** (vert.) „santrauka“: Surakinimas wieros krikscioniszkos 2,3–4 (l. Summa 2,3) (1).
- surėdymas** (br.) „sutvarkymas“: suredimu dwa-sios szwentos 118,7 (1).
- surinkimas** (vert.) „susirinkimas, sinodas“: susirinkimas 237,25 (l. zgromadzenie 237,27); surinkimą 18,18; (l. zbor 18,18; obcowanie 8,26); surinkimuose 195,20... (38); plg. *suririnkti*.
- surinkti**: iuog mus draugie surinkt teykiesi 15,12; surinkta 111,16... (4).
- surišti**: dumomis sawo suriszo 133,10 (l. zwią-zał 133,10) (1).
- suronyti** (sl.) „sužeisti“: vn. va. suronitas 244,4 (l. zraniony 244,3) (1); || plg. *pažeisti*.
- susieiti** „susirinkti“: susieiom szitay po akimis 213,15; susieiot 45,21; susieia 44,9; dg. va. susieie 19,15... (5).
- susigėdėti** „susigėsti“: idant susigiedetu tie 78,25 (1).
- susiglaudimas** „susijungimas“: susiglaudimą tu-ri tawa 128,22–23 (l. złączenie z tobą maią 128,23) (1); plg. *susiglausti*.
- susiglausti** „susijungti“: teykies su mums su-siglausti 125,12–13 (l. złączyć 125,13); su-siglaudey 130,19 (2).
- susigrįžtis**: kad kieltus ir ans susigrisztus 144,21 (l. przyszedł ku sobie 144,20) (1).
- susilėkti**: kaip pauksztaley lizdump susilakie 75,19–20 (1).
- susimylimas** „pasigailėjimas, mielaširdystė“: mu-mus duot iż meyles ir susimilima sawa 32,7 (l. miłosierdzia 32,7); vn. n. susimilimu 28,21; 103,15; 129,3 (4).
- susimilti** „pasigailėti“: teykis ant mane bied-na dabar susimilti 45,15–16; 3 asm. su-simile 84,21; susimilk 53,25; susimiltasis 30,4... (22); plg. *pasigailėti*.
- susirinkti** „susieiti“: kurie tiktay čionay su-sirinkot 209,24; susirinks 78,5; susirinkię 158,14... (8).
- susitekėti**: 1) „sutekėti“: susiteka didžiu lietu wandenės 59,24; 2) „susieiti“: o sztay priesz-tarnikay mano/ priesz mane susitekieia 69,16–17.
- susiversti** (vert.) „atsiversti“: Padeki mumus iau susiwersti tawępi 71,9–10 (l. się na-wrocili 71,10) (1).
- suskaityti**: del grieku nesuskaytomu 22,5 (1).
- suspaudimas** „prislėgimas, sielvartas...“: Ne wesk mus ing... sunku suspaudima 118,27; suspaudime 141,9; 141,13... (4).
- suspausti** „prislėgti“: Teykis but... suspaustu giałbetoiu 31,26; sugiespausti 65,5 (2).
- suspiaudyti**: gimi szwęta suspiaude 160,16 (1).
- sustatyti** (vert.) „pastatyti“: namu nesusta-tis 93,2 (l. nie zbuduie 93,2) (1).
- sutarimas** „susitarimas“: Jay noras aba su-tarimas... isz abieiu szalu top prieytu 228,12–13 (l. przyzwolanie) (1).
- [**sutek** 47,19: korekt. klaida, turi būti *suteyk.*]
[**sutak** 92,15: korekt. klaida, turi būti *suteyk.*]
- sutikti**: Id cionay tatay mani wis sutiktu 98,20 (l. potkało 98,20) (1).
- sutrynimas** „sunaikinimas“: ir sutrinima wisu grieku musu 223,23 (1); plg. *sutrinti*.
- sutrinti** „sunaikinti, sutriuškinti...“: Sutrint teykis... tą žveri smarkią 72,23–24; smerti teypag sutriney 151,5–6; sutrintumbim 118,13; sutrintas 244,5... (20).
- sutrupinti**: Dekawoiame tau sirdzia sutrupinta 30,6–7 (l. skruszonym 30,6); 64,5 (2).
- sutvėrėjis** (vert.) „kūrėjas“: sutweregį 86,7 (l. stworzyciela 86,8...); sutwercieaw 27,20; 110,4; 112,8... (7); || plg. *darytojas*.
- sutvėrimas** (vert.): 1) „kūrinys, padaras“: nupuolęs sutwerimas tawas 26,9–10; 135,7; 147,13...; || plg. *padaras* DP 35; 2) „sukū-rimas“: už giaradeiste sutwerima musu 16,3–4 (l. stworzenia 16,4)... (24).
- sutverti** (vert.) „sukurti“: kurias teykies su-twertu 116,11 (l. stworzyć 116,11...) sutwer-tas 2,14... (18); || plg. *padaryti*.
- sutvertojas** (vert.) „kūrėjas“: sawo mielą su-twertoią 97,6 (1); || plg. *darytojas*.
- suwadinti**: tawa meylene suwadina 157,5–6 (1).
- suvedėjas** (vert.) „suvedžiojas“: Tiesa tawa łabay anksztay del piktu suwedeiu 133,2–3 (l. zwodniki 133,3) (1).
- suvystyti**: prakrate gulint wayką / rasit su-wistitą 158,10–11 (1).
- sužadinti** „pražūdyti“: iau sužadina mus 61,2 (l. potrawił 61,2) (1).
- svečias**: ir swecias kurasai esti namuose tawo 5,3–4 (l. gość 5,5); sweciu 175,21; 108,12 (3).
- sveikas**, -a sweyka mane łayka 50,24–25; sweykas 19,23; 130,26; 230,5... (5).
- sweikata**: paduomi... sweykata wisa 70,19; 118,18; sweykatay 21,7; 25,21 (4).
- sweikiaus** prieve.: sweykiaus butu 251,25 (1).
- sweikinti** „gydyti“: teykis nuog grieku sweykint 146,19–20 (l. vzdrowić 146,21) (1).

svėtastis (br.) „šventas daiktas, šventenybė“: swetastis 133,10 (l. swiėtości 133,11...); swietasciump 126,10; 129,19... (8); || plg. *šventastis*.

svetimas, -a: žiamėy cionay swetimoy budami 98,12–13; swetima 72,3; swetimomis 208,26... (8).

sviečijimas (br.) „liudijimas“: swieciimā 193,27; 201,1 (2); plg. *liudijimas*.

sviečymas (br.) „liudijimas“: swiecima 5,16 (l. swiadectwa 5,18); 214,20–21 (2); plg. *liudijimas*.

sviečyti (br.) „liudyti“: swieciia 13,12; 243,22; 245,12... (11); plg. *liudyti*.

swiedkas (pol.) „liudininkas“: swiedkai 230,12; swiedku 237,25; 231,2 (3).

svietas (br.) „pasaulis“: Nors swietas welniu pilnas butu 61,13; swietā 243,12; swietan 243,12; 137,8; 149,20... (67); || plg. *pasaulis*.

Š

šaka: waisiu duodama szakas įaide 73,7–8 (1)

šaknis: kaipu szaknis wina waisui duodines 95,15; 130,25; szakniu 141,23... (5).

šalis: 1) „kraštas“: Buwo anoy szalie ganimdam piemenes 158,5; 2) „šonas“: teyp kad iau iz wisokiu szalu / reykalingi esme abginimu 135,13–14 (l. strony 135,13); 165,4...; 3) „pusė“: abi szali žiengienti ing małženstwā 229,23–24; 228...; ... (17).

šalpė „galybė“ (?): rodik szalpe sawo 44,14–15 (l. możność 44,15) (1).

šaltis: szalcia Menesiie 91,18 (1).

šaukimas „kvietimas, prašymas, kreipimasis“: szaukimo 24,18 (l. zawołanie 24,18); 96,12; 100,8 (3).

šauksmas „prašymas, kreipimasis“: iszklausik tu musu szaukima 21,9–10; szauksmus 122,3; 99,15 (3); plg. *šaukti*.

šaukti „kreiptis, prašyti, šauktis“: kursay szaukia eykit wisi manėsp 126,13–14; mes tawėspi szaukiamė 131,21; szauktumbim 196,14; szakientiemus 75,16; szaukdams 137,10...(40).

šėčėpyti (pol.) „skiepyti“: scieplik / ing kuna Sunaus 127,13 (1); || plg. *įlipyti, išakninti*.

šėforius (pol.) „prievaizdas“: tarnu ir szeforium io budamas 201,3 (l. szafarzem 201,3) (1); || plg. *priveizdėtojas*.

šėimyna „tikiybėnės bendruomenės nariai“: Zwiłgterek... ant to surinkimo sieyminos tawo 196,17 (l. czeladki 196,18) (1); plg. *šėimynėlė*.

šėimynėlė „tarnai“: waykus ir sieyminėlė iusu 234,26 (l. czeladkę 234,27); sieyminėšp 15,5–6 (2).

šėrnas: siarnas 72,18 (1).

šėšėlis: waikscioiu kaip siesielis palinkės ik žiamėy 88,22–23; siesielo 51,3... (3).

šėši, -os: siesi 6,9; szieszias 4,24; 108,6... (7).

šėštas, -a: Sieszias 106,9; sieszios 161,4 (2). [siarnas 72,18 žr. *šėrnas*.]

šėiaudas: guleia / ant siaudu 154,18 (1).

[sieyminos, sieyminėlė... žr. *šėimyna, šėimynėlė*.]

šėianas: guleia ant siaudu ir siena 154,18 (1).

[siesielis..., siesis, sieszias... žr. *šėšėlis, šėši, šėštas*.]

šėirdingai „nuoširdžiai“ priev.: sirdingay... dekawokime 17,3; 123,21 (2).

šėirdis: sirdis iam wisad mano pasiklonios 55,25; sirdies 20,23; sirdžia 114,22 ir sirdi 9,3; sirdin 148,17; sirdisna 31,11... (96).

šėis, ši: sio šwieta 61,16; sia 18,6; siuo 191,3; sieme 229,5; siose 116,5... (34).

šėitai „štai“: weyzdek sitay... ant pawargusia 47,9; 213,15 (2).

šėitas: sito 78,16 (1).

šėkadlyvas (pol.) „kenksmingas, žalingas“: szkadliwa 57,14 (l. szkodliwego 57,14) (1); || plg. *žala* Mž 16.

šėkariata: Szkariatos 159,22 (1).

šėlavingas, šėlavingas, -a: szławinga 231,2 (1); szlowingas 133,18; szlowingo 166,26; 95,13; 113,20 (4).

šėlavinimas, šėlovinimas „garbinimas, linkėjimas“: Vž tatay iemus duos... szławinimā 76,8–9 (l. dobrorzecznie 76,8); 88,2; 72,2; 129,9 (4); amžins szłowinimas 143,26–27 (l. požėgnanie 143,27) (1).

šėlavinti, šėlovinti: szławint 40,10; szławincia 75,10; szławinkitegi 68,13; szławindami 97,16... (25); szlowin 150,6; szłowintumbim 34,18; szłowindami 97,13... (13).

šėlovė: szłowe 10,26; szłowes 20,8; szłowė 81,3; szłowey 151,14... (16).

šėlovingas „garsus, garbingas“: regieia žienklā buklingā / wisam swietui szłowintingā 137,7–9 (l. znamenity 137,9) ... (1); plg. *šlowingas*.

šėonas: szoną iam pradure 162,15–16 (1).

šėtai jaust.: sztay mes pawargusios 26,8; 166,11 ... (4); sztey [=sztay] 69,16.

šėuo: dg. va. szunes 209,6 (1).

šėwentas, -a: szwentas 68,16; szwentamuy 83,7; szwentop 196,2; szwentasis 57,2; szwentoi 116,13; szwentiegi 85,19; szwenciausias 164,10... (333).

Būdvardžių *šventas*, *-a* įvardžiutinės formos kai kur eina daiktavardžiais, pvz.: Tey-pag ir io szwentiei meyle papilditi 139,11–12; 85,19.

šventastis (vert.) „šventenybė, sakramentas“: szventašciu 9,12 (l. šwiątości 9,12); 131,3 (2).

šventybė: szwentibey ir teysibey giwentumbim 31,8; 145,21; 249,14 (3).

švēsti: sekma dieną szwēst 108,5; tesi baymey szwēstas 68,18; szwēstumbei 4,23–24;... (6).

švēstis (vert.): Szwēskis wardas tawo 9,20 (l. swięcšię imię twoie 9,207); 10,16; 116,6... (4).

šviesė (?), **šviesia** (?) „šviesa“: Zwayzde szwiesi žibeio /per mierą szwiesę laydo 154,9–11 (1); szwiesios nerodidams kaip numirusiuy 103,6 (l. Swiatła 103,6); plg. *šviesybė*.

šviesiai priev.: Apszwiesk szwiesey vmas musu 175,9 (1).

šviesybė „šviesybė, šviesa“: Asz kelas /teyse /szwiesibe 121,20; szwiesibes 37,2; 169,5; 186,24... (7).

šviesus, *-i*: Zwayzde szwiesi 154,10; szwiesus 217,13.

T

tad: 1) pagalb. žodelytis: iau tad iop est kałbeięs 178,6–7 (l. toć 178,6); 149,12 (2); 2) „tada“: kurs tad nebuwa 170,20 (1).

tada priev. ir jungt.: Bukite tada tikri mano mieli broley ir seseres 28,18–19; o kada atimi dwasia sawa nuog iu /tada mirszta tuoiaus 35,9–10, 96,18; 192,15... (29).

[tayıau 244,10... žr. *tas*, *-a*, *tai*.]

tajemnyčia (pol.) „paslaptis“: taiemničios 181,11 (l. taiemnicy 181,11); taiemničia 238,10; 230,1 (3); || plg. *slaptė* DK 7.

taipag „taipogi“: Ira taipag nekurie 209,8 (1); plg. *teipag*.

taisyti: Teykis mus taysiti 149, 2,6; taisitu 18,14; taysik 40,14... (6).

takas: lidek taku tikruoiu 54,12 (1).

Tamošius (sl.): Tamosius 170,20 (1).

tamsia „tamsybė“: tamsiose vaykscioiančios 79,17; Zleios tamsioy 93,8 (2).

tamsybė: Iszwesk mane iżgi tamsibes /kad galečia taw duoti garbes 100,12; tamsibey 74,10; tamsibese 121,22... (6).

tamsus, *-i*: Nakti tamsią 169,5; Tamsioy 103,5... (4).

[tana 153,7 žr. *tas*.]

tankiai „dažnai“ priev.: maiestota... tankiey žieyde 252,4 (1).

tapimas „virtimas“: Negirdetas tapimas kunu 152,13 (1).

taryti „sakyti“: tarikime 25,5; taryta 247,15; 58,17 (3); plg. *tarti*.

tarnaitė: dukte... ney wel tarnaitė 108,11 (l. služebnica 108,11); tarnaites 106,15 (2).

tarnalis (=tarnelis) „tarnas“: služii wisiems /tarnalamus pawargusiems 128,8 (2); plg. *tarnas*.

tarnas: priimk małdas tawo tarno 78,3; tarnopi 60,14; tarnamus 239,14... (37).

tarnauti: tarnauia Małženstway szwentay 227,5–6; tarnautumbim 22,21; tarnaudams 128,20 (3).

tarnavimas: pirm tarnawima Wećiaros Pona 204,3; tarnawimu 228,3; 231,5; 239,7... (9).

tarp: šis prielinksnis vartojamas su kilmininku pažymėti, tarp ko kas rodoma, yra įmesta ir t. t., pvz.: parodik cia tarp žmoniu dide meyle sawo 68,6–7; tarp smarkiu žveriu imestas 137,12–13; 133,9; 145,8 (4); plg. *tarpu* ir *terp*.

tarpinykas: tarpinykas 136,9 (l. posrednik 136,8); tarpinyka 19,7; 122,11 (3).

tarpu „tarp“: tarpu wisu giminiu 68,17; 87,26; 90,20; 93,22 (4).

tarti „sakyti“: tarkim wisi Amen 73,27; tardsams 171,27; 215,12; 247,16... (19).

tas, **ta**, **tai**: Tas prisakimas... ant daugio daliu daliies 5,24; tasaigi 15,14; to 57,9; toiau 20,21; tam 26,17 ir tamuy 56,17; tą 21,16; Taiau 178,15; taigi 157,22; tuo 248,11; tuog 128,78; tame 120,6; topi 65,27; tana 153,7; tie 78,25; tu 4,10; tiemus 73,3; tuos 5,21; tays 92,3; tuose 6,11; tump 227,5; ta 73,4; tos 14,13; tosiau 250,20; tay 20,24; toy 106,17; tospi 97,15; tomis 130,10; bev. gim. tay 28,14; 39,14; 101,4... (408).

Šios formos eina parodomaisiais, santykiniais ir kt. įvardžiais; kartais (labai retai) *tai* vartojamas pagalbinu žodeliu.

tavas, *-a*: Diewas stipras tawas 107,6; tawos 30,24; tawame 41,2; tawoy 143,14; tawus 52,9; tawais 77,9; Tawuosn 75,18;... (27?); plg. *tavo*.

tavo: tures giwenti tawo namuose 48,5–6; nes tat isz meyles tawo turiu 59,26; 107,2; tawa 75,20; 91,15... (380?).

Kai kur neįmanoma skirti, ar vartojamas įvardžio *tavas*, *-a* vienask. galininkas arba moter. giminės vienask. vardininkas bei įnagininkas, ar nederinamasis kilmininkas *tawa*, pvz.: su ta tawa merga 233,18–19; małone tawa papildik 175,4–5.

- te-**: geidžiamosios nuosakos formų dalelytė *te* rašoma beveik visur atskirai (pvz.: *te duod* 33,18; *te tur* 87,12); tik retkarčiais *te* susieta su veiksmoždžiais (*tes* 157,12; *tes* 156,11).
- teg(i)** „tegul“: Teg atsimaynay iu roda 69,25; *tegi* 68,8; 226,3 (3).
- tegul** (ir *tegulgi* 238,25): Ir szłowe io isz žmoniu tegul bus iszmesta 87,25; 116,11; 123,13... (19).
- teiktis**: Teykis mums nu padet 21,15; teykies 28,25; teykisig 251,17; teiktumbeysi 239,10 ... (188).
- teip** „taip“: Ne teip smarkios ir ne teip ir baysios 93,17; 200,20,21; 229,4; 240,20... (128).
- teipa** (=teipo) „taip“: teypa 60,9–10; 131,7 (2).
- teipag(i)** (=teipogi): teypag ir tatay tawo akis regies 79,22–23; 82,13; 130,6... (119); teypagi 114,9; 129,15; 185,14... (4).
- teipo** „taip“: teypo 46,11; 57,14; 98,10; 130,14 ... (9).
- Kai kuriuose puslapiuose *teypo* ir *teypag* vartojami pakaitomis (48,24 ir 48,10; 130,14 ir 130,6).
- teisė**: 1) „teisė“ (?): o teyses pats serkti 101,5 (l. prawdy 101,5); 51,20; 2) „teisybė“: teysią szwenta neatmayniey 48,11 (l. Prawdę 48,11...); tokiems teyse darikit 74,6–7 (l. sprawiedliwość 74,6); 79,13; 121,20;... (16); plg. *teisybė*.
- teisiai** priev.: nes taw tay priguli teysiey 21, 23–24; neteysey 106,13; 160,22... (5).
- teisybė**: ir stowi teysibe Pona iki gimimu trečiamu 85,1; teysibes 22,13; teysibę 70,2; teysibiu 131,5... (20); plg. *teisé*.
- teisus**, -i: tu nes esi sudžia teysus 74,19; Teysusis 159,7; neteyсам 89,18; neteysum 86,20; teysume 41,3; teysiegi 100,13; neteysuui 74,11; teysumis 120,6; teysiausias 163,6... (23).
- tekėti**: teka wersmes 50,14; tawęspi wisi tekame 22,10–11; 135,9 (3).
- tekti** „užtekti“: silu... netenka 6,19; ne teks 50,17–18 (2).
- telias** „veršis“: dg. ga. telus 64,12 (1).
- temnyčia** (br.) „kalėjimas“: temnicioy 101,7 (1); || plg. *kalinė* DP 523.
- ten**: Nes ten saw radau ramu givenima 75,11; tę 66,21; tęn 92,5... (28).
- tengi** priev.: Tengį 172,8; 172,24 (2).
- tenai**: tenay iau pails 100,24; tęnay 92,9; 122,11 ... (15).
- tenaigi** priev.: Tęnaygi 92,10 (1).
- terioti** (br.) „prarasti“: tat terios 89,9 (l. stracą 89,9) (1); || plg. *pamesti*.
- terp** (=tarp): 1) šis prielinksnis eina su kilmininku ir nusako, tarp ko kas stovi, stiprinasi ir t. t., pvz.: Kurs teip stovi tarp sunu mieliui 93,23; 121,2; 148,23; 194,17... (14); 2) kartais *terp* vartojamas su įvardžių formomis *mane*, *tave*, *save*, pvz.: tarp tawę ir manę / ir tarp sekles tawo 194,17–18; 231,19; 238,7; plg. *tarp*.
- terpu** „tarp“: terpu sawa muru 92,15–16; 179,23 (2); plg. *terp*.
- [tes, tesi žr. *būti*.]
- testamentas** (pol.): testamentas 14,2; 71,25... (5); || plg. *įstatymas*.
- tėvas**: tewas 16,16; tewo 155,9; tewą 148,12; tewop 161,22; tewamus 239,14... (168).
- tėvainis** „įpėdinis“: tewaynimi 252,16; tewayniey 198,3; tewaynimis 17,19 (3).
- tėvainystė** „įpėdinystė“: tewayniste 200,13 (l. dziedictwo 200,13); 200,19 (2); plg. *tėvainis*.
- tėviškas**: tewiszku 40,12 (1).
- tėviškis**, -ė (?) „tėviškas“: ir apweyздеgima tawa tewiszkia 30,22–23 (l. Oycowską 30,24); tewiszki 251,4; meylę sawa tewiszkia rodit 31,4–5; tewiszkiey mielasirdistey 25,12; 25,18–19; 31,4 (5).
- teik** (81,21) [=tieg(ia)] „sako, teigia“. Vartojama tik esamojo laiko vienaskaitos 3 asmens forma.
- tiekt** „tikėtai“: buwo... aprinkti / tiekt anis ne noreio pažinti 186,20 (1).
- tiektai** „tikėtai“: Tiekty ne žodžiu pačiu weyздеkim 185,25; 34,11; 66,20 (3).
- tiesa**: tiesa 133,2; tiesos 102,20; tiesoy 135,2; 232,25... (11).
- tiesus** (-as?): per žodi sawa tiesą nutikrina 16,26 (1).
- tiesiai** priev.: kuriuo tiesiey... ing žiwata icytu 251,11–12 (1).
- tiešyti** (br.) „raminti, guosti“: tiesit 140,9; tiesiiu 103,14; tieszitu 134,3; 145,22 (4); || plg. *raminti*.
- tikėjimas**: O didžiu tikieimu wisada gieyskime 141,13 (l. dowiernością 141,14); Ir laykis ius tame tikieime 122,26 (l. wierzeniu 122,26) (2).
- tikėti**: tikiet ing gi 7,25; žadegimuy tikietumbim 119,12; tikinciuiu 141,3; tikiantiems 157,3; tikiedami 24,19... (78).
- tikėtis**: ir ko tikimes nuog io turesime 38,17 (1).
- tykoti**: neprietelus tikoia 53,2–3 (1).
- tylėjimas**: tileime 236,8; 237,2 (2).
- tylėti**: Ne tilek ba asz kiencziu 86,18; tilomos 206,8 (2).

- tylomis** „tyliai“ priev.: tilomis sekioi 93,7 (1).
- tikras, -a** „teisingas, tikras, ištikimas“: Dievs amžinas ir tikras 34,22; tikrosios 176,21; tikraži 139,26; tikruoioi 54,12; netikruoio 49,11; tikresni 194,25; tikriausia 145,9... (10).
- tikrai** priev.: tikray tawo akis iszwis 79,22; 141,8; 172,20; 184,8... (106).
- tikrybė**: ir kalba wisad tikribey 48,10–11 (l. w szczoerości 48,11; pewność 245,23); 219,5; 245,22 (3).
- tikt** „tiktai“: tikt 65,14; 90,14; 91,7 (3); plg. *tiktai*.
- tiktai** priev.: tiktay taw ant garbos giwent 128, 24–25; tiktey [=tiktay] 43,19; 133,14; 192,16... (31); plg. *tiektai*.
- tiktis** „atsitikti“: Nesitikis taw isz silwarta niekas 80,4 (1).
- tingiai** priev.: ne tingiey mes / duokim dekas 82,19 (1).
- [*tn* 4,16; *trime* 36,19; korektūros klaidos, turi būti *tu, turime*.]
- toblyčia** (pol.) „lenta“: Ant pirmos toblicos ira kieturi prisakimai 6,3; 6,1–2; 6,9 (3); || plg. *lenta*.
- tobulas**: tobulame musu pažinime 217,18–19 (1).
- todėl**: todel 70,15; 97,8; 216,11... (18); plg. *todrin*.
- todrin** „todėl“: todrin 26,20; 60,9; 81,11 81,16; 130,2; 131,10 (6); plg. *todėl*.
- tokias, toksai, -ia**: wiras... tokias 43,14; tokasay 171,16; tokios 44,3; Tokiamuy 95,21; tokiuo 222,21; tokiemus 74,6; tuokio [=tokiuo] 152,17... (40).
- toli** priev.: 1) „toli“: cia arti ir toli sanciu 31,25; 84,16; 186,9 (3); 2) „daug“ (vert.): Toli daugiaus... tau turi but wartota 241,15–17 (l. daleko więcey 241,15) (1).
- toliaus** „toliau“ priev.: ginti io tolaus palowe 69,20; 113,23; 128,123 (3).
- tolyniu** „tolyn“: o kuo toliniu tuo daugiaus 225,7–8 (1).
- traicė** (pol.) „trejybė“: traycey 41,21 (1).
- traukti**: kursay mus nuog sawes traukia 20, 2–3; 216,20 (2).
- trečias, -a**: trečias 3,18; Trecia 8,18; vn. na. trečiamu 85,11; treciai 159,21... (23).
- tremti** „varyti, šalinti, atmesti“: niekada nuog sawe ne tremki 113,14–15; 186,7 (2).
- trys**: tris 10,14; 148,22; 160,6... (5).
- trisdešimts**: trisdesimts 160,2 (1).
- triūba** (br.) „pučiamasis vamzdis“: Balse linksmu triubu 102,2 (l. trąb 102,2) (1); || plg. *vamzdis* BP 150; MP 125.
- trokšti**: 1) „norėti“: didžiu noru dusia mana trokszta 75,5; troksztame 123,21; trokzdami 128,23... (11); 2) „dusti“: troszka isz didžio troszkuma 164,6–7; 119,7 (2).
- troški**: tuogi nusiramina troszki sirdis mana 66,23–24 (1).
- troškinti**: Tamsiay lindiney uždaręs troszkin 103,5–6 (1).
- troškumas**: „troškimas, geidulys“: idant troszkumas ir meyle kožnos moteries butu wirop 236,14–16 (l. žądza 236,17); troszkumá 58,24 (l. žadliwości 58,24); troszkuma 130,26 (l. pragnienie 130,26); 164,7... (5).
- trūkti** „plyšti“: Užudangas... truka 162,8 (1).
- trukti**: ataik netrugdamas musump 97,2–3 (1).
- trumpai** priev.: kuriuos dabar trumpay perguldisim 227,13 (1).
- trumpas, -a**: te tur trumpą žiwatą 87,12; trum-pame 138,18; trumpiemus 113,8... (4).
- trvolas** (pol.) „patvarus, pastovus“: o wieroie tikray trwołas 182,4–5 (l. istym 182,5) (1).
- tu**: tu 9,3; tawęs 28,6; taw 5,11; tawi 19,19; tawe 33,9; tawim 32,9; tawęsp 45,13; tawimp 29,17... (355); plg. *tujen*.
- tujen** „tu“: tuien 54,7; 79,12; 80,2; 106,25; 113,17; 234,5 (6); plg. *tu*.
- tūkstantis**: tukstantis 79,19; tukstanties 44,21; dg. ki. tukstančiu 79,20... (5).
- tūlas** „įvairus; dažnas (?)“: tułays griekay perszokdami 210,12–13 (l. rozlicznymi 210,12); Ir tułais griekais, gresiiom 147,3 (l. częstokroć 147,2); 26,14 (3).
- tūlingas** „įvairus“: liezuwieys tulingays 174, 18–19 (l. roznyimi 174,19) (1).
- tuoj** priev.: tuoy nurimsta 58,7; 161,26 (2).
- tuojaus** priev.: tuoiaus ir apsigrežia ing dulkies 35,10; 82,11; 100,23... (7).
- turėti(s)**: 1) „turėti“: kantrumą tureti gundime kožname 138,8–9; turim 137,22; tureiey 136,24; turečia 98,22; turedams 141,15 ...; 2) „privalėti“: Ką tada dariti turime 243,6; 227,13; 230,8...; 3) „laikytis“: manęs turekis 244,24–25;... (228).
- turtas**: pripułtu koks turtas ant swieta 65,26; turta 87,20; dg. ki. turtu 52,16; 65,24 (4).
- tuskenti** „belsti“: Tuskiankim durisna io 115,13 (1).
- tuščias**: Atpirkti esme nuog tuščia padawima tewu musu 246,3 (1).
- tvirtai** „stipriai“ priev.: twirtay... keš 200,27 (1).
- tvirtybė** „ištvėrmė“: twirtibey 85,20 (l. sta-lošči 85,21) (1).

tvirtinti „stiprinti“: dwasia sawo mus twirtinki 119,4 (1).

tvora: tvorą ios pagadina 72,13 (1).

U

ubagas (sl.) „elgeta“: vbagu 225,23 (l. ubogich 225,23); vbagamus 235,1–2 (2); || plg. *elgeta* DK 50.

ubagystė (sl.) „elgetystė“: vbagiste 234,22 (1).

učyvasstis (pol.) „sąžiningumas“: včėiwascia 203,10 (l. včėiwascia 203,11) (1); || plg. *sążině*.

ūgyti „auginti“: waykielus vgis 94,11 (1); plg. *užūginti*.

ugnis: vgnia sawo iszkaitink 51,17; vgnin 115,21; 136,26... (7).

ūkis: Vkia... ne gieysi artimoia 109,21 (1).

ūma (-as?) (sl.) „protas“: Apszwiesk szwiesey vmas musu 175,9 (1); || plg. *protas* Mž 459.

ūmai „staiga, netikėtai“ priev.: vmay 47,13; 73,17; 154,23; 249,15 (4).

uola: ant stipriosios akmeningos vołos 99,10; 162,8 (2).

uparas (pol.) „užsispyrimas, priešgynumas“: vn. įn. vparu 209,9 (l. vporem 209,9) (1).

uparnai (pol.) „užsispyrusiai, priešginiškai“: vparnai 209,19 (l. vparnie 209,19) (1).

upė: Kada buwom ant vpiu Babilona 98,2 (1).

urėdas (br.) „tarnyba, pareigos“: tatay ant iusu ir ant ureda iusu vzugul 199,7 (l. vrząd 199,6) (1).

[vszkalbi, vszturet, vszdrutinkit... žr. *užkalbis, užturėti, uždrūtinti*.]

už, užu: 1) vartojami su kilmininku reikšti

a) laikui: Idant mažiaus vž dwieiu nedelu 227,15–16 (l. pszed 227,15); 162,13 (2); b) vietai: vž io sedeiom 223,17; kačieyb vž Iordana giweni 59,22; 91,16; 159,20; 223,17 (5); c) „per“ (vert.): vž tawo padegimo galetumbim sunikint 116,27–28 (l. Za twoim wspomoženiem 116,27); Ką mes nu užu padeimo tawo Tewe mielausias darem 224,16–17 (l. Za pomocą twoią 224,17); iey nor ilgay but vž manęs 108,21–22; 9,13; 55,21; 162,13; 198,17; 199,13; 200,27; 212,21; 212,22; 212,24; 218,9; 224,16; 240,23 (15); d) vž pahonies... wayka sawa małženstwon ne duotu 228,27–229,3 (1); 2) prielinksnis *už* (*užu*) vartojamas su galininku žymėti:

a) pavadavimui: vž ius noriu numirti 121,13–14; prasisime... vž visas žmones 18,17–19; ir del krauia vž mus iszlieta 130,6–7...; b) priešasčiai, pagrindui

ir pan.: Dekawokimeg teypag vž giaradeyste 16,15; vž tat tawe garbinsiu wisas dienas 67,8–9...; c) nusakoma, už ką kas imama, turima... pvz.: giedą ims vž aļgą 89,9–10; emey mus sawi vž sunus 117,19–20; vž tiesą teip turim 117,14–15...; d) vertiniai: Vž tiesą vž tiesą kaļbu iumus 244,13–14 (l. Zaprawdę 244,10)...; ... (95).

Kai kuriuose puslapiuose *už* ir *užu* vartojami pakaitomis (16,15 ir 16,4; 30,9 ir 30,22; 206,2 ir 206,16; 212,22 ir 212,12); *už* žymiai dažnesnis (118) nekaip *užu* (15).

užauklinti „užauginti, išauklėti“: idant waysiu isz sawę iszwestu /ir gi vzauklintu 239,21–22 (l. wychowali 239,21) (1).

užbėgti: 1) „sulaikyti“: Siloms ir dusiey biednay kialą vzbek 103,20–21 (1); 2) „vengti“:

Todel vžbegdami tam wisam 227,11 (1).

užblūdyti (br.) „paklysti“: vžblūdit 244,21 (l. zablūdžić 244,18) (1); || plg. *užklysti*.

uždegti: Kaip lietaus laukia žiame vždeginta 103,17–18 (1).

uždegti: meyles vgni teykis iose vždekti 174,17–18; vždektu 184,11; Vždekta 73,4 (3).

uždengti „uždengti; apsaugoti; sumokėti (vert.)“: vždengti mus nuog wisu priepuolu 183,2; ranka tawa... vždenktubey 25,18–19; (l. zaszczycil 25,19); wistiklāys vždenktagi 154,3 (l. powitego 154,3); vždengdams musu wisokias skolas 136,10 (l. pokrywaię 136,9)... (7); plg. *užudengti*.

uždėti: ant io vždedams kaltibes musu 120,23; vždeia 244,2 (2).

uždirbti: Ne vždirbsi saw 93,9 (1).

uždrūtinti „užkietinti“: ne vszdrutinkit sirdžiū sawu 247,15–16; ne vždrutintumbim 81,19 (2).

užėiti (vert.) „rasti“: Tęn berneli vžeio 154,22 (l. nalezli 154,21) (1); || plg. *rasti*.

[vznegie... žr. *užžengti*.]

[vzetema 162,3; korektūros klaida, turi būti *uzutema*.]

užgesti: o iay vzgies zarios 49,21 (1).

užgimimas: vžgimimas 152,14; vžgimimą 157,2–3; 167,3... (13); plg. *užgimti*.

užgimti: esti ant to swieta vžgimęs 156,16–17; 155,10; 159,4 (3).

užgręžti: ant sawęs narsą... wel vžgresim 127,5–6 (1).

užgriūti: Idant sunkus sapnas ne vžgriutu 37,10 (1).

užgulėti (vert.) „priklausyti, priderėti, remtis“: kas vžgul mokietai 3,13 (l. co należy wmieć 3,14); Pirmieiy tris vžgul ant garbos 10,14–15 (l. należą 10,14); musu iszmintis... ant

- to vžgul 2,7–8 (l. naležy); 106,7; 199,7... (12); plg. *užugulėti*; || plg. *priderėti*.
- užvyojimas** (pol.): vžiwogimu tos wečiaros 14,13 (l. vžywaniem); vžiwogima 124,3; vžiwogimuy 127,17 (3); || plg. *vartojimas* DK 19.
- užvyoti** (pol.) „vartoti, naudoti“: su linksmibe vžiwokim 127,23–24 (l. vžywamy 127,24...); 231,24; vžiwotumbim 82,9... (6); || plg. *vartoti* DK 109.
- užkabinti**: vzkabinę widuia ant ghuosniu / sawašias Arfas 98,4–5 (1).
- užkalbis** (vert.) „susikalbėjimas, susitarimas“: ir nustiprisiu vszkalbi mano terp tawę ir manę 194,16–17 (l. vmowę 194,16) (1).
- užkilti** (?): nes wisos galibes welno / ant musu smarkiei vžkielo 135,10–12 (l. sburzyly 135,12) (1).
- užkimšti**: vzkimszta turi buti burna 67,24 (1).
- užklysti** „paklysti, nuklysti“: o newienam ant szalies vžklisti ne duosi 68,11–12 (l. zabładził 68,12...); tasay tamsibese vžklista 121,22–23; 24,25; 66,16; 146,5 (5).
- užlaikyti** (vert. ?) „išlaikyti“: gindamas ir vžlaykidamas wisame giarame 18,20–21 (l. zachowywuiąc 18,21...); teykiesi vžlaykit nuog wisa pikta 25,13–14; vžlaykitumbim 25,23... (12); plg. *užlaikyti*.
- užlicavojimas** (pol.) „paskyrimas, pasiūlymas“: Potam turi but vžlicawoimas iałmužnos 225,22–23 (l. zalecanie 225,22) (1).
- užlicavoti** (pol.) „paskirti, pasiūlyti“: vžlicawoia 217,23 (l. zaleca 217,23); užlicawoia 218,4 (2).
- užlieti**: lietum... vžliesi 185,7 (1).
- užmigimas**: duok prieg smerti langwą vžmigimą 183,15; 37,7 (2).
- užmigti**: vžmigau... ir pabudau 44,19; vžmikcia 47,12 (2).
- užmiršimas**: O žmoniu apiakime / ir tamsus vžmirsime 115,18 (1).
- užmiršti**: teykis manę ne vžmirsti 70,7; vžmirsztumbey 31,6; vžmirsie 210,14; vžmirstas 116,2... (16); plg. *užumiršti*.
- užmokėti**: Vžmokiek... giems pagal darbu iu 55,15–16; vžmokiecia 251,1; 169,22 (3).
- užmušti**: ne vžmuszk 106,10; vžmuszta 244,10; 221,6... (6); plg. *užumušti*.
- užnešti**: ant aukszto vžnesz 53,18 (1).
- užrakinimas** (vert.): kaip butu Christus vžrakinime 122,27 (l. vžamknieniu 122,26) (1); plg. *užrakininti*.
- užrakininti** (vert.) „išreikšti“: Zodziuose iuos vžrakinia 6,6 (l. zamknął 6,6); 6,12... (2).
- užsakyti**: 1) „uždrausti“ (vert.): apriima vžsa kie 149,4 (l. zakazał 149,4); 123,6–7 (2); 2) „paskelbti“: Wecieria... vžsakita 203,6; 227,17 (2).
- užsilaikyti**: ir žaduosi užsilaikyt tikray 237, 19–20 (1).
- užslūžijimas** (sl.) „užsitarnavimas“: vžslūžiama 243,19; 224,9 (12); plg. *tarnauti*.
- užslūžymas** (sl.) „užsitarnavimas“: vžslūžimas 243,16; vžslūžiama 19,6; 223,18... (8); plg. *tarnauti*.
- užslūžyti** (sl.) „užsitarnauti“: vžslūžiio 55,18; vžslūžiom 22,6; 71,13... (5); plg. *užslūžyti*; || *tarnauti*.
- užsmūtyti** (sl.) „paliūdinti“: vžsmūtiiey 70,11 (l. zasmučil 70,11) (1); || plg. *liūdinti* BPs 33.
- užsnūsti**: ne vžsnus Ponas tas 91,9–10 (1).
- užstoti**: Vžstoia sunus nuog neprietelaus 93,20–21 (1).
- užšalti**: Vžszafusius iu kunus 67,19–20 (1); plg. *užšalti*.
- užtaryti** „užtartiti“: vžtarik mus tarnus tawa 173,23 (1); plg. *užtaryti*.
- užtekėjimas**: Saules užtekiegimas 84,16 (1).
- užtekinėti** „užbėgti“: vžtekinedami su garbemis io weydui 81,2–3 (1).
- užtroškinti**: noredam ... dusios mano vžtroszkinti 69,18 (1).
- užtrukimas** „sutrukdytas“: ant padeimo / ne ant vžtrukima 236,3–4 (l. zawadzie 236,4) (1); plg. *užtrukinimas*.
- užtrukinimas** „sutrukdytas“: be vžtrukinima wisada łaymes 95,19–20 (1); plg. *užtrukinti*.
- užtrukinti** „sutrukdyti, sukliudyti“: kas aną małženstwą vsztrukintu 230,2–3; 230,21–22 (2).
- užturėti** „išlaikyti“: iuog negalima patis isz sawe ney tu downu tawa vszturet 224,23–25 (l. zadzierzec 224,25) (1).
- užudangas** „uždangalas“: Vžudangas... truoka / volos plisza 162,8 (1).
- užudaryti** (= uždaryti): lindiney vžudaręš 103,5 (1).
- užudengti** (= uždengti): Sparnays sawo anas vžudenks 79,11; 172,5 (2).
- užudėti** (= uždėti): griekus musu vžudes ant sawęš 126,26 (1).
- užėiti** (= užėiti): Jau tamsibes vžueyti 36,3 (1).
- užuginti** „užauginti“: ir aną baymei... vžugint galetumbit 240,23–24 (1).
- užugalėti** (= užgulėti) (vert.) „priklausyti“: be abioima vžuguli Diewuy tewuy 192,21

(l. należy 192,21...); 217,17 (2); plg. *užgūlėti*; || *priderėti*.

užulaikyti (= užlaikyti) „išlaikyti“ (vert.?): *sweykus užulaikiey* 19,22–23 (l. zachował 19,24), 16,10–11 (2).

užumiršti (= užmiršti): *ne nori čia musu užumirszi* 184,5–6; *vžumirszo* 72,7; 98,16; 101,13... (8).

užumušti (= užmušti): *Neuzmuszki* 5,12; *vžumuszt* 54,14 (2).

užupečėtyti (= užpečėtyti) (br.) „paženklinti“: *tesi teyk ius mieli weykialej ižimet ir vžupečietit* 201,14–15 (l. zapieczętować 201,14); *vžupečietiey*... (2); plg. *ižymėti*.

užurakintis (= užsirakinti) (vert.?) „slėptis“: *kurio rankose vžurakinoši žiames / ir kaunu didžiū wisos auksztibes* 81,7–8 (l. W ktorego są rėku každe skrytości ziemskie... 81,7–8) (1); plg. *slėpti*.

užurišti (= užrišti): *akis vžuriszso* 160,16–17 (1).

užusėsti (= užsėsti) (vert.) „atsisėsti“: *aba kur anis podraugiey su wiresneys vžuses surinkime* 204,1–2 (l. zasiędą 204,1–2...); *užusest* 204,7 (2).

užuslėgti (= užslėgti): *To idant musimp newienas dayktas ne vžuslėktu* 213,2–3 (l. zatūmila 213,3) (1).

užuslūžyti (= užslūžyti) (sl.) „užsitarnauti“: *kurią mes buwom užuslūžiie* 16,22 (1); || plg. *tarnauti*.

užušalti (= užšalti): *Po iuoda žiame seney vžuszałusiu* 103,7–8 (1).

užutarti (= užtarti): *ir piktas žmones vžutarsit* 74,5 (1).

užutaryti (= užtaryti): *idante mus užutaritumbey* 173,3 (1).

užutroškinti (= užtroškinti): *manęs vžutroskinti susieiot bayktu* 45,21 (1); plg. *užtroškinti*.

užvesti (vert.): 1) „suklaidinti“: *ne vžwesiu tawęs* 244,25 (l. zawiode 24,23) (1); plg. *užklysti*; 2) „įvesti“: *kurie newalon vžwede* 98,6 (l. zawiiedli 98,6) (1).

užvydėti „pavydėti“: *teypagi meyley vžwedis* 107,18 (l. zawisny 107,18); 3,13 (2)^t

užvilkti (vert.) „pasiimti“: *wardana io e^s kriksztiemi / aną ant sawę... vžwelka* 196,1–4 (l. pszyoblączą 196,4) (1).

užžengimas „įžengimas“: *ape Dangun vžžien-gima* 170,5 (l. wniebowstapieniu 170,4); 171,1; 172,1; 174,1... (7).

užžengti „įžengti“: *dangun vžžien-gie* 112,24 (l. wstąpil 124,24); *vžžienksiu* 122,11; 169,10; 172,5... (7).

V

vadinti: 1) „vardą duoti“: *kurs liepes wadinti tewu* 110,5–6; *wadinam* 110,9; *wadintas* 139,8...; 2) „kviesti“: *wadina mus tewop sawop* 24,24–25; *wadindams* 180,11...; ... (16).

wadžioti (vert.?) „kelti“: *wadžiodami barnias* 141,20–21 (l. wiodąc 141,20) (1).

vaga: *wisi ios wagas arda* 72,16 (1).

wagis: dg. ki. *wagiu* 208,27 (l. złodzieiew 208,26) (1).

waikščioti: *o anis del siłpnuma amžia ne gali waikscioti* 195,22–23; *waykscioia* 137,2; *waykscioiančios* 79,17; *wayksciodams* 103,27 ... (26).

waikas: *tas waykas budamas pagimditas* 200,1; *waykay* 87,15; *waykamus* 193,2; 199,15... (32).

waikelis: *taw mielus waykielus vgis* 98,11; *waykialis* 200,15; *waykialo* 201,4; *waykielley* 201,15; *waykieluose* 94,10; *waykielump* 15,6... (17).

wainikas: 1) „apskrita ko nors pynė“: *waynika kiele Pons ant galwos* 161,2; 2) „karūna“: *wadina... wainiku nuog Diewa padaritu* 233,1–3 (l. koroną 233,3).

waisingas, -a: *waysinga waykieliuose* 94,10; *waisingais* 238,16 (2).

waisius: *idant waysius wieras musu sawimp galetumbit iaust* 225,11; *waysiaus* 185,8; *waisiui* 95,15; *ir duos waysiu wisokiu ciusu* 43,17–18... (10).

waisyti: *naudą giarą wdysa* 186,4 (l. Panu się upodobaią 186,3); *idant waikialus waysitu* 233,8–10 (2).

waitojimas: *iszgirszk wiernu waytogimą* 133,5–6 (1).

wakar *priev.*: *wakar* 247,18 (1).

wakaras: *ir tą čiesą wakara* 38,18 (l. wieczorniego 38,18); 40,20... (3).

wakarinė būdv.: *Giesme Wakarine* 36,2 (1).

walanda: 1) „60 min. laiko tarpas“: *tosiau walandos... laukiame* 250,20–21 (l. godžiny 250,20); 148,27; 2) „laikas“: *tą walanda kada kunay musu atsilejyma ims* 38,24–25 (l. czas 38,25)... (6).

waldyti: *redit ir waldit teiktumbeysi* 239,10; *žmones wisas waldau* 58,3; *waldik* 41,20; *walditu* 178,6... (9).

waldžia: *te atimi kitas waldžią io* 87,13 (1).

walgymas „valgis, valgymas“: *Paszlawnik mus ir walgimus* 34,15–16; *ney wel apsunkinkim / sirdziu musu walgimu* 149,6–7 (2).

walgyti: *walga* 128,22; *walgitumbim* 124,20; *walgikite* 13,20; *Walgant* 94,6... (21).

- valia:** Buk wala tawo 9,22; ne duok walos musu kunuy 118,14; wala 183,6; waley 160,14... (28).
- [Walik 92,13 žr. velyti.]
- valnai** (sl.) „laisvai“: walnay 163,23 (1).
- valnas, -a** (sl.) „laisvas, -a“: bataig ir nuog papeykima butu walna 229,20–21; walni 21,6 (2).
- valninti** (sl.) „vaduoti“: walnink 69,10 (1); || plg. *išvaduoti*.
- valnystė** (sl.) „laisvė“: Walnistes 49,15; walnistę 101,7 (l. wolność 101,7) (2).
- valnumas** (sl.) „laisvė“: walnumą 63,19 (1).
- vanduo:** wanduo 88,10; wandeniu 192,3 ir wandenim 181,7; vn. vie. wandeni 4,11; wandenes 59,25; wandenius 240,2... (2).
- vardas:** Szweškis wardas tawa 10,16; warda 29,20; warduy 83,6; wardu 28,5; wardan 29,4; 195,26... (74).
- vargas:** wargas 139,26; wargą 140,6; wargie 140,8; wargus 163,16; warguose 161,24...
- vargi** „varginga“ būdv.: ant tos wargios žiames 66,14; wargiey 44,12; wargią 44,15... (3).
- vargingas:** vn. ki. warginga 82,16 (1).
- varginti:** wišą nakti wargina 160,15 (1).
- vargonai** (br.): wargonays 102,6 (1).
- varguolis:** vzkliđau asz warguolis 66,17; warguola 64,21; warguolus 165,13... (7).
- vartai:** wartuose... stosis musu koiōs 92,5 (1).
- vartojimas** „svarstymas, prisiminimas“: wartoimas 217,5 (l. rozsądzienie 217,8); 217,14 (3); plg. *vartoti*.
- vartoti** „mąstyti, svarstyti, prisiminti, įsidėmėti“: todel turi su sawim su ruspešcia wartot 233,16–17 (l. rozmyslać 233,17); kozną nakti wartokit darbus sawa dienu 46,6–7 (l. rozbieraicie 46,8; rozmyslaycie 232,3; rozwažaycie 218,8); wartotumbim 218,2 (l. rozsądzali 218,2); wartodami gieradeystes tawa 25,24–25 (l. rozwažaiąc 25,24); dg. va. wartoti (l. vwažane 229,11) ... (20).
- vasara** (vert.) „metai“: Kadangi terp ligu / kaip paszaukimu / teyp wasaromis łabay prideranti malženstwa esti 228,20–22 (l. laty 228,21); wasarump 228,17–18 (2); || plg. *metai*.
- wdečnas, -a** (pol.) „dėkingas“: wdečni 17,2 (l. wdzięczni 17,2...); 185,21; 195,18 (3).
- wdečnai** (pol.) „dėkingai“ priev.: wdečnay 220,18 (1).
- wdečnastis** (pol.) „dėkingumas“: wdečnasties 224,25–26; 194,4 (2); plg. *dėka*.
- večeria** (sl.) „vakariėnė“: wečeria 13,3; wečiarios 14,13; wečiaray 13,24; weciaia [=wečiaria] 132,1; wečierosp 208,18... (44); || plg. *vakarynė* DP 192.
- večerioti** (sl.) „vakarienauti“: wečierioia 180,17 (1).
- wed** (br.) „juk“: wed tatay pats mums žadeiey 69,7 (1); || plg. *juk*.
- westi:** Kuriuos žwayzde est wedus 158,20–21 (1).
- wėidas:** 1) „galvos priešakinė dalis“: ne atremsi nuogi weydo manęs gaylinčia 57,5; 81,3; 143,6; 2) „pavidalas“: Ir prieme weyda kaip tarnala 120,26 (l. I wziął na się sposob słužebnika 120,4); 81,3; ... (21).
- wėikti** „dirbti“: lieps dariti / ko asz iumus vžsakiau ne weykti 123,6–7 (1).
- wėikiai** „tuojau, greitai“: budawok murus... weykiey 64,9; 103,19; 175,7; weykiaus 98,15; 99,2 (5).
- wėizdėti** „žiūrėti“: ko teyp łabay weyzdite ant dangaus 172,16–17; weyzdesime 111,24; weyzdekim 185,25; weyzdedams 52,10... (19).
- wėjas:** žiedas krint žiamen / kad didis isztinka weias 85,4; weiey 88,24 (2).
- wėl:** nei wel juos garbinsi 4,12; 19,4; 80,5; 107,15 ... (48).
- wėlgi, wėli, wėlig** „welgi“: welgi 72,8 (1); wel 108,11; 109,2 (2); welig 169,23 (1).
- welyka, welykos** (br.): welika musu aba pereimas 218,23; welikos 159,18–19; 219,1 (3).
- welyti** (br.) „linkėti“: mums giara welidams 153,25 (1).
- welnaitis** „velnio apsėstasis“: buwo welnaičiu wadintas 139,7–8 (l. opėtanym 139,8) (1).
- welnias:** welno 135,11; welniuy 249,10; welną 20,2; welnius 116,8... (19).
- wersti:** Ne werciau piktōp sirdies 51,24; wercia 20,3 (2).
- wergas:** Wergais sawi mus padaris 37,13 (1).
- wergysta** „wergystė“: iszwedziau... iż namu wergistos 4,5 (1).
- werksmas:** Pasotinay mus duona smutka irgi werksma 71,18; werksmu 55,8; werksman 59,6... (7).
- werksmingai** priev.: werksmingay 56,22 (1).
- werkti:** čia kięstu ir werktu 140,12; werkienti 139,18; werkia 159,18;... (4).
- wersmė:** amžinu džiauksmu teka wersmes giwos 50,14–15; 58,20; 146,2 (3).
- westi:** wieniben mus weda 113,6; Ne wesk ing pagundimą 116 24; Jay nori potam ziwatą nobažną west 205,9–10 (l. wieść 205,9); wedu dienas manas 65,2–3 (l. wiode 65,2);

- weskiġ 78,10; wedeim [=vedei mane] 52,19; westas 161,6... (28).
- wežia** (br.) „bokštas“: vn. jn. wežia 57,16 (l. wiežą 57,16) (1).
- widus**: Dwasią tikrą widuy manęs atgaiwink 63,14–15; 74,3; 137,2... (5).
- widurys**: atnesiet ing widuri susirinkima 199, 21–22; 134,9; 196,21 (23).
- widuriai**: widurius mano vgnia sawo iszkaytink 51,17–18 (1).
- wienas, -a**: wienas musu 34,11; tegul newienas žmogus niekad ne nuskundžia 87,22; newiena 91,7; newieno 102,25; newienam 68,11; wieną 91,7; wiename 171,24; wienoy 249,21... (64); wienasis 41,21; wienioia 19,7; wienagi 112,7... (5).
- wienatijis** „vienintelis“: ir del ano wienatiia sunaus sawa 27,2; 211,2; wienatigi 30,7; 147,21... (8).
- wienybė**: kurs su tewu wienibey esi 132,6; glaudies wieniben 128,20... (10).
- wienok**: o wienok aną teip raminu 59,21–22 (l. wszakże 59,21...); 60,16; 139,3... (29).
- wienoki, wienokig** „wienok“: wienoki 135,25; wienokig 61,15; 138,16 (3).
- wiera** (br.) „tikiya“: wiers 247,24 (l. wiara 247,23...); wieros 229,6; wiera 9,4; wieroy 200,18; wi erop 41,4... (64); || plg. *tikėjimas*
- wiernas, -a** (sl.) „ištikimas, tikintis, tikras, teisuus“: wiernas 244,27 (l. wierny 244,25...); wiernasne 232,21; wiernam 76,10; wiernagi 23,22; wierni 77,6; wiernay 75,18; wiernui 103,12; wierniemus 146,7... (48); || plg. *tikras, teisuus*.
- Wiernai** (sl.) priev.: wiernay tarnautumbim 22,20; 192,16; 211,19 (3); || plg. *tikrai*.
- wiešpatauti**: ant wisu žmoniu wieszpataus 85,17–18 (1).
- wiešpatavimas**: vn. ga. wieszpatawima 86,9 (1); plg. *wiešpatauti*.
- wiešpatis(s)** „ponas, valdovas; išvaduotojas; dievas“: tegul wisad esti po akims wieszpaties 88,3–4 (l. Boga 88,4); Naprosnay ieys rupinas wieszpatis 93,3–4; Neimk warda wieszpaties Diewa tawa noprosnai 4,19; szłowintumbim... wieszpati musu 34,18–20 (l. Pana 34,20)... (28).
- wieta**: sztay wieta kur ans guleja 166,11–12; wietos 71,27; wietą 61,21; wietoy 86,8; wieton 20,9; wietospi 97,15; wietosn 66,18... (33).
- wilkėti**: te tur tatay vž rubą / kuriuo wisad wilki 88,12–13 (1).
- wynas** (br.): winas 67,3; wina 46,20; 219,16... (9).
- vynioti**: Wistiklays gi winioio 153,13–14 (1).
- vynyčia** (sl.) „vynuogynas“: winičia 73,4 (l. winnica 73,4); 71,23; 72,4 (3).
- vyras** „vyriškos giminės žmogus; moters su-tuoktinis“: Paszlawintas wiras kiek wienas 43,11; Idant wiruy sawa ne isakitumbey 236,20; wirop 236,16; wiray 191,4... (29).
- vyresnis, vyresnysis** daikt.: ant io skundas wi-resniey ir kunigay 160,22–23; wiresniu 208,23; wiresnius 31,21; wiresneys 204,2; 204,5 (5); Wiriausiu gruntu 60,22 (1).
- vyriškis** „vyras“: wirizkis 237,14; Wirizkiey 222,5 (2).
- wirkdyti**: kolay mane wirkdisite 45,19 (1).
- wiršus**: kolay duos wirszu priesztarnikams mana 47,7–8; wirszu aptureiau 47,14 (l. moc mam 47,14) (2).
- wiršutinis**: Id mazgoimu wirszutiniu 180,25; wirszutiniey 205,17 (2).
- wis**: 1) „wisada“ (?): Tegul wis nuterioia 87,11 (l. zawždy 87,12); 2) daleyte: Id cionay tatay mani wis sutiktu 98,20 (1).
- wisad (a)**: Ir wisad gi prieg saw vžlaykitumbim 25,23–24; 73,21; 122,15... (62); wisada 15,18; 70,16; 99,8... (43).
- Kai kuriuose puslapiuose *wisad* ir *wisada* vartojami pakaitomis (48,25 ir 48,19; 67,10 ir 67,26; 88,15 ir 88,3; 120,4 ir 120,3).
- wisas, -a, wisa**: wisas džiauksmas mano 67, 12–13; wiso 10,25; wisam 47,4; wisą 32,14; wisu 80,16; wisame 18,10; wisi 22,10; wisu 9,24; wisiemus 33,6; wisus 40,15; wisays 38,14; wisuose 65,21; wisump 83,9; wisa 2,7; wisos 6,8; wisay 193,3; wisa 183,4; wisoms 83,18; wisas 17,15; wisomis 39,9; wisose 196,13; wisa. 224,18; wis 24,21... (35).
- Retkarčiais *wisas, -a* turi *kiekvienas, -a* reikšmę, pvz.: wisam nuspaudime prieg iam busiu 80,14–15 (l. w každym 80,14); wisoy walandoy 95,5 (l. wszelkiey 95,5).
- wisgalis** „wisagalis“ būdv.: Dieve *wisgalis* 76,11 (1).
- wisogalis** „wisagalis“ būdv.: Diewas... wi-sogalis 78,21; wisogalis 127,7; wisoga-lincia 79,4; wisogalinčiamuy 34,6; wisaga-linti 168,12; wisogolinčio 8,16–17 korekt. klaida (=wisogalinčia) ... (41).
- wisokias (visoks), -a**: turi but atitolintas wi-sokias smarkumas 234,13–14; wisokio 95,10; wisokios 232,14; wisokią 26,17; wi-sokiu 43,18; wisokiam 237,1; wisokioy 237,20; wisokius 38,11; wisokieys 239,3; wisokiuose 251,7... (54).

vystyklas: ir inwiste wistiklan 158,2; wistiklajs 153,13; 154,3 (3).
 visur priev.: wisur 88,14; 94,7; 165,7; 192,23...
 vnūkas (sl.) „palikuonis“: dg. ki. wnuku 94,14; wnukus 96,3 (l. wnuki 96,2) (2); plg. *palikuonis* DP 72.
 vobyti (sl.) „vadinti, vilioti“: meilingay mus wobii sawęsp 179,5–6 (1); || plg. *vadinti*.
 vogti: Ne wok 106,12; ne woksi 108,27; 5,14; 109,19 (4).
 voliotis: wisada woloiams grieke 120,3 (1).

Z

Zacheušas (sl.): Zacheusz 248,14 (l. Zacheusz 248,15) (1).
zakonas: zakone 158,26; plg. *zokanas*.
zaria (sl.) „aušra“: o iay vžgies zarios 49,21 (l. zorze 49,21) (1); plg. *aušra*.
zbaras (sl.) „susirinkimas, sinodas“: Zbara 132,13 (l. zborze 132,13...); 142,1; 143,1... (15); plg. *susirinkti*.
zbraja (pol.) „skydas, apdangas, apsiginklavimas“: bus kaip zbraia stiprey priprowita 79,13–14; be kuniszkos zbraios 138,10–11 (l. zbroie 138,11...); zbraioy 160,9 (3); plg. *užadangas*.
zdroda (pol.) „vylius, neištikimybė, apgavystė“: zdrodas 56,16; zdrodą 55,14 (2).
zdrodyti (pol.) „apgauti“: žaltis prastą Iewą zdrodija 178,8–9 (l. zradžii 178,9); 106,13; 160,10–11 (3); || plg. *privilti*.
zdrodlyvai (pol.) „apgaulingai“: zdrodliway 65,21 (1); || plg. *apmulnai*.
zdrodlyvas (pol.) „apgaulingas“: Ką sawo meŭ gausi liežuwi zdrodliwas 90,13–14 (1).
zdrodnas (pol.) „apgaulingas, melagingas“: dg. ki. zdrodnu 90,12 (l. zradnego 90,12) (1).
zerkolas (br.) „veidrodis“: zerkole 106,18 (1).
zlastis (pol.) „pyktis“: zlasties 120,8 (l. zlošči 120,8) (1).
zokanas (sl.) „įstatymas“: zokane 43,14; 104,4; 148,11 (3); || plg. *įstatymas*.

Ž

žabangai: paspende žabangus 99,22 (1).
žadėjimas: atmink ant žadegimo tawo 96,14; žadegimuy 119,12; žadegimuose 120,20; 212,2... (17).
žadėti(s): su tawim... giwent žadeiasi 235,14–15; žadet 27,3; žadate 200,25; žadas 220,18; žadanties 206,3–4; zadeies 141,2; žadetona 82,7... (31).

žaislas „griežimas“: vn. ga. žaisla 98,17 (l. grania 98,17); (1) plg. *žaišti*.
žaišti „griežti, skambinti“: ant Arfu mums sawi žaišti liepė 98,7 (l. grač 98,7); žaiskit 98,9; 102,4 (3).
žaliuoti: medžias... žaluodams 43,17 (1).
žalnierius (pol.) „kareivis“: dg. ki. žalnieriu 162,15 (1); || *kareivis* DP 353.
žaltys: žaltis prasta Iewa zdrodiia 178,8 (1)
žaslai: nuog kamanu ir žaslu tuoy nurimsta 58,7 (1).
žegnoti (pol.) „laiminti“ bž.: žegnok mus sawa žiegnonia 129,2 (l. Požegnay 128,27) (1).
žegnonė (pol.) „laiminimas“: vn. įn. žiegnonia 129,2 (1).
žeisti: akmuo koios tawo ne žieystu 80,8–9; sžlowes artima ne žieydzams 48,15–16; 252,4 (3).
želti: žialent žole sawa žiedus kiacia 50,20 (1).
žemai „neaukštai, nužemintai“ priev.: praszome tawe žimay 73,17–18 (l. pokornie 73,18); ir kursai ant žiames žiemai 4,10; žiemawsey 26,20; 155,2; 252,21... (12).
žemė „žemė, pasaulis“: pilnas ira dangus / žiame tawos sžlowes 150,14–15; ne puola ant žiames ižgi lizdo sawo 140,14–15; žiameia 98,12; žiamen 85,5... (48).
žeminti(s): tuo daugiaus tu žiamintis turi 236,22–23; Tegul pokim tawe mes wisada žiaminame 183,9–10; žiamindamiesi 81,11 (3).
žengti: žiengie Ponas danguna... 171,22; žiengiciump 231,12; 228,5... (6).
ženklas: regieia žienklą buklingą 137,7; žianklū 174,18; žianklays 13,6–7... (6).
ženklinti „žymėti, reikšti“: tuo darbu szwentu žiankliname 125,16–17; žienklina 154,11; žianklinta 199,25; 193,8 (4).
žertas (pol.) „pokštas“: žiertus 60,13 (l. žart 60,14) (1); || plg. *apjuokas*.
 [žialent, žiamay, žiame... žiamintis, žiankla, žianklina... žr. želti, žemai, žemė, žemintis, ženklas, ženklinti.]
žibėti: Zwayzde szwiesi žibeio 154,10; vn. įn. žibinčiaia 76,27 (2).
žydas (sl.): židay 161,18; židump 247,13... (7).
žydavka (sl.): židawkos 228,25 (1).
žiedas: žiedas krint žiamen 85,3; lauka žiedus 153,23; 50,20... (4).
 [žiegnonia, žieide, žimay, žiemes, žiengima, žiengie... žienkla, žienklina, žiertus žr. žegnonė, žeisti, žemai, žemė, žengimas, žengti, ženklas, ženklinti, žertas.]

žymė „ženklas“: rodik žimę macies sawa 78,23 (1).

žinoti: tat žinoti turime 16,5; žinam 139,2; nežinome 248,3; žinotumbime 118,24; Zinokiteg 231,22–23; žinancios 227,16; Zinodama 179,14... (67).

žyvatas (sl.) „gyvenimas“: Potam but amzina žiwata 7,21 (l. żywot 7,23); žiwatas 125,4; vn. na. žiwati 214,10; žiwatop 212,25... (65); || plg. *gyvenimas, butis*.

žleja „prieblanda“: vn. ki. Zleios 93,8 (1).

žmogystė: gime žmogistey 152,17; 152,11 (2).

žmogus: duokim dekas wisos žmones 82,20; O ius wisi piktiegi / vžumirsię žmones 45,18; kunigams žmonemus 100,21; žmogus 149,4; žmogaus 3,12; žmoguy 87,8; žmogum 2,16; žmoniump 219,8... (149).

žodis: O skaudina gi Diewa žodis 61,19; žodžio 30,19; žodzius 4,3; Zodziuose, 6,6; žodziump 123,8... (76).

žolė: žole 84,27 (1).

žudyti: Ne žudik 52,12 (1).

žvgines 160,21: korekt. klaida [= vžgines] arba tarmybė [= užugynės].

žūti: žustancıus... priimk sawęsp 165,12 (1).

žvaizdė „žvaigždė“: žwayzde est wedus 158,20; 154,9; 154,16 (3).

žveris: žweri smarkią 72,24; dg. va. zweris 67,20; žweru 137,12; 232,11 (4).

žvilgterėti: zwilkterek ant musu 71,7; 196,16 (2).

žvirblalis (= žvirblelis): žwirblalis 75,12; 140,13 (2).

II. PK leksikos pobūdis ir apimtis

M. Petkevičiaus raštai perdėm religiniai: katekizmas, giesmės, psalmės ir kt. Tai aplamai religijos dalykų rinkinys, kuriame beveik visai negalima užtikti autoriaus laikų gyvenimo atspindžių bei atgarsių, bet kurio leksikoje vis dėlto vyraujantys yra „žemiški dalykai“. Mat, ir PK pagrindinis uždavinys yra kai kurių gamtos ir visuomenės gyvenimo reiškinių nušvietimas pro tam tikros religijos prizmę ir nurodymas, pamokymas, kaip žmonėms gyventi ir elgtis žemėje. Tuo būdu netiesiogiai paliečiami (paminimi) gamtos ir visuomenės gyvenimo daiktai ir reiškiniai. Dėl to ir aplamai religinėje raštijoje (išskyrus specialius teologinius raštus vyraujanti yra pasaulietinė, o ne grynai religinės srities leksika.

PK leksikoje grynai bažnytiniai terminai (pvz.: *altorius, angelas, apaštalas, amen, bažnyčia, katechizmas, kodilas, komunija, krikščionis, kryžius, myra*) sudaro nežymią dalį: jų ten per 50 iš maždaug 2.300 žodžių. Visa kita leksika – gamtos (pvz.: *kirmėlė, lietus, liemuo, lizdas, mielės, liepsna, obelis, viduriai, žemė, saulė*), žemės ūkio (pvz.: *arti, banda, daržas, ganykla, gardas, klėtis, laukas, pasėti*), visuomenės gyvenimo (pvz.: *alga, dalininkas, nuoma, padėjimas, draugė, paprotys, pastumdėlis, samdininkė, tarnas, tarpininkas, vergysta, vienybė*), teisės (pvz.: *byla, neteisinykas, laidas*), psichologijos (pvz.: *abejojimas, atmintis, dvasia, išmania, išmintis, išmėginimas, kerštas, padūksis*), pedagogikos (pvz.: *mokymas, mokytojas, mokytinis, mokslas*), karo (pvz.: *karias, kalavijas, mūšis*) ir kitų sričių žodžiai bei terminai. Bet ir pasaulinės srities PK leksika negausi, nes pats tekstas nedidelis, jo tematika tiesiogiai su žeme nesusijusi, neįvairi ir nuolat kartojasi. Taigi PK mums pateikia nežymią XVI amž. lietuviškos leksikos dalelę, tiek, kiek jos galėjo patekti į siauros apimties ir skurdaus religinio turinio kūrinių. Už PK nepalyginamai žodingesni yra J. Bretkūno (biblija) ir M. Daukšos raštai.

PK kai kurie žodžiai pavartoti kartą kitą (pvz.: *aklystė, apgailėti, drapana*), kiti sutinkami gana dažnai (pvz.: *dievas, eiti, kalbėti*). Kaip ir galima laukti, dažniausias (išskyrus jungtukus) teksto žodis yra *ponas* („dievas, didikas, bajoras“). Jis pavartotas 567, o jo lietuviškas pakaitalas *viešpats* – 28 kartus. Tai iš viso charaktariausias feodalinės epochos žodis.

PK leksikoje gausiausi yra veiksmazodžiai, toliau eina abstraktūs daiktavardžiai, būdvardžiai,rieveiksmiai ir pagalbiniai žodžiai.

Religiniamė, abstrakčiamė, su konkrečiamė realybe maža tesusijusiamė PK žodžiamė negyvi, neekspresyvūs, bekraujai. Tiktaimė retkarčiamė atskiruose sakiniuose iškyla žodžių vaizdiniamė bei emociiniamė niuansai, ir tokie posakiamė gyvi, vaizdingi, liaudies kalbamė artimi. Pvz.: id welns iz rustibes sawa /ne spawditu wayku tawa 20, 12; ir ne pajuđintumbim ant sawes /smarkios rustibes tawa 27, 12 (l. niepobudzali 27, 12); O cierta pikta pats sutrink 37, 19 (l. stumić 37, 19); sukulk priesztarnikus /su tokia iu baysibe 45, 3 (l. potlum 45, 3), lezuwia ant pikto negreždams 48, 13; widurius mano vgnia savo iszkaitink 51, 17 (l. iako zlota w ogniu chciey nie sprobowac 51, 19); kunigayksztis sio swieta iey grumzdzia smarkiey 61, 16 (l. grozi nam strogo 61, 17); Iszlaydo biaurius zodzius isz sawo piktibes 86, 22 (l. I pusćit na mie wszczycki 86, 23); te gukstinei wisada ćia su pawargieleis 87, 16 (l. tułaią sie 87, 17); piktieimė galwomis grizuoia 89, 2 (l. kiwaią 89, 2); Akis sawa pakileiau /ant, auksztu kałnu stowedams weyzeiau 91, 3; tawo sirdis dziauksmams plastes 94, 12; Piktasias žmones wisas isz wietos iszgrawia 101, 14; Sztay piktas žmonugus dusią mano slogin 103, 4 (l. trapi 103, 4); tawimp dumos mano stiri wisos 103, 25 (l. tkwia 103, 25); norus musu sutrintumbim 118, 13 (l. vmartwili 118, 12); smerti teypat sutriney 151, 5; praszoka trecioi diena 159, 21 (l. minal 159, 22); krauiey wanduo iszpludo 162, 16 (l. wyplynela 162, 16).

III. PK leksikos sudėtis

PK leksikos sudėtis įvairi. Joje galima pastebėti: 1) lietuviškų žodžių branduolį, kuris buvo vartojamas ir kituose raštuose; 2) nemaža skolinių, ypač polonizmų; 3) dialektizmų, 4) neologizmų ir 5) archaizmų.

Trumpai apibendrinsime kiekvieną leksikos sluoksnį.

1. Pastovus lietuviškų žodžių branduolys. Pirmųjų lietuviškų raštų leksikoje buvo daug svyravimų bei įvairavimų. Tam pačiam dalykui, ypač naujo tikėjimo sąvokoms pavadinti dažnai vartojama po kelis žodžius, pvz.: *viltis, dūksis, padūksis, nodieja; stiprybė, drukytybė, galybė ir macė; tikėjimas, tikybė* ir *viera; sąžinė, priejauta, prisijautimas, žinia, sumenė; kaltė, kaltybė, nusidėjimas, nuodėmė, nuodžia, griekas* ir t. t.

Toks leksikos įvairavimas susijęs ir su nuolatinium atitikmenų ieškojimu, verčiant iš kitų kalbų, ir su noru įtikti įvairių tarmių skaitytojams, ir su pastangomis padaryti kalbą žodingą bei turtingą, ir su dideliu kitų kalbų poveikiu lietuviškiems vertimams, ir su nusistojusių leksinių normų nebuvimu.

Vis dėlto įvairuojančiame XVI a. raštų kalbos žodyne patį branduolį sudaro pastoviai vartojami lietuviški žodžiai. Jų gana žymi dalis ir PK (apie 80%). Tai kasdieninės buities daiktų ir reiškinių vardai ir kai kurie religiniai terminai, pvz.: *akmuo, arklys, ašara, ausis, aušra, avelė, auksas, atilsis, badas, baimė, daržas, duryš, gaidys, galva, dievas, dangus* ir t. t. Ir toje pagrindinėje leksikoje užtinkame įvairuojančių, lygiagrečiai vartojamų žodžių, kuriuos galima laikyti sinonimais, darybiniais variantais arba artimos reikšmės paralelizmais. Galimas daiktas, kad kai kurie jų yra dialektizmai. Pvz.: *aklybė* ir *aklystė; atgaivinti* ir *atgydyti; baisybė* ir *baisumas; burna* ir *nasrai; dirbti* ir *daryti; draugė, draugybė* ir *draugystė; drū-*

tinti, stiprinti ir tvirtinti; gimdyvė ir motina; išbyloti ir iškalbėti; bėgti ir tekėti; išgastis ir baimė; kaltė ir kaltybė; kariauninkas ir kariautojas; ketinti ir žadėti; laimingas ir laimus; meldimas ir prašymas; melsti ir prašyti; taryti ir sakyti; negandas ir negandumas; nekaltė ir nekaltybė; neapykanta ir nemeilė; neteisė ir neteisybė; pabaiga ir galas; padėjimas ir pagalba; padrūntinti ir pastiprinti; palaimus ir laimus; palaimiai ir laimingai; papenėti ir pasotinti; pasikylėti ir pasikelti; pašaukti ir pavadinti; paversmė ir versmė; paveizdėti ir pavyzdėti; piktenybė ir piktybė; mušti ir plakti; pridrauginti ir priglausti; raudoti ir verkti; rūstenybė ir rūstybė; sunaikinti ir sunykinti; teisė ir teisybė; tūlas ir tūlingas; užtrukimas ir užtrukinimas; vargus ir vargingas; vyras ir vyriškas ir kt.

Iš PK galima pastebėti, kaip lietuviška leksika dubliuojama skoliniais, imamais iš gretimai esančio lenkiško teksto arba ir iš kitų šaltinių, pvz.: *statyti* ir *budavoti*, *mokytojas* ir *ministras*, *kerštas* ir *pamsta*, *privalėti* ir *musyti*, *sylvartas* ir *smūtkas* ir t. t. (žr. dar skolinių skyrelį).

2. PK skoliniai. Kilmės požiūriu PK leksikos sudėtis tokia: iš 2311 pavartotų žodžių 1841 žodis lietuviškas, 128 lenkiški, 113 baltarusiški, 123 iš rusų, lenkų arba baltarusių paskolinti, 31 įvairios kilmės (lotynų, germanų ir kt., bet per slavus patekęs į lietuvių kalbą), 11 lotyniški, 8 germaniški ir 54 tikriniai vardai. Pridėjus keliasdešimtis vertinių, skoliniai sudarys apie 25% visos leksikos.

Skolinių galima užtikti visame PK tekste, kiekviename puslapyje. Ypač apstu jų „sprovose“, kurių vertimas visai vergiškas, beveik pažodinis. Vieni skoliniai pavartoti kartą kitą (apčystymas, apeka, apėkūnas, apsviečyti, atrovymas ir kt.), kiti tekste dažnai kartojami (pvz., *ponas* pavartotas 567 kartus, *griekas* – 103, *dūšia* – 90 kartu). Negausiausi iš skolinių yra seni kultūros skoliniai, pvz.: *agurkas*, *aliejus*, *asilas*, *arfa*, *būbnas*, *dėkavoti*, *disciplina*, *instrumentas*, *liudyti*, *liudijimas*, *liūtas*, *miestas*, *testamentas* ir kt.

Daugiausia PK mes susiduriame su bažnytiniais polonizmais ir baltarusiškais skoliniais. Tos rūšies skoliniai buvo lietuvių kalbai dažniausiai nereikalingi dubletai, nesuprantami ir svetimi liaudžiai. Pakaitomis su jais pats M. Petkevičius kartais vartoja lietuviškus atitikmenis, kurių galima rasti įvairiose teksto vietose. Pvz.: *afiera* ir *duosna*, *apeka* ir *prievaizda*, *atboti* ir *atsiveizdėti*, *budavoti* ir *statyti*, *čestavoti* ir *gerbti*, *čertas* ir *velnias*, *čėsas* ir *metas*, *dyvas* ir *stebuklas*, *čestis* ir *garbė*, *dužybė* ir *stiprybė*, *griešyti* ir *nusidėti*, *hadyna* ir *valanda*, *hanbyti* ir *pagėdinti*, *išronyti* ir *žeisti*, *išterioti* ir *išnaikinti*, *išliuosuoti* ir *išvaduoti*, *jalmužna* ir *auka* (*duosna*), *kač* ir *nors*, *klapatas* ir *vargas* (*rūpestis*), *kloniotis* ir *nusižeminti*, *kožnas* ir *kiekvienas*, *kozonis* ir *pamokslas*, *leda* ir *bet*, *latras* ir *girtuoklis* (*išėda*), *liekorius* ir *gydytojas*, *macis* ir *galybė* (*stiprybė*), *loska* ir *malonė*, *mylista* ir *malonė*, *mūka* ir *kančia*, *musyti* ir *privalėti*, *nodieja* ir *dūksis*, *pakajingas* ir *ramus*, *pakajus* ir *ramumas*, *pakara* ir *nužeminimas*, *pakusa* ir *pagundymas*, *pakūta* ir *pasigailėjimas*, *pamačia* ir *pagalbė*, *pamsta* ir *kerštas*, *pana* ir *merga*, *pūstyti* ir *naikinti*, *pasimetavoti* ir *vartoti*, *pasitiešyti* ir *nusiraminti*, *paslūžyti* ir *tarnauti*, *pelgrimas* ir *keleivis*, *pečėtyti* ir *ženklinti*, *pekla* ir *pragaras*, *prajevras* ir *stebuklas*, *primusyti* ir *priversti*, *smūtkas* ir *sylvartas*, *skorbas* ir *turtas*, *slūžyti* ir *tarnauti*, *stoda* ir *banda*, *strochas* ir *baimė*, *sugriešyti* ir *nusidėti*, *sulūbas* ir *žadėjimas*, *svietas* ir *pasaulis*, *tiešyti* ir *raminti*, *toblyčia* ir *lenta*, *vobyti* ir *vadinti*, *žyvatas* ir *buitis* (*gyvenimas*). Kartais tame pačiame puslapyje vartojamas skolinys ir lietuviškas žodis, pvz.: *hanbyti* (142, 21) ir *pagėdinti* (142,16),

mūka (163, 11) ir *kančia* (163, 4). Gausūs lietuviški pakaitalai rodo, kad daugumu atvejų lietuviškų atitikmenų verčiant lengvai buvo galima rasti, kad kitų kalbų žodžių ėmimas iš lenkiško teksto dažniausiai buvo nereikalingas ir žalingas, nes dėl to raštų kalba darėsi žargoninė, sunkiai suprantama ir dirbtinė.

Lietuviškų atitikmenų PK nerandame anksčiau minėtiems kultūros skoliniams, kai kuriems religiniams terminams ir šiaip žodžiams. Pvz.: *abrozas* „stabas“, *altorius*, *apkrikštymas*, *būbnas*, *bliūdas*, *cimbolai*, *dėkavoti*, *dvaras*, *evangelija*, *gromata*, *grabas*, *izapas*, *komunija*, *krikščionis*, *bažnyčia*, *knygos*, *levas*, *liūtas*, *liudyti*, *malžankai* „jaunavedžiai“, *miestas*, *myra*, *mislis*, *mostis*, *mūras*, *nedėlia*, *nevdečnas* „nedėkingas“, *pagrebas* „rūsysis“, *pahonis*, *parėdkas* „tvarka“, *pasnykas*, *pulkas*, *paturoti*, *pavietris*, *pečius*, *pečetis*, *rotmistras*, *rojus*, *škadlyvas*, *sviedkas*, *traicė*, *vėžia* „bokštas“ ir kt. Tokių skolinių yra apie šimtą. Taigi maždaug kas ketvirtam skoliniui PK nėra lietuviško atitikmens. Kai kuriems skolinams lietuviškų atitikmenų galima rasti kituose senuosiuose raštuose. Pvz.: *balvonas* – *stabas* BB I Sam 15; *cnata* – *nekaltybė*, *gamta* DK 3; *dūmoti* – *mąstyti* DK 30; *dūma* – *mintis* AK 61; *malženstva* – *moterystė* DK 30; *pečius* – *žaidis* BB Sal XVII, 3; *pavietris* – *maras* Mž 384; *rėdas* – *tvarka* DP 363; *rona* – *žaidza* Mž 427; *stulpas* – *stiebas* DK 47; *stalčius* – *sostas* DK 47; *tajemnyčia* – *slaptė* DK 7; *temnyčia* – *kalinė* VEE 17 ir kt.

Apskritai religinių raštų skoliniai mūsų rašomosios kalbos istorijoje buvo regresyvūs ir reakcingas reiškinys. Jie nepraturtino lietuvių kalbos naujomis sąvokomis, žodžiais, bet dažniausiai lietuviškus žodžius pakeitė maža kam suprantamais arba visai nesuprantamais polonizmais ir kitokiais skoliniais. Tos rūšies skolinių ilgainiui mūsų bažnytiniuose raštuose vis gausėjo, ir ryškiausias žargoninės kalbos pavyzdys yra Alšausko, (Olševskio) „Broma atwertą ing Wiecznastą“ (1753 m.).

Palyginus lietuvių kalbos mylėtojo ir puoselėtojo M. Daukšos Katekizmo leksiką su PK leksika, pastebimas didelis žingsnis atgal. M. Daukša ištiesai vartoja: *viešpats dievas*, *merga Marija*, *pasaulis*, *nuodėmė*, *kančia*, *metas* ir daugybę kitų lietuviškų žodžių, o PK vyrauja *ponas*, *pana*, *svietas*, *griekas*, *mūka*, *čėsas* ir t. t. Antra vertus, primintina tai, kad M. Petkevičius dar vartoja *apvaizda*, *apšlėkti*, *išmėginti*, *įzymėti*, *pasigailimas*, *priežastis*, *ragauti*, *strėla* ir kitus lietuviškus žodžius, o vėliau raštuose ir gyvojoje kalboje pasirodo skoliniai *apeka*, *apkrapyti*, *paprabavoti*, *paznočyti*, *minavoti*, *pakūta*, *pričyna*, *kaštavoti*, *vylyčia* ir t. t.

Dalis skolinių yra iš senosios rusų kalbos, pvz.: *krikščionis*, *krikštas*, *krikštyti* ir kt. Lotynizmai tekste atsitiktiniai (*creda*, *absoliucija*); daugumas jų, greičiausiai, paimti iš slavų (*disciplina*, *instrumentas*, *sakramentas*, *religija*, *testamentas*), kaip dalis germanizmų ir kt. žodžių (pvz.: *asilas*, *angelas*). Germanizmų maža ir tie patys tradiciniai, senuosiuose raštuose dažnai sutinkami (*išliuosuoti*, *išliuosavimas*, *kunigas*, *kunigaikštis*, *liuosas*, *penigas*, *skyda*). Dabar tarptautiniais žodžiais einančių skolinių nedaug: *disciplina*, *intrumentas*, *religija*, *testamentas* ir kt.

3. PK dialektizmai. Iš XVI–XVII a. ir vėlesnių raštų kalbos matyti, kad jie parašyti tarmiškai. Tai pirmiausia rodo jų fonetinės ir morfologinės ypatybės. Nėra abejonės, kad juose vartojama ir tarminių žodžių, leksinių dialektizmų. Ieškant leksinių tarmybių XVI a. raštuose, pirmiausia reiktų kreipti dėmesį į paraštėse ir tekstuose duodamus leksinius paralelizmus, kurių ypač gausu J. Bretkūno

ir M. Daukšos raštuose ir kurie turėjo padaryti kalbą suprantamą įvairių tarmių atstovams.

Tačiau kol kas sunku, dažniausiai negalima nustatyti, kuriuos senųjų raštų žodžius galima laikyti dialektizmais. Kol nesurinkta, neužfiksuota visa senųjų kalbos paminklų ir dabartinių tarmių leksika, kol neturime istorinio ir sritinių (tarminių) lietuvių kalbos žodynų, tol neįmanoma susekti atskirų žodžių paplitimo bei geografijos, tol senųjų raštų dialektizmų klausimo svarstymas neturi reikiamo kalbinio pagrindo. Dėl to reikia pasitenkinti dėmesio atkreipimu į tuos PK žodžius, kurie „Lietuvių kalbos žodyno“ kartotekos ir mano papildomu apklausu surinktais duomenimis dabar vartojami atskirose tarmėse ir pirmiausia gali būti mėginami nagrinėti kaip dialektizmai. Tokių žodžių PK galima rasti keliasdešimts. Iš jų paminėtini:

atpentui „vėl, algal“ PK pavartotas tik vieną kartą. Jo variantai *atpent(i)*, *atpenč(iui)* sutinkami M. Mažvydo, J. Bretkūno, M. Daukšos, kalvinių ir kt. raštuose. Šiandien *atpent* (*apent*) vartojamas tik atskirose žemaičių šnektose. Tai senas žodis, išlikęs tik žemaičiuose dounininkuose.

gymis „veidas“, atvaizdas“ vartojamas BB, DP, SP, MP ir kt., nepastebėtas M. Mažvydo raštuose ir nesutinkamas žemaičių šnektose. Tai aukštaičių žodis.

girklas „gėrimas, gėralas“ turi dar SD, KN, Ch ir kt. Dabar jis užrašytas tik iš rytiečių šiauriečių (Brž, Jnšk, Slč, Ps, Všk) ir turi dar reikšmę „prastas alus“.

gukštīnėti „slankioti, klaidžioti“ užrašytas tik iš PK. Keliuose nepatikrintuose atsakuose į apklausą jis buvo užfiksuotas iš aukštaičių rytiečių vietovių (An, Pbr, Pmp).

keltuva „gyvulus, galvijus“ turi Mž, BB, SD, SP. Dabar šį žodį pažįsta aukštaičių rytiečių šnektos.

malkas „gurkšnis, gėralas“ DP, SD, K. Donel, J ir kt. Dabar šis žodis daugiausia vartojamas šiaurinių žemaičių bei jų kaimynų ir gali būti laikomas žemaitybe.

naminykas „šeimininkas“ turi DP, SP, MP, Ch ir kt. Dabar tas žodis plačiai vartojamas aukštaičių rytiečių, ir jį galima laikyti rytietybe.

nū, nūnai „dabar“ užtinkamas Mž, BP, DK, SD, SP, MP ir kt. Dabar šis žodis vartojamas aukštaičių rytiečių, ypač pietinių dzūkų.

pakampus „slaptas; nepadorus“ užrašytas tik iš PK. Vietoje nepatikrintuose atsakuose jis dar užfiksuotas iš puntininkų (Dbk, Jž, Ppl).

reiškiai „ryškiai, aiškiai“ kituose raštuose neaptiktas. Nepatikrintuose atsakuose jis užfiksuotas iš rytiečių (Kp, Ob).

ruginti „rauginti“ turi SD, iš kur jis, tur būt, pateko į D. Sutkevičiaus, F. Kuršaičio, G. Neselmano ir kitus žodynus. Aukštaičiai rytiečiai jį vartoja ir šiandien.

smalstas „gobšas“ turi ir MP, o dabar nepatikrintais duomenimis jis aptiktas kai kuriose rytiečių vietovėse (Kp, Rgv, Rm, Vžns).

telias „veršis“ turi DP, SD ir kt. Tai aukštaičių žodis, o žemaičiai vartoja *veršis*.

tėvainis „įpėdinis“ turi Mž, DP, KN, SD, MP, Sut, K, N, Vaižg ir kt. Dabar šis žodis aptiktas tik iš Vaškų užrašytoje tautosakoje. Tur būt, tai rytiečių žodis (kaip ir *tėvonis*).

tuskenti „belsti“ turi Mž, BP, SD, MP, KN, Ch ir kt. senieji raštai. Dabar šis žodis, iš vietoje nepatikrintų apklausos duomenų sprendžiant, pažįstamas tik kai kur aukštaičiuose rytiečiuose (Lnkv, Sv, Všn ir kt.).

ūgyti „auginti“ turi SD, KN, J. Dabar jis vartojamas aukštaičiuose rytiečiuose.

Iš pateiktų pavyzdžių matyti, kad tai, išskyrus *atpentui* ir *malkas*, aukštaičiuose rytiečiuose dabar vartojami žodžiai. Koks buvo jų paplitimas XVI a., tuo tarpu neįmanoma nustatyti. Tik provizoriškai mes juos galime tarti buvus tarminiais žodžiais.

PK galima rasti ir daugiau labai artimos arba tolygios reikšmės sinonimų, kurie gali būti siejami su atskiromis tarmėmis, pvz.: *apijuokas* ir *juokas*, *blaudyti* ir *kleidėti*, *dauginti*, *daukesinti* ir *gausinti*, *dovana* ir *duosna*, *veikiai* ir *greitai*, *garbė*, *šlovė* ir *liaupsė*, *dūksis*, *padūksis* ir *viltis*, *dirbti* ir *krutėti*, *kaboti* ir *karoti*, *rudulis* ir *varguolis*, *graudenti* ir *srudinti*, *stangauti* ir *prieštarauti*, *tankiai* ir *dažnai*, *užauklinti* ir *užauginti* ir kt.

4. PK neologizmai. Atsiradus XVI a. lietuviškai raštijai, verčiant iš kitų kalbų įvairias religinio turinio knygas, pasidarė labai aktualus religinių ir kitokių terminų bei šiaip žodžių kūrimosi reikalas. Dėl to kartu su pirmaisiais raštais pasirodo kalboje nemaža neologizmų. Jie dar iš XVI a. raštų nesurinkti ir neištirti, neturime ir pilnos to laikotarpio žodžių kartotekos, tad kol kas PK naujadarų klausimas gali būti provizoriškai keliamas. Tik tie PK reti, kaltiniai ir panašūs žodžiai, kurių nėra „Lietuvių kalbos žodyno“ kartotekoje užrašytų iš ankstesnių raštų ar liaudies kalbos, gali būti sąlyginai laikomi naujadarais. Tokių žodžių PK rasta ne daug, tik keletas: *apsirijėjas*, *ištepimas* „dėmė“, *pastatymas* „nustatymas“, *perėjimas* „atėjimas, velykos“, *prilyginimas* „panašybė“, *reikimas* „reikalingumas, reikalas“.

Naujadaras *perėjimas* (pagal lenkų *przeście*) yra ryškus vertinys. Panašių verstinių žodžių PK yra keliasdešimts. Jų turinys ir struktūra skolinti, o forma lietuviška. Štai charakteringiausi PK vertiniai: *apieškoti* „apgauti“, *apsieškoti* „apsigauti“, *apsisakyti* „išpažinti“, *apsivaikščioti* „elgtis“, *apturėti* „gauti“, *atguldyti* „atidėti“, *atpirkti* „išgelbėti“, *atrišimas* „nuodėmių dovanojimas“, *atvalkioti* „dovanooti“, *attaisyti* „atlikti“, *ganytojas* „išvaduotojas“, *geradėjas* „geradaris“, *gilumas* „didumas“, *guldyti* „dėti“, *įsimylėti* „pamėgti“, *įstatyti* „įsteigti, įkurti“, *įstatytojas* „įkūrėjas, įsteigėjas“, *išduoti* „atiduoti“, *išganymas* „išgelbėjimas“, *išganytojas* „išgelbėtojas, atpirkėjas“, *išpažinimas* „pasakymas“, *išpildyti* „įvykdyti“, *kreivai* „neteisiai“, *liežuvis* „kalba“, *mylėti* „mėgti“, *mielaširdingai* „maloningai“, *mielaširdingas*, *mielaširdystė*, *nekuris*, *nutikrinimas* „laidas“, *paganymas* „pamokslas“, *panešioti* „pakelti“, *papildyti* „padaryti“, *pasivesti* „pasisekti“, *paskaityti* „palaikyti“, *perguldyti* „išversti“, *peršokis* „nusikaltimas“, *peršokti* „nusikalsti“, *prastojimas* „nusikaltimas“, *prastoti* „nusikalsti“, *pripulti* „atsitikti“, *prisakymas* „įsakymas“, *užėiti* „rasti“, *uždengti* „sumokėti“, *užgulėti* „priklausyti“, *užrakinti* „išreikšti, apimti“, *užsakyti* „uždrausti“, *užvesti* „suklaidinti“. Daugumas PK vartojamų vertinių sutinkami M. Mažvydo, M. Daukšos ir kituose senesiuose raštuose, pvz.: *apturėti* „gauti“, *įstatyti* „įkurti“, *išpildyti* „įvykdyti“, *liežuvis* „kalba“, *mielaširdingas* „maloningas“, *perguldyti* „išversti“, *prisakymas* „įsakymas“, *surinkimas* „susirinkimas“ ir t. t. Tad šių vertinių negalima laikyti PK neologizmais, nors M. Petkevičius galėjo juos ir pats savarankiškai susidaryti pagal lenkiškus žodžius, nes jis akiai sekė lenkišku tekstu. Kokie kiti minėtų vertinių, be *perėjimas*, priklauso ar nepriklauso M. Petkevičiui, šiuo tarpu, kol neužfiksuoti visi jo pirmtakų vertiniai, neįmanoma nustatyti.

PK galima mėginti ieškoti ir prasminių neologizmų. Jų susekimas taip pat neįmanomas, kol neištirti ankstesnių raštų tos rūšies neologizmai. Čia tiksliai pateikiama pavyzdžių iš PK tam klausimui svarstyti atvejais. Tai žodžių reikšmės keitimo (perkėlimo, plėtimo ir kt.) atvejais, kuriuos skaitant galima just, kad raštų kalboje liaudinių žodžių vartosenos ribos plečiamos, kad jie įgyja naują reikšmės atspalvį. Pvz.: isztepima prigimta negali *atmazgot* 198,16; Todėl *atsitieskim* /piktibiu perstokim 149, 22; sirdis musu *attwersi* 185, 6; nuog welnia ir pakusu *dengia* 112, 13; *glaudies* wieniben su mumis 128, 19; Zodi sawa szwentą teykisi *iszaknint* sirdisna 31, 10–11; ir gierump darbump wisada *iudintu* 28,9–10; ne *pabudintumbim* ant sawę baysios rustibes tavo 211, 12–13; *paremk* sirdis ir sąžinę 21, 21 (l. Posil 21, 22); *Sekiodami* balsą tykra szwentos Ewangelios 25, 7 (l. naślāduiac 25,6); ir *pažeydem* maiestotą tawa szwentą 26, 13 (l. przewinili 26, 12); tada mirszta tuoiaus ir *atsigręžia* ing dulkies 35,10 (l. obroca się 35, 10); isz piktenibes priesz mane *pasikileia* 44, 10 (l. powstali 44, 12); nes rupestina tawo szwenton *pasidawiw* 44, 20 (l. poruczył 44, 21); nes tu galibe teykies *pakielt* nupuolusi 45,9 (l. podnieść 45, 10); Ne *nulenkste* to Pona iauciu ney awinu 46, 9 (l. błągaycie 46,12); Ne *werciau* piktop sirdies 51, 24; ne *wesk* narsan tarna sawa 54,4 (l. nie sklaniay 54,4); sirdi *palenktą* irgi nužiamintą 64,6 (l. pokornego 64,6); žmoniu iszeda /ant musu galwu *pasikiele* 71,5; Ir ne *atstosim* potam nuogi žodžio tawo 73,22 (l. nie adstępi-my 73,22); kurs mus krauiu *atwadawa* 76,16 (l. sprawił wykupienie 76,16); *prikiele* mąnimp labay didę rustibe 82,4 (l. Przywiodło 82,5); *impuls* diden giedon 89,11 (l. popadną 89,11); prakieykimas bus *nutrintas* 94, 16 (l. zgładzone 94, 17); *pakrips* nuog mokslu mano daugi žmoniu 122,20 (l. odwioda 122, 20); gis musu kuną *prieme* 124,9 (l. wcielić 124,10); teykies su mums *susiglausti* (l. złączyć 125, 13); mus amžinay *sugriatina* 136, 6 (l. ziednoczył 136, 6); gias dayktas est wiruy *priiunkt* nuog iauniszkes wayksziot iungie Pona 249,5 ir kt.

5. PK archaizmai. Šiame skyrelyje paliečiami PK lietuviški žodžiai, kurie dabar retai arba beveik visai nevartojami nei raštų, nei gyvojoje kalboje. Beveik visi jie (išskyrus *tiok* „sako, teigia“) XVI a. raštijoje plačiai sutinkami ir dėl to ano meto vartosenos požiūriu negali būti laikomi pasenusiais žodžiais. Tokiais jie pasidarė amžių bėgyje, pamažu traukdami į pasyvią žodyninę atsargą, užleisdami į pirmą vietą gajesnius žodžius ir pagaliau visai išnykdami arba išlikdami tik kurioje nors šnektoje. Štai vienas kitas pavyzdys.

Žodis *pekus* „gyvuliai, banda“ plačiai vartojamas XVI–XVII a. raštuose paskaitomis su *banda* ir *keltuva*. XVIII a. ir vėliau jis rečiau sutinkamas. Jį retkarčiais dar vartojo Vaižgantas savo raštuose. Iš gyvosios kalbos (tarmiu) jis užrašytas 1914 m. iš Zietelos ir 1939 m. iš Tauragnų (*pėkas*).

Žodis *liaupsinti* „garbinti, girti“ taip pat dažnas senuosiuose raštuose (Mž, DP, BP, SD ir kt.). Jį vartoja dar ir K. Donelaitis. Vėliau jis pasidarė labai retas. Dabar jis vėl atgyja (publicistikoje ir kt.) nauja, ironiška reikšme „perdėtai girti, šlovinti“.

Žodis *idant* „kad“ dabar turi archainį atspalvį. Jis sutinkamas ne tik senuosiuose, bet ir XX a. pradžios bei vėlesniuose raštuose; be to, išlikęs ir kai kuriose šnektose (Kv).

Tik turėjusio būti veiksmažodžio **tiegti* „teigti, sakyti“ esamojo laiko 3 asmens formą *tiekt* [= *tiegt(ia)*] galima tarti ir XVI – XVII a. buvus sustabarėjusią, retą ir archaišką.

Iš PK galima nurodyti apie dvidešimts žodžių, kurie šių dienų vartosenos požiūriu gali būti laikomi archaizmais: *ašmas* „aštuntas“, *idant* „kad“, *išbyloti* „iškalbėti“, *ing* „i“, *liekas* „vienuoliktas“, *liaupsė* „garbė“, *liaupsinti* „garbinti, šlovinti“, *medvisis* (medvišis?) „medžiotojas“, *nete* „net“, *nesang* „nes“, *pekus* „banda, gyvuliai“, *reikia* „reikalas“, *sandara* „santaika“, *sekmas* „septintas“, *tiekt* [= *tiegt(ia)*] „sako, teigia“, *todrin* „todėl“ ir kt. Kai kurie minėtų archaizmų (*ašmas*, *sekmas*, *sandara* ir kt.) senesnių žmonių dar kartais pavartojami sustingusiuose posakiuose. Ilgai jie laikėsi ir religiniuose raštuose (maldaknygėse, giesmynuose ir kt.).

Iš PK leksikos dabar retai sutinkami ir šie žodžiai: *dermė* „santaika“, *dovanas* „dovanai duodamas“, *duksėti* „viltis, tikėtis“, *gyrius* „pagyrimas“, *lūkurnėti* „lūkuriuoti“, *laimus* „laimingas“, *paklusėti* „paklaustyti“, *persergėti* „įspėti“, *sloginti* „slėgti“ ir kt.

6. Neaiškūs žodžiai. PK pasitaikė keliolika abejotinų, neaiškios fonetikos, morfologijos ir reikšmės žodžių. Jie čia surašyti alfabeto tvarka. Į jų skaičių neįeina aiškios korektūros klaidos, kurios pateikiamos prie atitinkamų žodžių arba atskirai.

dariu dekas 60, 19 (l. vczyńię 60, 19) – neaiški forma *dariiu*. Pagal lenkišką tekstą turėtų būti *darisui* [= *darysui*]. Galima manyti, kad tai korektūros klaida, nes formos *dariju* „darau“ nei kituose raštuose, nei tarmėse nerasta.

drėsus (137, 12) „drąsus“ pažįstamas tik iš PK; prieveiksmį *drėšiai* turi WP. Reikia manyti, kad šalia veiksmažodžio *drėsti* (Gr, Erž) gali būti ir būdvardis *drėsus*.

goploti (gopłota 19, 18) „globoti“ sutinkamas kalvinų raštuose ir gali būti laikomas iš PK į kitus kalvinų raštus perėjusia korektūros klaida. Arba šis žodis sietinas (tai kliudo tik priebalsių *b* ir *p* skirtumas) su *gobti* „supti, globti, saugoti“ (plg.: Jei tu mane patremsi, o kas mane prigobs DK 44). Tarmėse to žodžio nerasta.

liaupsiai (kad man teyp laupsey duost iż sawo meyles 50, 18–19: l. wiele 50, 18) užrašytas tik iš PK.

įsitikie wisi atpułs 53, 4–5 (l. otrąciwszy „atsimušę, susitikę, užkliuvę“ 53, 4): žodis defektingai išspausdintas (*i* atskirtas) ir neaiškus.

kupravimas (Noris ant iu ateyš sunkibes /irgi kokie kuprawimay del iu silpnibes 57, 11–13: l. zatrwożenie „įsibauginimas, neramumas“ 57, 12) greičiausia reikia laikyti korektūros klaida vietoje *krūpavimas*.

medvisis [= *medvysis*?] PK pavartotas tik vieną kartą (79). Kituose senosiuose raštuose randame *medvišius* [= *medvyšius*?] (MP, SE), *medvišas* [= *medvyšas*?] (Ch), *medžiavišis* [= *medžiavyšis*?] (SD). Neaišku, koks buvo antrasis žodžio *medvisis* komponentas (-*visis* ar -*višis*, *vysis* ar -*vyšis*), nes iš senų raštų rašybos sunku tai nustatyti.

nutrankyti (te nutrankay gie mane 89, 6: l. sikaluią 89, 6; Ne vienam ne nutrankidams 48, 13: l. vragaiac 48, 13) neįprastomis „išjuokti, išplūsti“ reikšmėmis pavartotas keliuose senosiuose raštuose. Galimas daiktas, kad tai semantinis naujadaras.

sylvartas, sylvartingas, sylvartauti yra, tur būt, žemaitiškos formos, kurios sutinkamos Mž, DP ir kt. šalia formų su *siel-* (siela DP, sielvartas SP ir kt.).

šalpė (rodik *szalpe sawo 44, 15: 1. okaza możność swoje 44, 15*) turi reikšti „pagalba, pašalpa“ ir sietinas su žodžiu *šelpti* (plg. *šalpa* „pašalpa“ Grg, MI). Tas žodis (kaip ir *pagalbė, šviesė*) su galūnė *-ė* neįprastas ir iš kitur nepaliudytas.

PK pasitaiko ir daugiau ne visai aiškios kilmės ir neįprastos formos žodžių. Reikia tikėtis, kad dalis jų paaiškės, toliau tyrinėjant senuosius raštus ir tarmes.

IV. PK žodžių reikšmių skirtumai

PK leksika negausi reikšmių. Dažniausiai žodžiai turi vieną, o tik retkarčiais dvi ir daugiau reikšmes. Toks reikšmių neturtingumas aiškintinas tuo, kad daugumas žodžių pavartoti tik vieną kitą kartą ir dėl to negalėjo atsispindėti jų semantika.

Kai kurių žodžių reikšmių nustatymas sunkus, nes nei kontekstas, nei originalas, iš kurio versta, nei kiti šaltiniai nepadedą suvokti žodžių prasmės. Tokios abejotinos žodžių reikšmės žodynyje pažymėtos klausukais.

Sunkiausia suprasti dabartiniam skaitytojui labai svetimi PK skoliniai (pvz.: *kačeib, kastyria, nevdečnas* ir kt.) ir vertiniai (pvz.: *apieškoti* „apgauti“, *apsivaikščioti* „elgtis“ ir kt.).

Religiniame PK tekste kai kurie žodžiai turi ir specifinę reikšmę. Pvz., *brolis, sesuo* reiškia ir to paties tikėjimo, idėjos žmogų, *avis, avelė* – tikintįjį, *avinėlis* – Jėzų Kristų, *dangaus tėvas* – viešpatį, dievą.

PK randame žodžių, kurių reikšmės skiriasi nuo dabartinės literatūrinės kalbos žodžių reikšmių. Iš tokių žodžių paminėtini: *aittekėti* „žmonėms ateiti“, *gailintis* „širsti, pykti“, *gardas* „kaimenė, pulkas“, *gudriai* „igudusiai, stropiai“, *iždas* „turtas“, *narsas* „rūstis, pyktis“, *vartoti* „svarstyti, pergaltoti, prisiminti“, *žaisiti* „skambinti, griežti“ ir kt.

ŠALTINIŲ SUTRUMPINIMAI

(pagal „Lietuvių kalbos žodyną“)

AK	= anoniminis 1605 m. katekizmas.
An	= Anykščiai.
BB	= J. Bretkūno Biblija (1590).
BP	= J. Bretkūno Postilė (1591).
Brž	= Biržai.
Ch	= S. B. Chilinskio Biblija (1660).
Dbk	= Debeikiai.
DK	= M. Daukšos Katekizmas (1595).
DP	= M. Daukšos Postilė (1599).
E. Fraen	= E. Fraenklio „Sprachliche, besonders syntaktische Untersuchung des kalwinistischen litauischen Katechismus des Melcher Pietkiewicz von 1589“ (1947).
J	= Литовский словарь А. Юшкевича (I–1897, II–1904, III–1922).
Jnšk	= Joniškėlis.
Jž	= Južintai.
K	= Littauisch-deutsches Wörterbuch von Friedrich Kurschat (1880).
KN	= Kniga Nobaznistes Krikščioniszkos (1653).

Kp	= Kupiškis.
Kv	= Kvėdarna.
Lkv	= Linkuva.
MP	= Postilla Lietuwiszka... (1600).
MŽ	= Mažvydas. Senieji lietuvių kalbos paminklai iki 1570 metams... (1922).
N	= Wörterbuch der Littauischen Sprache von G. H. F. Nesselmann (1851).
Pmp	= Pampėnai.
Pbr	= Pabiržė.
PK	= Polski z Litewskim Katechism... (1598).
Ps	= Pasvalys.
Ppl	= Papilys.
Rgv	= Raguva.
Rm	= Ramygala.
SP	= Šyrwids Punktay sakimu... (I—1629, II—1644).
Slč	= Saločiai.
Sut	= Žodininkas Letuwiszkai-Łotinizskay-Lenkiszkas... (1848).
Sv	= Svėdasai.
SE	= Summa Abà Trumpas iszguldimas Ewangeliv... (1653).
SD	= Dictionarium Trium lingvarum... (1713).
Vaižg	= Vaižganto raštai.
Vln	= Vilento Enchiridionas, epistolos ir ewangelijos (1882 m. F. Bechtelio leidimas).
WP	= Volfenbiutelio Postilė... (1573).
Všk	= Vaškai.
Všn	= Viešintos.
Vžns	= Vyžuonos.

ЛЕКСИКА КАТЕХИЗИСА М. ПЯТКЯВИЧУСА 1598 г.

И. КРУОПАС

Резюме

В результате экономической, политической и религиозной борьбы зарождается в Литве в XVI в. религиозная литовская письменность, которая господствовала до конца XVIII в. и сыграла важную роль в развитии литовского литературного языка. Важнейшие памятники этой письменности являются основными источниками для изучения истории, диалектологии и лексики литовского языка. Один из таких источников — Катехизис М. Пяткявичуса 1598 г.

В работе дается вся лексика катехизиса в виде словаря и характеризуются основные пласты лексики: 1) традиционная литовская лексика, 2) заимствования, 3) диалектизмы, 4) неологизмы и 5) архаизмы.

Из словаря видно, что объем его сравнительно невелик: всего около 2300 слов. Хотя катехизис имеет религиозный характер, однако церковные термины (напр.: *altorius*, *bažnyčia*, *catekizmas*) составляют только незначительную часть лексики (около 5%). Остальные слова относятся к природе (*kirmėlė*, *lietus*, *saulė* и др.), земледелию (*daržas*, *ganykla*, *žemė*, *pasėti* и др.), общественной жизни (*alga*, *dalininkas*, *nuoma*, *raprotys* и др.), праву (*byla*, *neteisininkas*, *laidas* и др.), психологии (*abejojimas*, *atmintis*, *išmania* и др.), педагогике (*mokymas*, *mokytojas*, *mokytinis* и др.), военному делу (*karias*, *kalavijas*, *mūšis* и др.) и другим областям. В лексике катехизиса можно встретить много параллельных, непостоянных, случайных и в литературном языке неукоренившихся слов, однако основу словаря (около 80%) составляет традиционная литовская лексика.

Значительную часть лексики (около 20%) составляют заимствования из польского, белорусского, русского, латинского и немецкого языка. Большинство заимствований — слова славянского происхождения (напр.: *svietas*, *griekas*, *dūšia*, *sirata* и др.). Наряду с заимствованными словами сам Пяткявичус иногда употребляет и соответствующие им

литовские (нпр.: *afiera* и *duosna*; *čertas* и *velnias*; *dyvas* и *stebuklas*; *liekorius* и *gydytojas* и др.).

В катехизисе можно найти и диалектизмы, т. е. слов, употребляемых теперь в отдельных диалектах литовского языка. Только в жемайтском диалекте употребляются слова *atpenti* и *malkas*, а в восточно-аукштайтском — *girklas*, *keltuva*, *naminykas*, *nū*, *nūnai*, *ruginti*, *telias*, *ugyti* и др.

К неологизмам М. Пяткявичуса можно отнести следующие слова: *apsirijėjas*, *ištepi-mas* „dėmė“, *pastatymas* „nustatymas“, *perėjimas* „atėjimas, velykos“, *prilyginimas* „panašybė“, *reikimas* „reikalingumas, reikalas“ и др.

Из архаизмов, т. е. слов, в настоящее время уже неупотребляемых ни в письменном, ни в разговорном языке, следует упомянуть: *ašmas*, *idant*, *ing*, *liekas*, *nesang*, *pekus*, *reik-ia* „reikalas“, *sekmas*, *todrin* и др.

Составленный словарь катехизиса М. Пяткявичуса 1598 г. и анализ его лексики поможет изучить литовский литературный язык XVI в. и будет важным источником при создании исторического словаря литовского языка.